

7

Projekt

z dnia 17 grudnia 2018 r.

Zatwierdzony przez .....

**UCHWAŁA NR .....  
RADY MIEJSKIEJ W SZUBINIE**

z dnia 28 grudnia 2018 r.

**w sprawie przyjęcia Programu Profilaktyki, Rozwiązywania Problemów Alkoholowych  
i Przeciwdziałania Narkomanii dla gminy Szubin na rok 2019**

Na podstawie art. 18 ust. 2, pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 roku o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2018 roku poz. 994, 1000, 1432) i art. 4<sup>1</sup> ust. 2-6 ustawy z dnia 26 października 1982 roku o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2018 roku poz. 2137) oraz art. 10 ust. 2-5 ustawy z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. z 2018 roku poz. 1030, 1490 i 1669) oraz uchwały nr LII/413/14 Rady Miejskiej w Szubinie z dnia 28 października 2014 roku w sprawie przyjęcia Strategii Integracji i Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Miasta i Gminy Szubin na lata 2014-2025 uchwała się co następuje:

§ 1. Uchwala się Program Profilaktyki Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Przeciwdziałania Narkomanii dla Gminy Szubin na 2019 rok w treści określonej w załączniku stanowiącym integralną część niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Szubina.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 2019 roku.

RADCA PRAWNY

Piotr Kozłowski

PEŁNOMOCNIK BURMISTRZA

ds. rozwiązywania  
problemów alkoholowych

Władysław Stepczyński

PODINSPEKTOR

Anna Wiśniewska

Załącznik do uchwały Nr .....  
Rady Miejskiej w Szubinie  
z dnia 17 grudnia 2018 r.



GMINA  
SZUBIN

# Gminny Program Profilaktyki Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Przeciwdziałania Narkomanii na rok 2019

## **Gminny Program Profilaktyki Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Przeciwdziałania Narkomanii na rok 2019**

Rok 2019 to kolejny rok realizacji Gminnego Programu Profilaktyki, Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Przeciwdziałania Narkomanii jak i również kontynuacja wielu działań zainicjowanych w latach poprzednich. Gminny Program Profilaktyki, Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Przeciwdziałania Narkomanii jest podstawowym dokumentem określającym zakres i formę realizacji działań związanych z przeciwdziałaniem alkoholizmowi i narkomanii na terenie gminy Szubin. Program ma na celu tworzenie spójnego systemu działań naprawczych i profilaktyki zmierzającej do zapobiegania powstawaniu nowych problemów alkoholowych, innych uzależnień oraz zmniejszeniu tych, które aktualnie występują.

Konsumpcja alkoholu w sposób istotny ma wpływ na zdrowie fizyczne i psychiczne zarówno jednostek jak i rodzin, a jej konsekwencje dotyczą nie tylko osób pijących szkodliwie, uzależnionych ale wpływają na całą populację. Nadużywanie alkoholu powoduje wiele szkód społecznych, tj. przestępczość, ubóstwo, przemoc w rodzinie, wypadki samochodowe. Nie zastanawiamy się już, czy warto pomagać osobom, rodzinom, dzieciom dotkniętym problemem alkoholizmu, ale jak to robić szybciej, skuteczniej i efektywniej. Pomagać to nie tylko minimalizować skutki alkoholizmu ale przede wszystkim zapobiegać, czyli edukować, uświadamiać, wskazywać alternatywne formy spędzania czasu wolnego, radzenia sobie z sytuacjami trudnymi. Pomagać to także podejmować działania polegające na kształtowaniu prawidłowych postaw osobowościowych, uczyć umiejętności mówienia „nie” wszelkim używkom kiedy to człowiek poddany jest presji otoczenia.

Uzależnienie nie dotyczy wyłącznie alkoholu, narkotyków, ale również innych nieracjonalnych zachowań. Bardzo często stanowi ucieczkę od problemów dnia codziennego. Uzależnienia powodują choroby wyniszczające psychikę, a w dalszej kolejności niszczą życie rodzinne, zawodowe, towarzyskie.

**Uzależnienie behawioralne** – rozumie się przez to zaburzenia zachowania o charakterze nałogowym, niezwiązane z przyjmowaniem substancji psychoaktywnych, które wiążą się z odczuwaniem przymusu i brakiem kontroli nad wykonywaniem określonej czynności oraz kontynuowaniem jej, mimo negatywnych konsekwencji dla jednostki oraz dla jej otoczenia. Do tego typu zaburzeń zachowania zalicza się: uzależnienie od hazardu, uzależnienie od komputera i Internetu, pracy, seksu, pornografii i zakupów.

**Profilaktyka uniwersalna** – ukierunkowana na całe populacje. Są to działania profilaktyczne adresowane do całych grup (populacji) bez względu na stopień indywidualnego ryzyka występowania problemów związanych z używaniem alkoholu, środków odurzających, substancji psychotropowych, środków zastępczych i nowych substancji psychoaktywnych lub uzależnień behawioralnych. Ich celem jest zmniejszanie lub eliminowanie czynników ryzyka sprzyjających rozwojowi problemów w danej populacji i wzmacnianie czynników wspierających prawidłowy rozwój; działania uniwersalne są realizowane np. w populacji dzieci i młodzieży w wieku gimnazjalnym, w populacji młodych dorosłych, w populacji rodziców posiadających dzieci w wieku szkolnym; przykładem profilaktyki uniwersalnej są programy opóźniania inicjacji alkoholowej lub nikotynowej adresowane do całej populacji dzieci wchodzących w okres pierwszych eksperymentów z substancjami psychoaktywnymi.

**Profilaktyka selektywna** – ukierunkowana na jednostki i grupy zwiększonego ryzyka. Są to działania profilaktyczne adresowane do jednostek lub grup, które ze względu na swoją sytuację społeczną, rodzinną, środowiskową lub uwarunkowania biologiczne są narażone na większe od

przeciętnego ryzyko wystąpienia problemów wynikających ze stosowania substancji psychoaktywnych, uzależnień behawioralnych lub innych zaburzeń zdrowia psychicznego; działania z tego poziomu są podejmowane ze względu na sam fakt przynależności do danej grupy; profilaktyka selektywna jest działaniem uprzedzającym, a nie naprawczym.

**Profilaktyka wskazująca** – ukierunkowana na jednostki (lub grupy) wysokiego ryzyka demonstrujące wczesne symptomy problemów związanych z używaniem alkoholu, środków odurzających, substancji psychotropowych, środków zastępczych lub NSP bądź problemów wynikających z uzależnień behawioralnych, ale jeszcze niespełniające kryteriów diagnostycznych uzależnienia, a także wskazujące na symptomy innych zaburzeń zachowania lub problemów psychicznych. Przykładem profilaktyki wskazującej są interwencje podejmowane wobec uczniów upijających się lub eksperymentujących z narkotykami; niektóre działania mające na celu redukcję szkód zdrowotnych lub społecznych u osób nadużywających substancji psychoaktywnych (np. działania edukacyjne i prawne zmierzające do ograniczenia liczby wypadków drogowych popełnianych przez kierowców pod wpływem tych substancji).

**Ryzykowne spożywanie alkoholu** – to picie nadmiernych ilości alkoholu (jednorazowo i w określonym przedziale czasu) niepociągające za sobą aktualnie negatywnych konsekwencji, przy czym można oczekiwać, że konsekwencje te pojawią się, o ile obecny model picia alkoholu nie zostanie zmieniony.

**Szkodliwe picie alkoholu** – to wzorzec picia, który już powoduje szkody zdrowotne, fizyczne bądź psychiczne, ale również psychologiczne i społeczne, przy czym nie występuje uzależnienie od alkoholu; aby rozpoznać szkodliwe używanie alkoholu, opisany wzorzec picia powinien utrzymywać się przez co najmniej miesiąc lub występować w sposób powtarzający się w ciągu 12 miesięcy; robocza definicja Światowej Organizacji Zdrowia określa picie szkodliwe w następujący sposób: picie szkodliwe to regularne średnie spożywanie alkoholu w ilości ponad 40 g czystego alkoholu dziennie przez kobietę i ponad 60 g dziennie przez mężczyznę, przy jednoczesnym łącznym spożyciu 210 g lub więcej w tygodniu przez kobiety i 350 g i więcej w tygodniu przez mężczyzn; jako picie szkodliwe określane jest też spożywanie każdej ilości alkoholu przez: kobiety w ciąży, matki karmiące, chorych przewlekłe, osoby przyjmujące leki, osoby starsze;

**FASD (Fetal Alcohol Spectrum Disorder)** – Spektrum Płodowych Zaburzeń Alkoholowych rozumie się przez to niediagnostyczny termin opisujący problemy zdrowotne i zaburzenia zachowania wynikające z uszkodzenia mózgu płodu przez alkohol; uszkodzeniom ośrodkowego układu nerwowego (OUN) mogą towarzyszyć uszkodzenia innych organów wewnętrznych, m.in. serca, układu kostnego, układu moczowego, słuchu, wzroku; nieprawidłowy przebieg procesu rozwoju mózgu w życiu płodowym powiązany z widocznymi na twarzy dziecka charakterystycznymi zmianami, jest opisywany jako Płodowy Zespół Alkoholowy – FAS(FetalAlcoholSyndrome), oznaczony kodem Q86,0 w klasyfikacji chorób ICD-10;

**Wczesne rozpoznanie i krótka interwencja** – to krótkie interwencje podejmowane przez lekarzy podstawowej opieki zdrowotnej lub innych specjalistów wobec osób pijących alkohol ryzykownie i szkodliwie, osób używających środków odurzających innych niż alkohol, substancji psychotropowych, środków zastępczych i NSP, a także interwencje podejmowane wobec osób zagrożonych uzależnieniami behawioralnymi.

**Leczeniu uzależnienia** – to działania służące redukcji objawów i przyczyn zaburzeń psychicznych i zaburzeń zachowania wynikających z używania alkoholu, środków odurzających, substancji psychotropowych, środków zastępczych i NSP lub związanych z uzależnieniem behawioralnym;

przykładami działań leczniczych w tym zakresie są: programy psychoterapii uzależnienia, farmakologiczne wspieranie psychoterapii, leczenie alkoholowych zespołów abstynencyjnych, programy substytucyjnego leczenia uzależnienia od opioidów.

**Uzależnienie od substancji psychoaktywnych** – to kompleks zjawisk fizjologicznych, behawioralnych, poznawczych i społecznych, wśród których używanie substancji psychoaktywnej (takiej jak alkohol, środki odurzające, substancje psychotropowe, środki zastępcze, NSP, tytoń) dominuje nad innymi zachowaniami, które miały poprzednio dla pacjenta większą wartość; głównymi objawami uzależnienia są głód substancji (przymus, silne pragnienie), utrata kontroli nad używaniem substancji;

#### **Wybrane dane dotyczące problematyki alkoholowej w gminie Szubin.**

Miasto i Gminę Szubin na dzień 17 grudnia 2018 r. zamieszkuje (pobyt stały) 23848 obywateli, w tym: miasto: 9.144 obywateli, wieś 14.704.

Obecnie na terenie miasta funkcjonuje 92 punkty prowadzące sprzedaż napojów alkoholowych:

1. Punkty sprzedaży napojów alkoholowych przeznaczone do spożycia poza miejscem sprzedaży – 67 (sklepy).
2. Punkty sprzedaży napojów alkoholowych przeznaczone do spożycia w miejscu sprzedaży – 25 (lokale gastronomiczne).

#### **Informacje uzyskane z Miejsko – Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Szubinie:**

Jak wynika z uzyskanych danych liczba rodzin korzystających z pomocy w stosunku do roku ubiegłego zmalała.

Liczba osób korzystających z pomocy z powodu alkoholizmu w stosunku do roku ubiegłego zwiększyła się, natomiast liczba osób i rodzin korzystających z pomocy z powodu narkomanii zmalała.

Liczba rodzin i osób w rodzinach korzystających z pomocy MGOPS w Szubinie z powodu alkoholizmu i narkomanii w latach 2017-2018			
Lp.		2017	2018
1	Liczba rodzin korzystających z pomocy	1304	921
2	Liczba rodzin korzystających z pomocy z powodu alkoholizmu	56	54
3	Liczba osób w rodzinach korzystających z pomocy z powodu alkoholizmu	98	114
4	Liczba rodzin korzystających z pomocy z powodu narkomanii	2	1
5	Liczba osób w rodzinach korzystających z pomocy z powodu narkomanii	2	1
6	Liczba dzieci korzystających z dożywiania w szkole z rodzin dotkniętych problemem alkoholowym	9	10

Zródło: *Miejsko – Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Szubinie*

#### **Z informacji uzyskanych z Komisariatu Policji w Szubinie wynika:**

Zagadnienie	2017 rok	01.01-31.11.2018r.

Liczba ujawnionego nielegalnego obrotu wyrobami alkoholowymi w wyniku kontroli	0	1	
Liczba osób przewiezionych do wytrzeźwienia do KPP Nakło nad Notecią	53	71	
Liczba zatrzymanych osób kierujących pojazdami pod wpływem alkoholu	41	21	
Liczba osób którym zatrzymano prawo jazdy za jazdę pod wpływem alkoholu	41	21	
Liczba wykonanych badań stanu trzeźwości kierowców w ramach prowadzonych rutynowych kontroli i akcji profilaktycznych	6160	5590	
Liczba ujawnionych przypadków, kiedy osoby poniżej 18 r. ż. Znajdowały się pod wpływem alkoholu	0	2	
Liczba przeprowadzonych interwencji z zakresu przemocy domowej, w których sprawca był pod wpływem alkoholu	15	43	
Liczba mandatów karnych za spożywanie alkoholu w miejscu publicznym	134	45	
Liczba ujawnionych przypadków nielegalnego obrotu narkotykami	2	2	
Liczba ujawnionych przypadków nielegalnego posiadania narkotyków	13	17	
Liczba ujawnionych przestępstw narkotykowych w szkołach	0	0	
Liczba ujawnionych przestępstw narkotykowych na terenie Gminy Szubin	13	17	
Liczba ujawnionych przypadków kiedy osoba poniżej 18 roku życia znajdowała się pod działaniem narkotyków.	0	0	
Liczba nietrzeźwych użytkowników dróg, także tych niezmotoryzowanych uczestniczących w wypadkach	ogółem	2	0
	rannych	1	0

drogowych	zabitych	1	0
-----------	----------	---	---

Zródło: Komisariat Policji w Szubinie

### Działalność Poradni Terapii Uzależnień „KOLIBER” w Szubinie:

Mając na względzie poszerzenie dostępności do świadczeń zdrowotnych w zakresie terapii uzależnień dla mieszkańców miasta i gminy Szubin, od marca 2017 roku Nakielski Ośrodek Terapii Uzależnień „Koliber”, dzięki swojej działalności stworzył możliwość uzyskania kompleksowej i bezpłatnej pomocy terapeutycznej w tym zakresie. Pomoc skierowana jest głównie do osób uzależnionych od alkoholu i innych środków zmieniających nastrój (narkotyki, leki) oraz dla pozostałych członków rodzin, dla których uzależnienie stanowi poważny problem.

Personel poradni to: pedagodzy, specjaliści terapii uzależnień psychoterapii uzależnień oraz lekarz psychiatra, posiadający wieloletnie doświadczenie w pracy z w/w osobami.

Ofertę Ośrodka stanowi przede wszystkim pomoc osobom, które:

- mają problemy z nadużywaniem alkoholu lub innych środków (narkotyki, leki) zmieniających nastrój i stają się one poważnym problemem w życiu ich i ich rodziny (*Program Terapii Uzależnień*)
- uważają, że ich bliska osoba nadużywa alkoholu, narkotyków lub zachowuje się w sposób niepokojący (*Program Terapii Współuzależnienia*)
- terapia dla Dorosłych Dzieci Alkoholików
- punkt konsultacyjny dla ofiar przemocy
- poradnictwo rodzinne.

W zakresie tych świadczeń realizowane są takie programy jak:

- Program podstawowy i pogłębiony psychoterapii uzależnień
- Program opieki poszpitalnej dla osób po ukończonym leczeniu całodobowym lub dziennych oddziałach terapii uzależnień
- Program psychoterapii zapobiegania nawrotom dla osób uzależnionych, którzy ukończyły podstawowy program terapii uzależnień
- Program psychoterapii dla osób współuzależnionych.

Poradnia Terapii Uzależnień „KOLIBER” w Szubinie		
1	Ogólna liczba udzielonych porad	1876
2	Liczba porad osobom uzależnionym	1674
3	Liczba porad osobom współuzależnionym	202
4	Liczba porad uzależnionym kobietom	309
5	Liczba porad uzależnionym mężczyznom	1567
6	Liczba porad/sesji terapeutycznych indywidualnych	1390
7	Liczba porad/sesji terapeutycznych grupowych	486

8	Liczba osób skierowanych na Oddział Dzienny: - pacjenci skierowani z Poradni - pacjenci z Noclegowni „JUDYM”	10 30
9	Liczba osób uczęszczających na program pomocy psychologicznej i psychoterapii dla DDA	9
10	Liczba osób doświadczających przemocy uczęszczających do punktu konsultacyjnego	5

*Źródło: Poradnia Terapii Uzależnień „KOLIBER” w Szubinie*

**Działalność Punktu Konsultacyjnego dla Młodzieży – współpraca z Polskim Towarzystwem Zapobiegania Narkomanii Oddział w Bydgoszczy przy Poradni Terapii Uzależnień „KOLIBER” w Szubinie:**

1. Ogólna liczba udzielonych porad: 37
2. Liczba porad osobom uzależnionym od narkotyków: 5
3. Liczba porad osobom współuzależnionym i rodzicom: 25
4. Granice wiekowe podopiecznych punktu konsultacyjnego: 15 - 50 lat
5. Liczba osób skierowanych przez kuratora rodzinnego: 1
6. Liczba rodziców lub opiekunów osób zażywających środki psychoaktywne: 11
7. Liczba porad osobom eksperymentujących z narkotykami: 7

Ponadto, mieszkańcy gminy Szubin korzystają z bezpłatnej pomocy Poradni Profilaktyki i Pomocy Rodzinie w Bydgoszczy: 10 osób zażywających substancje psychoaktywne, z których 3 wzięły udział w programie wczesnej interwencji FreD goes net oraz 8 członków rodzin.

**Z informacji uzyskanych z Zespołu Interdyscyplinarnego wynika:**

Lp.	Wskaźniki	2017	2018
1	Liczba założonych Niebieskich Kart	32	54
2	Liczba założonych Niebieskich Kart, w których sprawca przemocy był pod wpływem alkoholu	14	11
3	Liczba spotkań Zespołu Interdyscyplinarnego	4	4
4	Liczba spotkań grup roboczych	64	162
5	Liczba osób zobowiązanych do opuszczenia miejsca zamieszkania z powodu dopuszczenia się przemocy w rodzinie	5	3
6	Liczba osób wobec których orzeczono zakaz zbliżania się i kontaktów w związku ze stosowaniem przemoc	5	3

*Źródło: Zespół Interdyscyplinarny w Szubinie*

**Lokalne zagrożenia społeczne w grupie dorosłych mieszkańców Gminy Szubin stanowi załącznik do niniejszego programu.**

**Zasoby umożliwiające prowadzenie działalności profilaktycznej i socjoterapeutycznej:**

Realizatorami Gminnego Programu Profilaktyki, Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Przeciwdziałania Narkomanii na 2019 rok są:

- Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych
- Urząd Miejski w Szubinie
- Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Szubinie
- Sąd Rejonowy w Szubinie
- Prokuratura Rejonowa w Szubinie
- Komisariat Policji w Szubinie
- Niepubliczne Zakłady Opieki Zdrowotnej
- Poradnia Terapii Uzależnień „KOLIBER” w Szubinie
- punkt konsultacyjny dla młodzieży – współpraca z Polskim Towarzystwem Zapobiegania Narkomanii Oddział w Bydgoszczy
- Placówki oświatowe: przedszkola i szkoły
- Samorządowe jednostki organizacyjne - Szubiński Dom Kultury, Muzeum Ziemi Szubińskiej, Rejonowa Biblioteka Publiczna
- lokalne instytucje i organizacje pozarządowe, zajmujące się problematyką uzależnienia od alkoholu, wspieraniem osób i rodzin z problemem alkoholowym i przeciwdziałania przemocy w rodzinie
- grupy samopomocowe działające na terenie miasta i gminy Szubin

W zakresie realizacji Gminnego Programu Profilaktyki, Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Przeciwdziałania Narkomanii na 2019 rok Gmina Szubin korzystać będzie z wiedzy i doświadczenia osób zawodowo zajmujących się problemem uzależnienia od alkoholu i środków psychoaktywnych, a w szczególności:

- terapeutów terapii uzależnień
- członków Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych
- funkcjonariuszy Policji
- sędziów, kuratorów i pracowników socjalnych, pedagogów szkolnych, asystentów rodzin
- pracowników innych instytucji i organizacji zajmujących się pomocą rodzinie, przeciwdziałaniu uzależnieniom i ograniczaniu patologii społecznych.

Komisja inicjuje i monitoruje działania związane z edukacją i profilaktyką rozwiązywania problemów alkoholowych. Celem działań jest ograniczenie dostępności alkoholu, zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej, rehabilitacyjnej osobom uzależnionym, podejmowanie działań w związku z podejrzeniem zaistnienia przemocy w rodzinie oraz zwiększanie zdolności osób do radzenia sobie z istniejącymi problemami alkoholowymi. Podejmowane działania mają za zadanie wsparcie osób uzależnionych i ich rodzin, kształtowanie zdrowego stylu życia oraz pomoc rodzinom w trudnych sytuacjach życiowych. Komisja uprawniona jest do podejmowania czynności zmierzających do sądowego orzeczenia o zastosowaniu wobec osoby uzależnionej od alkoholu, zobowiązania poddania się leczeniu odwykowemu. Ponadto, Komisja realizuje określone ustawowo zadania gminy w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych, a w

szczególności:

- wydawanie opinii o zgodności z uchwałami Rady Miejskiej w Szubinie lokalizacji i limicie punktów sprzedaży alkoholu, zgodnie z art. 18 ust. 8 ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi
- prowadzenie kontroli przestrzegania warunków i zasad sprzedaży, podawania i spożywania napojów alkoholowych na podstawie upoważnienia Burmistrza Szubina;
- prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych;
- wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych, służącej rozwiązywaniu problemów alkoholowych;
- prowadzenie działań zmierzających do poddania się leczeniu odwykowemu osób, które w związku z nadużywaniem alkoholu powodują rozkład życia rodzinnego, demoralizację małoletnich, uchylają się od pracy albo systematycznie zakłócają spokój lub porządek publiczny;
- podejmowanie interwencji w związku z naruszeniem przepisów określonych w art. 13 i 15 ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi oraz występowanie przed sądem w charakterze oskarżyciela publicznego.

Za realizację zadań ustawowych, w tym wykonywanych podczas posiedzeń Komisji oraz za uczestnictwo w każdym posiedzeniu zespołu problemowego przysługuje wynagrodzenie dla:

- przewodniczącego Komisji - w wysokości 20 % najniższego wynagrodzenia,
- sekretarza Komisji - w wysokości 15 % najniższego wynagrodzenia,
- pozostałych członków Komisji - w wysokości 10 % najniższego wynagrodzenia.

Przez najniższe wynagrodzenie należy rozumieć wynagrodzenie za pracę ustalone w trybie i na zasadach określonych ustawą z dnia 10 października 2002 roku o minimalnym wynagrodzeniu (Dz. U. z 2018, poz. 2177).

Podstawę wypłaty w/w wynagrodzenia stanowi podpis członka Komisji złożony na listach obecności z poszczególnych posiedzeń Komisji na zasadach umowy cywilno-prawnej.

Głównym założeniem Programu jest ograniczenie występowania negatywnych zjawisk będących skutkiem nadużywania środków psychoaktywnych przez rozwój działań związanych z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów uzależnień, wzrost społecznej świadomości związanej z tą tematyką, integrację społeczną osób uzależnionych oraz doskonalenie współpracy pomiędzy instytucjami zaangażowanymi w realizację Programu.

Zadania Gminnego Programu Profilaktyki, Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Przeciwdziałania Narkomanii w roku 2019 do realizacji:

**Zadanie 1**

Zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych od alkoholu.			
Nazwa działania	Podmiot realizujący	Realizacja i koszt w zł	Wskaźnik
Terapia dla osób uzależnionych,	Poradnia Terapii Uzależnień	styczeń – grudzień 2019	liczba udzielonych

spożywających alkohol ryzykownie i szkodliwie oraz współuzależnionych - osób z problemami wynikającymi z używania alkoholu przez członka rodziny.	KOLIBER,	32.400 zł	porad
Punkt konsultacyjny dla młodzieży używającej substancji psychoaktywnych oraz ich rodzin.	Polskie Towarzystwo Zapobiegania Narkomanii	styczeń – grudzień 2019 6.000 zł	liczba udzielonych porad

## Zadanie 2

Udzielanie rodzinom, w których występują problemy alkoholowe pomocy psychospołecznej i prawnej, a w szczególności ochrony przed przemocą w rodzinie.			
Nazwa działania	Podmiot realizujący	Realizacja i koszt w zł	Wskaźnik
Punkt konsultacyjny dla ofiar przemocy.	Poradnia Terapii Uzależnień KOLIBER	styczeń – grudzień 2019 7.280 zł	liczba udzielonych porad
Grupa wsparcia dla DDA.	Poradnia Terapii Uzależnień KOLIBER	styczeń – grudzień 2019 12.960 zł	liczba udzielonych porad
Finansowanie zajęć socjoterapeutycznych i opiekuńczo – wychowawczych dla dzieci z grup ryzyka, zwłaszcza dla dzieci z rodzin z problemem alkoholowym oraz dożywianie dzieci uczestniczących w pozalekcyjnych programach opiekuńczo - wychowawczych i socjoterapeutycznych.	MGOPS, placówki oświatowe	styczeń – grudzień 2019 93.000 zł	- liczba uczestników - liczba zajęć
Dofinansowanie szkoleń z zakresu profilaktyki dla członków Komisji, pedagogów, kuratorów i innych przedstawicieli placówek zajmujących się problematyką uzależnienia	wybrane oferty	styczeń – grudzień 2019 3.347 zł	- liczba uczestników
Dofinansowanie wycieczki zimowej dla	Uczniowski Klub Biegacza im.	styczeń – luty 2019 18.000 zł	liczba uczestników

dzieci uczęszczających na zajęcia profilaktyczno - sportowe	Stefana Bąka Uczniowski Klub Sportowy „Wyspiański”		
Dofinansowanie półkolonii zimowych z programem profilaktycznym „Aktywnie i bezpiecznie” w Szubinie i na terenach wiejskich	Szubiński Dom Kultury	styczeń – luty 2019 16.500 zł	liczba uczestników
Dofinansowanie półkolonii letnich z programem profilaktycznym „Wakacje bez uzależnień” w Szubinie i na terenach wiejskich	Szubiński Dom Kultury	styczeń – luty 2019 24.000 zł	liczba uczestników
Projekt z elementami profilaktyki „Zdrowe wakacje z biblioteką”	Rejonowa Biblioteka Publiczna w Szubinie	czerwiec – sierpień 2019 5.000 zł	liczba uczestników
Finansowanie wypoczynku letniego dla dzieci z grup ryzyka.	konkurs ofert	lipiec – sierpień 2019 60.000 zł	liczba uczestników
Finansowanie warsztatów/ programów profilaktycznych dla rodziców.	Poradnia Terapii Uzależnień KOLIBER	styczeń - grudzień 2019 5.000 zł	liczba uczestników

### Zadanie 3

Prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych i przeciwdziałania narkomanii, w szczególności dla dzieci i młodzieży, a także działań na rzecz dożywiania dzieci uczestniczących w pozalekcyjnych programach opiekuńczo-wychowawczych i socjoterapeutycznych.

Nazwa działania	Podmiot realizujący	Realizacja i koszt w zł	Wskaźnik
Realizacja rekomendowanych programów profilaktycznych w szkołach.	nauczyciele/pedagodzy	styczeń – grudzień 2019 20.000 zł	liczba uczestników
Realizacja programu profilaktycznego dla rodziców w Samorządowym Przedszkolu nr 2 w Szubinie.	z wybranych ofert	styczeń – marzec 2019 2.000 zł	liczba uczestników
Realizacja szkolnych projektów z elementami profilaktyki:			

„Bezpieczna i przyjazna szkoła”	Szkoła Podstawowa nr 2 w Szubinie	styczeń – grudzień 2019 7.800 zł	liczba uczestników
„Uzależnienie – pułapką wielu ludzi”	Szkoła Podstawowa w Turze	styczeń – grudzień 2019 1.800 zł	liczba uczestników
„Moje szczęśliwe dzieciństwo”	Szkoła Podstawowa w Królikowie	styczeń – grudzień 2019 3.000 zł	liczba uczestników
„Mam czyste marzenia – odrzucam uzależnienia!”	Zespół Szkół Specjalnych w Szubinie	styczeń – grudzień 2019 900 zł	liczba uczestników
„Bezpieczna szkoła”	Szkoła Podstawowa w Kołaczku	styczeń – grudzień 2019 700 zł	liczba uczestników
„II Edycja Tygodnia Profilaktycznego”	Szkoła Podstawowa nr 1 w Szubinie	styczeń – grudzień 2019 5.000 zł	liczba uczestników
„Łączymy siły przeciwko dopalaczom”	Szkoła Podstawowa w Kowalewie	styczeń – grudzień 2019 8.300 zł	liczba uczestników
„Przez sport i profilaktykę do wolności od nałogów i przemocy”	I Liceum Ogólnokształcące w Szubinie	styczeń – grudzień 2019 5.800 zł	liczba uczestników
„Aby żyć pełną piersią”	Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych w Szubinie	styczeń – grudzień 2019 1.000 zł	liczba uczestników
Dofinansowanie projektu z elementami profilaktyki „Sport dla zdrowia”	Uczniowski Klub Biegacza	czerwiec 2019 3.000 zł	liczba uczestników
Dofinansowanie powiatowych konkursów o tematyce profilaktycznej.	Komenda Powiatowa Policji w Nakle n/Not.	maj – czerwiec 2019 1.200 zł	liczba uczestników
Podjęcie działań edukacyjnych skierowanych do sprzedawców napojów alkoholowych, mających na celu ograniczenie	Członkowie GKRPA/Policja	styczeń – grudzień 2019 5.000 zł	liczba sprzedawców

dostępności napojów alkoholowych i przestrzeganie zakazu sprzedaży alkoholu osobom poniżej 18 roku życia.			
Wspieranie edukacji osób pracujących zawodowo w systemie rozwiązywania problemów alkoholowych.	Prenumerata specjalistycznych czasopism, materiałów	styczeń – grudzień 2019 1.000 zł	ilość tytułów

#### Zadanie 4

Wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych, służącej rozwiązywaniu problemów alkoholowych.			
Nazwa działania	Podmiot realizujący	Realizacja i koszt w zł	Wskaźnik
Realizacja projektów z elementami profilaktyki Stowarzyszenia Seniorów Gminy Szubin.	Stowarzyszenie Seniorów Gminy Szubin	wrzesień 2019 2.000 zł	liczba uczestników
Realizacja projektu promującego zdrowy styl życia dla dorosłych.	GKRPA	styczeń - grudzień 2019 1.000 zł	liczba uczestników
Kujawsko – Pomorska Niebieska Linia Pogotowia dla ofiar Przemocy w Rodzinie.	Porozumienie z Urzędem Marszałkowskim w Toruniu	styczeń – grudzień 2019 1.193 zł	ilość porad

#### Zadanie 5

Podejmowanie interwencji w związku z naruszeniem przepisów określonych w art. 13 <sup>1</sup> i 15 ustawy oraz występowanie przed sądem w charakterze oskarżyciela publicznego			
Nazwa działania	Podmiot realizujący	Realizacja i koszt w zł	Wskaźnik
Kontrole punktów sprzedaży i podawania napojów alkoholowych, sprawdzające	Członkowie GKRPA	styczeń – grudzień 2019 10.000 zł	ilość przeprowadzonych kontroli

przestrzeganie przepisów ustawy.			
Wynagrodzenie członków Komisji za pracę.	Członkowie GKRPA	styczeń – grudzień 2019 56.500 zł	ilość posiedzeń GKRPA

**Finansowanie zadań i plan wydatków:**

Realizacja Gminnego Programu Profilaktyki, Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Przeciwdziałania Narkomanii w 2019 roku prowadzona będzie w oparciu o środki własne gminy uzyskane z wydanych zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych.

Na 2019 rok zaplanowano kwotę zł z podziałem na:

- działania związane z profilaktyką alkoholową - 275.000,00 zł
- działania związane z profilaktyką narkotykową - 200.000,00 zł

Sposób realizacji wydatków określa poniższy harmonogram:

<b>Przeciwdziałanie alkoholizmowi 85154</b>	<b>Kwota wnioskowana do budżetu</b>
§ 2330 wpłaty gmin na rzecz innych jednostek	1.200,00
§ 4110 składki na ubezpieczenia społeczne	6.200,00
§ 4120 składki na fundusz pracy	600,00
§ 4170 wynagrodzenia bezosobowe	159.900,00
§ 4210 zakup materiałów i wyposażenia	40.000,00
§ 4300 zakup usług pozostałych	66.800,00
§ 4700 szkolenia	200,00
§ 4410 podróże służbowe krajowe	100,00
<b>Przeciwdziałanie narkomanii 85153</b>	<b>Kwota wnioskowana do budżetu</b>
§ 4170 wynagrodzenia bezosobowe	5.000,00
§ 4210 zakup materiałów i wyposażenia	25.000,00
§ 4240 zakup środków dydaktycznych i książek	5.000,00
§ 4300 zakup usług pozostałych	165.000,00

## UZASADNIENIE

W ustawie z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi art.1 stanowi "iż organy administracji rządowej i jednostek samorządu terytorialnego są obowiązane do prowadzenia działań zmierzających do ograniczenia spożycia napojów alkoholowych oraz zmian w strukturze ich spożywania, inicjowania i wspierania przedsięwzięć mających na celu zmianę obyczajów w zakresie sposobu spożywania tych napojów, działania na rzecz trzeźwości w miejscu pracy, przeciwdziałanie powstawaniu i usuwaniu następstw nadużywania alkoholu, a także wspierania działalności w tym zakresie organizacji społecznych i zakładów pracy".

Również ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii w art. 1 określa zasady i tryb postępowania w zakresie przeciwdziałania narkomanii. Powyższe ustawy nakładają na samorządy gminne obowiązek realizacji konkretnych zadań prowadzonych w ramach corocznie uchwalanych przez radę miejską programów: profilaktyki, rozwiązywania problemów alkoholowych i przeciwdziałania narkomanii. Programy te uwzględniają zadania z przepisów w/w ustaw.

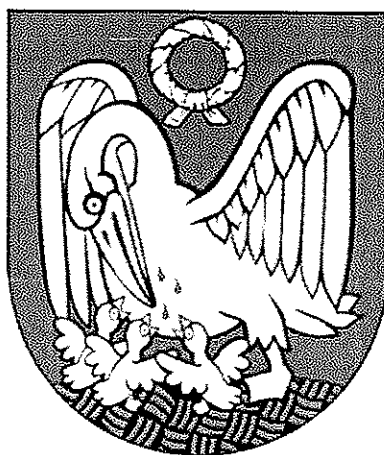
Środki na prowadzenie tych działań pochodzą z budżetu gminy z opłat za korzystanie z zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych i tylko na ten cel mogą być przeznaczone. Ponadto środki częściowo mogą pochodzić także z uzyskanych dotacji.

Zakres tych zadań realizowany jest przez Urząd Miejski w Szubinie. Do pomocy jego realizacji Burmistrz powołuje pełnomocnika ds. rozwiązywania problemów alkoholowych. W świetle powyższego podjęcie uchwały jest uzasadnione i konieczne

PEŁNOMOCCNIK BURMISTRZA  
ds. rozwiązywania  
problemów alkoholowych  
*Mieszko Stępczyński*

2018

# DIAGNOZA LOKALNYCH ZAGROŻEŃ SPOŁECZNYCH GMINA SZUBIN



## SPIS TREŚCI

---

<b>LOKALNE ZAGROŻENIA SPOŁECZNE W GRUPIE DOROSŁYCH MIESZKAŃCÓW .....</b>	<b>3</b>
Grupa badana .....	3
Cel badania .....	4
Podstawowe problemy społeczne w opinii mieszkańców.....	5
Spożywanie alkoholu oraz związane z nim inne problemy społeczne.....	7
Substancje psychoaktywne: nikotyna .....	13
Substancje psychoaktywne: narkotyki i dopalacze .....	15
Przemoc w rodzinie.....	18
Przekonania dotyczące wychowania dzieci.....	18
Zjawisko przemocy w rodzinie .....	20
Hazard.....	23
Cyberprzemoc i uzależnienie od internetu .....	25
<b>BADANIA SPRZEDAWCÓW NAPOJÓW ALKOHOLOWYCH .....</b>	<b>27</b>
Grupa badana .....	27
Cel badania .....	27
Wyniki badań .....	28
<b>PROBLEMY SPOŁECZNE W ŚRODOWISKU DZIECI I MŁODZIEŻY .....</b>	<b>37</b>
Metodologia .....	37
Cel badania .....	37
Charakterystyka grupy badanej .....	38
Wyniki .....	45
Substancje psychoaktywne: Alkohol .....	45
Substancje psychoaktywne: Papierosy .....	50

Substancje psychoaktywne: Narkotyki i dopalacze .....	55
Postawy wobec substancji psychoaktywnych .....	58
Przemoc w szkole.....	61
Uzależnienie od internetu i cyberprzemoc .....	64
Hazard.....	72
<b>WYBRANE ZAGADNIENIA Z ESPAD-U. PORÓWNANIE WYNIKÓW BADANIA UCZNIÓW Z SZUBINA Z WYNIKAMI PRÓBY OGÓLNOPOLSKIEJ Z 2015 ROKU .....</b>	
metodologia.....	74
cel badania.....	75
Grupa badana .....	75
wyniki.....	76
<b>Oddziaływania profilaktyczne wśród dzieci i młodzieży – rekomendacje oparte na modelu profilaktyki pozytywnej.....</b>	
Czynniki ryzyka.....	98
Czynniki chroniące .....	99

## LOKALNE ZAGROŻENIA SPOŁECZNE W GRUPIE DOROSŁYCH MIESZKAŃCÓW

---

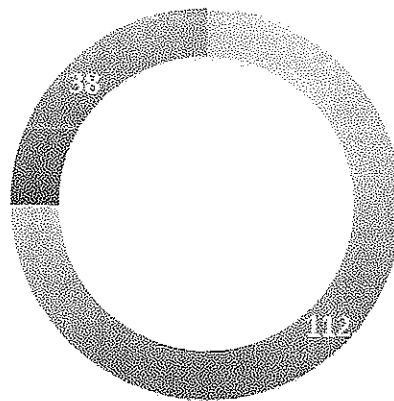
### GRUPA BADANA

---

Badania miały charakter ulicznej ankiety w formie papier-ołówek i obejmowały mieszkańców gminy Szubin, którzy ukończyli osiemnasty rok życia. Respondenci byli informowali o anonimowym charakterze ankiety oraz możliwości rezygnacji z badania w dowolnym momencie.

W badaniu wzięło udział 150 osób, w tym 38 mężczyzn oraz 112 kobiet. Średnia wieku respondentów wyniosła 41 lat.

### Ilość respondentów



■ Kobiety ■ Meżczyźni

## CEL BADANIA

---

Celem badania była identyfikacja zagrożeń społecznych w środowisku lokalnym, w szczególności obejmujących:

- postawy społeczne dotyczące problemów istotnych w środowisku lokalnym
- zagadnienia związane z substancjami psychoaktywnymi, takimi jak narkotyki i dopalacze
- zagadnienia związane ze spożywaniem alkoholu, postawami wobec alkoholu oraz problematyką uzależnienia
- zagadnienia związane z uzależnieniem od papierosów oraz e-papierosów
- zagadnienia związane z uzależnieniem od hazardu
- zagadnienia związane z przemocą w rodzinie w tym przekonania dotyczące modelu wychowania dzieci i młodzieży w kontekście stosowania kar fizycznych
- zagadnienia związane z cyberprzemocą oraz uzależnieniami od czynności związanych z nowymi technologiami.

## PODSTAWOWE PROBLEMY SPOŁECZNE W OPINII MIESZKAŃCÓW

W pierwszej części badania poprosiliśmy o ocenę ważności różnych problemów społecznych w środowisku lokalnym. Przyjętą w tych badaniach miarą ważności różnych problemów społecznych jest odsetek respondentów, którzy wskazują dany problem jako bardzo ważny. Poniższa tabela przedstawia rozkład odpowiedzi uzyskanych w badaniu mieszkańców gminy Szubin.

*Ocena ważności lokalnych problemów społecznych przez badanych mieszkańców*

<i>Problem</i>	<i>Bardzo istotny</i>	<i>Raczej istotny</i>	<i>Raczej nieistotny</i>	<i>Zdecydowanie nieistotny</i>
Zanieczyszczenie powietrza (smog)	16%	39%	37%	7%
Zanieczyszczenie wody	7%	32%	48%	13%
Zanieczyszczenie krajobrazu (zaśmiecenie)	5%	23%	59%	13%
Bezrobocie	4%	14%	59%	22%
Bieda, ubóstwo	5%	9%	43%	43%
Bezdomność	1%	4%	36%	59%
Wzrost przestępczości	1%	11%	36%	52%
Kryzys rodziny	3%	15%	32%	51%
Kryzys norm moralnych	7%	12%	29%	52%

Do najpoważniejszego problemu społecznego w opinii mieszkańców można uznać: **zanieczyszczenie powietrza - łącznie 55%**<sup>1</sup>. Do mniej istotnych problemów respondenci zaliczają bezdomność – łącznie 95%.

---

<sup>1</sup> Sumy odpowiedzi: *bardzo istotny i raczej istotny*.

## SPOŻYWANIE ALKOHOLU ORAZ ZWIĄZANE Z NIM INNE PROBLEMY SPOŁECZNE

---

Przyjęto się sądzić, że Polacy piją alkohol często, w dużych ilościach. Należałoby więc wnioskować, że istnieje społeczne przyzwolenie, norma, która nie potępia częstego spożywania alkoholu, lecz przeciwnie – czyni je społecznie akceptowalnym wzorem postępowania. Jednak nie potwierdza tego rozkład deklaracji, jaki uzyskaliśmy w trakcie badania. Ponad połowa Polaków (53%) twierdzi, że pije alkohol, ale tylko od czasu do czasu i mając ku temu dobrą okazję. Można to nazwać umiarkowanym stylem picia. Niewielkie grupy badanych deklarują częste (4%) i dosyć częste (7%) wykorzystywanie różnych okazji do napicia się alkoholem. Co szósty respondent (16%) przyznaje, że unika okazji do tego, żeby pić alkohol, a prawie co piąty (19%) deklaruje abstynencję. Warto zauważyć, że pewien normatywny styl picia nie zmienił się od dziesięciu lat, gdyż w badaniu z 1997 roku respondenci odpowiadali bardzo podobnie<sup>2</sup>.

Kolejne badania CBOSu, z 2010 roku, wydają się potwierdzać wskazane wcześniej tendencje Polaków w picu alkoholu. Mianowicie: *Od alkoholu nie stroni ponad trzy czwarte dorosłych Polaków (76%), przy czym dwie trzecie (65%) twierdzi, że pije czasami, a co dziewiąty (11%) – że często. Ponad jedna piąta badanych (22%) deklaruje abstynencję. W ciągu ostatnich trzynastu lat zwiększyła się (o 6 punktów procentowych) grupa abstynentów, zmalał zaś (o 4 punkty) odsetek tych, którzy rzadko piją alkohol*.

W przeprowadzonej ankiecie zbadano postawy i przekonania dorosłych mieszkańców na temat alkoholu.

Pierwszą z poruszanych kwestii był **wiek inicjacji alkoholowej**. **22% osób swój wiek inicjacji alkoholowej wskazało na okres między 16 a 18 rokiem życia**. 74% badanych z kolei wskazało, że po raz pierwszy spróbowało alkoholu po uzyskaniu pełnoletności.

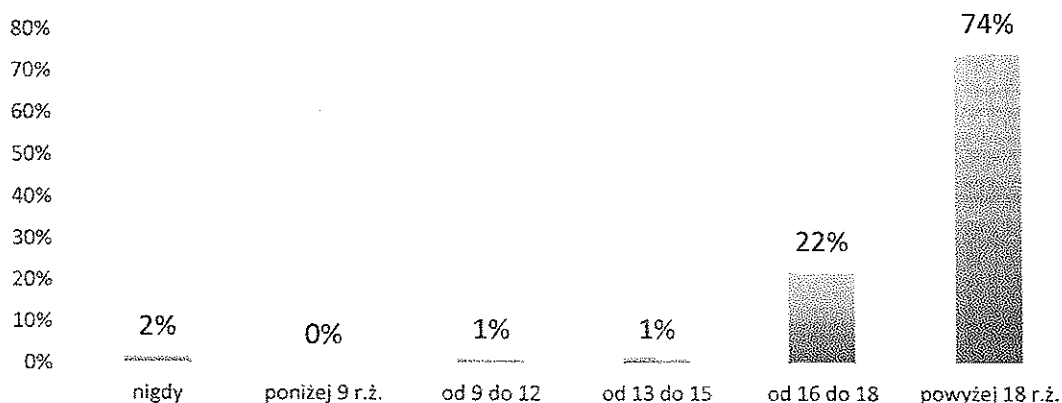
---

<sup>2</sup> Centrum Badania Opinii Społecznej, *Komunikat z badań: Postawy wobec wybranych substancji psychoaktywnych*, Warszawa, marzec 2007.

Źródło: [www.cbos.pl/SPISKOM.POL/2007/K\\_039\\_07.PDF](http://www.cbos.pl/SPISKOM.POL/2007/K_039_07.PDF) (dostęp: 16.06.2017)

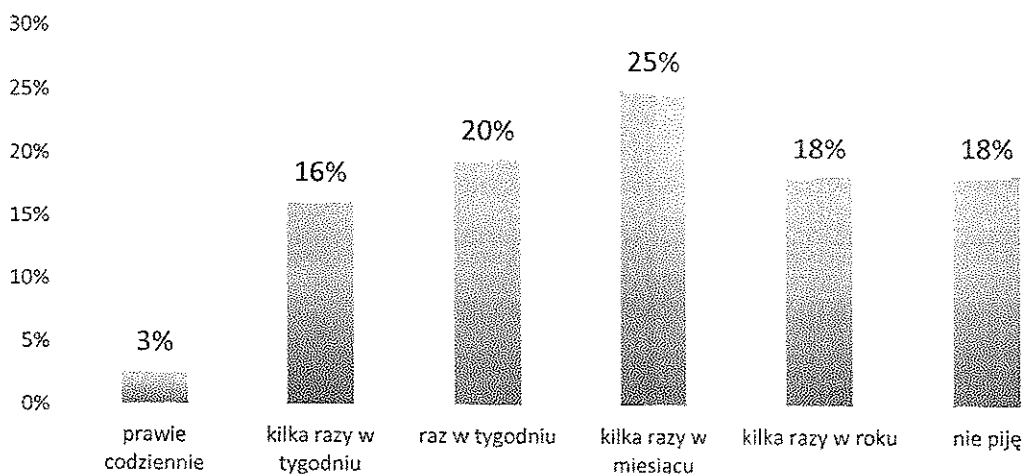
<sup>3</sup> Centrum Badania Opinii Społecznej, *Komunikat z badań: Postawy wobec alkoholu*, Warszawa, sierpień 2010. Źródło: [www.cbos.pl/SPISKOM.POL/2010/K\\_116\\_10.PDF](http://www.cbos.pl/SPISKOM.POL/2010/K_116_10.PDF) (dostęp: 19.06.2017).

## Wiek inicjacji alkoholowej



Kolejną kwestią była **częstotliwość spożywania alkoholu**. Największa liczba badanych przyznała, że spożywa alkohol kilka razy w miesiącu (25%) oraz raz w tygodniu (20%). 3% mieszkańców przyznaje się do codziennego spożywania alkoholu. Otrzymane wyniki można podsumować stwierdzeniem, że **większość badanych mieszkańców spożywa alkohol okazjonalnie**.

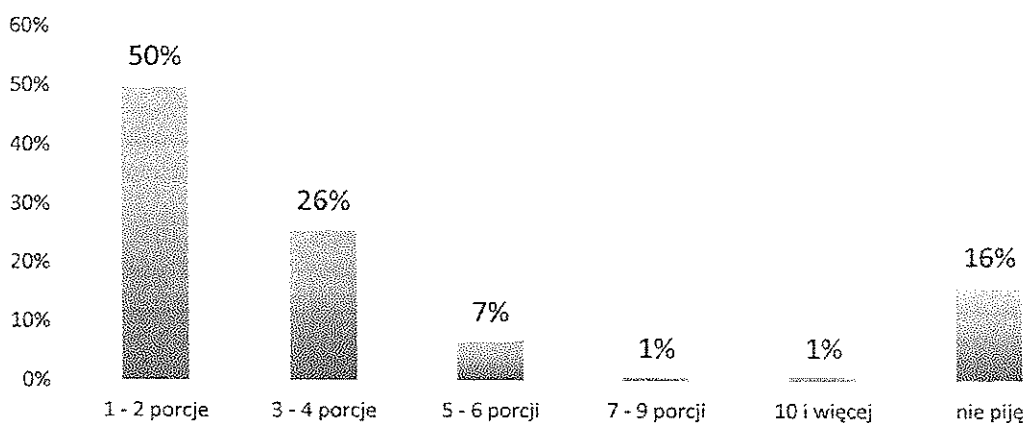
## Częstotliwość spożywania alkoholu



Oprócz częstotliwości spożywania alkoholu ważne są także jego **ilości**. Porcja standardowa alkoholu (tzn. 10g czystego, 100% alkoholu) zawarta jest w ok. 250 ml piwa o mocy 5% (pół butelki), w ok. 100 ml wina o mocy 12% (jeden kieliszek wina) oraz w ok. 30 ml wódki o mocy 40% (mały kieliszek wódki).

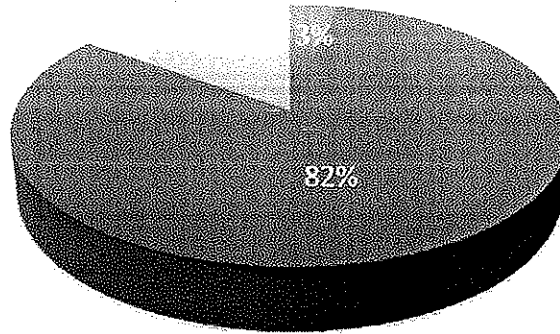
Badani deklaruwali najczęściej, że spożywają jednorazowo 1 – 2 porcję alkoholu – 50% (0,5 – 1 piwa, 1 – 2 kieliszki wina lub 1 – 2 małe kieliszki wódki) lub 3 - 4 porcji (26%). 7% osób zadeklarowało ilości rzędu 5 - 6 porcji. Tylko 1% badanych wskazało na 10 porcji i więcej. W związku z powyższym, należy uznać, że mieszkańcy gminy Szubin odzwierciedlają postawy wobec picia alkoholu o niskim poziomie ryzyka.

### Ile porcji standardowych zawierających alkohol wypija Pan/Pani w trakcie typowego dnia picia?



3% mieszkańców gminy Szubin uważa, że w okolicy znajduje się za mało sklepów, w których można kupić alkohol. 82% respondentów deklaruje, że jest ich odpowiednia ilość a 15% wskazało, że jest ich za dużo.

## Jak ocenia Pan/Pani ilość sklepów i lokali w Pana/Pani okolicy, gdzie można kupić alkohol?



■ Jest ich za mało   ■ Jest ich odpowiednia ilość   ■ Jest ich za dużo

Zachowania związane ze spożywaniem alkoholu są w dużej mierze zależne od postaw, czyli chociażby wiedzy na temat szkodliwego działania alkoholu, emocji i motywacji, które towarzyszą jego spożywaniu.

Pierwsze z pytań dotyczyło mitu, jakoby alkohol zawarty w „słabszych” napojach (piwie, winie) był mniej szkodliwy niż ten zawarty w wysokoprocentowych napojach (np. w wódce). Wyniki świadczą o tym, że to błędne przekonanie nie jest rozpowszechnione wśród dorosłej społeczności gminy Szubin, ponieważ **łącznie 97% mieszkańców udzieliło poprawnej odpowiedzi**<sup>4</sup>.

Kolejne pytanie badające postawy względem alkoholu dotyczyło dostępności i kontroli sprzedaży alkoholu. **łącznie 86% mieszkańców uważa, że należy lub raczej należy ograniczać dostęp do napojów alkoholowych bądź kontrolować jego sprzedaż.** Jednocześnie, niewiele, bo **26% respondentów ocenia osoby pijące alkohol jako zagrażające lub raczej zagrażające bezpieczeństwu w środowisku lokalnym.** Dodatkowo, 19% respondentów zgadza lub raczej zgadza się ze stwierdzeniem, że osoby nieletnie mogą z łatwością kupić alkohol w lokalnych sklepach.

W kwestiach takich, jak: traktowanie alkoholu jako rozwiązania trudnych sytuacji łącznie 100% mieszkańców odpowiedziało negatywnie. Brak zgody na prowadzenie samochodu po spożyciu alkoholu wyraża aż 100% respondentów, a picie w czasie ciąży spotyka się z brakiem aprobaty także łącznie 100% badanych osób.

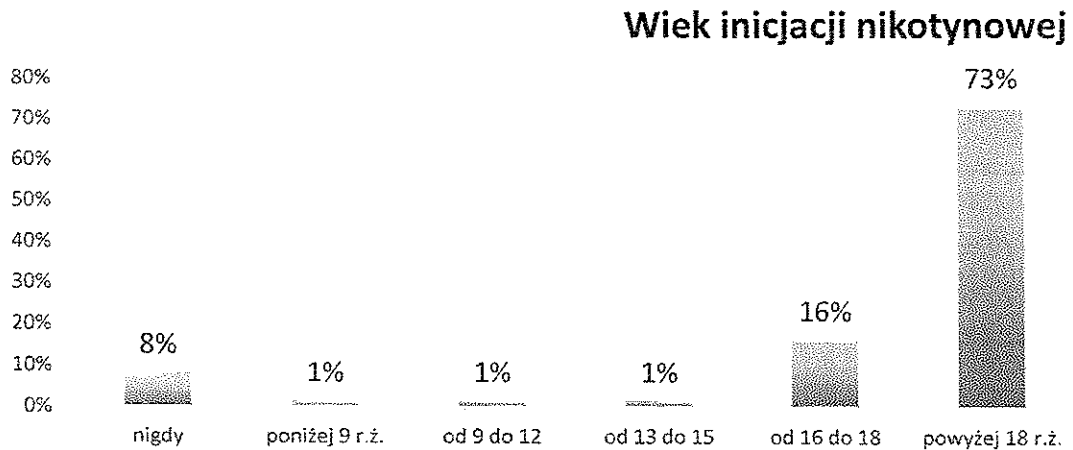
---

<sup>4</sup> Oznacza to wskazanie odpowiedzi *raczej nie zgadzam się* i *zdecydowanie nie zgadzam się*.

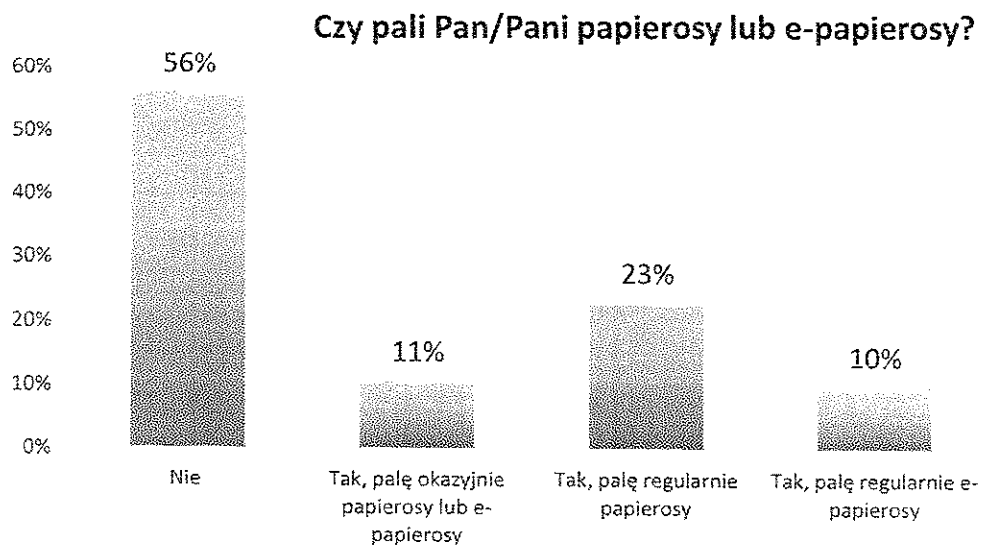
<i>Twierdzenie</i>	Zdecydowanie zgadzam się	Raczej zgadzam się	Raczej nie zgadzam się	Zdecydowanie nie zgadzam się
Alkohol zawarty w piwie jest mniej groźny niż ten zawarty w wódce.	1%	3%	31%	65%
Dostęp do alkoholu powinien być ograniczony lub kontrolowany.	57%	29%	12%	2%
Osoby pijące alkohol zagrażają bezpieczeństwu w moim środowisku lokalnym.	7%	19%	55%	18%
Osoby nieletnie mogą z łatwością kupić alkohol w lokalnych sklepach.	8%	11%	24%	57%
Picie alkoholu pomaga w trudnych sytuacjach życiowych.	0%	0%	35%	65%
Prowadzenie samochodu po niewielkiej ilości alkoholu jest bezpieczne.	0%	0%	3%	97%
Kobiety w ciąży mogą bezpiecznie pić niewielkie ilości alkoholu.	0%	0%	1%	99%

## SUBSTANCJE PSYCHOAKTYWNE: NIKOTYNA

Pierwszą z poruszanych kwestii był wiek inicjacji nikotynowej. Okazuje się, że **aż 73% respondentów** zapaliło pierwszego papierosa między powyżej 18 r.ż. 16% badanych zapaliło swojego pierwszego papierosa między 16 a 18 rokiem życia. 30%.

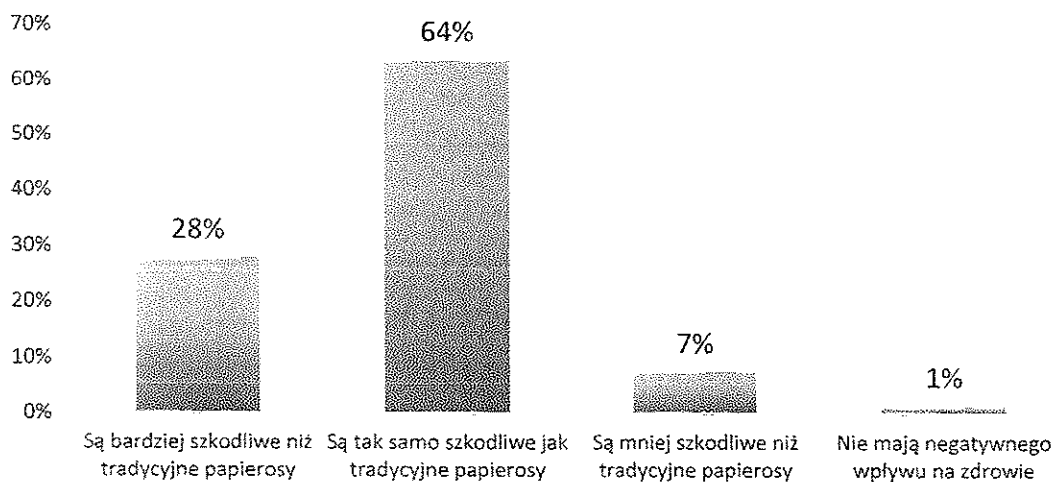


W ciągu ostatnich lat można zaobserwować tendencję do zmniejszania się ilości osób palących papierosy. Aczkolwiek, **11% badanych odpowiedziało, że okazjnie pali e-papierosy lub papierosy, a regularnie robi to 10%**. Ponad połowa badanych mieszkańców (56%) wskazało, że nie znajduje się obecnie w nikotynowym nałogu.



Ze względu na rosnącą popularność e-papierosów zapytaliśmy się mieszkańców, co sądzą o ich szkodliwości. Producenci tych wyrobów sugerują, że stanowią one zdrowsze odpowiedniki klasycznych papierosów. Istotnie nie zawierają one substancji smolistych, jednak nadal dostarczają one nikotyny – substancji o działaniu psychoaktywnym, skutkującej wieloma negatywnymi konsekwencjami zdrowotnymi. **64% respondentów uważa, że e-papierosy są tak samo szkodliwe, jak klasyczne papierosy.** Aczkolwiek, 28% uważa, że są bardziej szkodliwe jak tradycyjne papierosy. 7% badanych jest przeciwnego zdania, stwierdzając, że e-papierosy mają mniejszy wpływ na zdrowie człowieka niż te papierosy. 1% mieszkańców uważa, że e-papierosy nie mają negatywnego wpływu na zdrowie, co należy uważać, że błędne przekonanie.

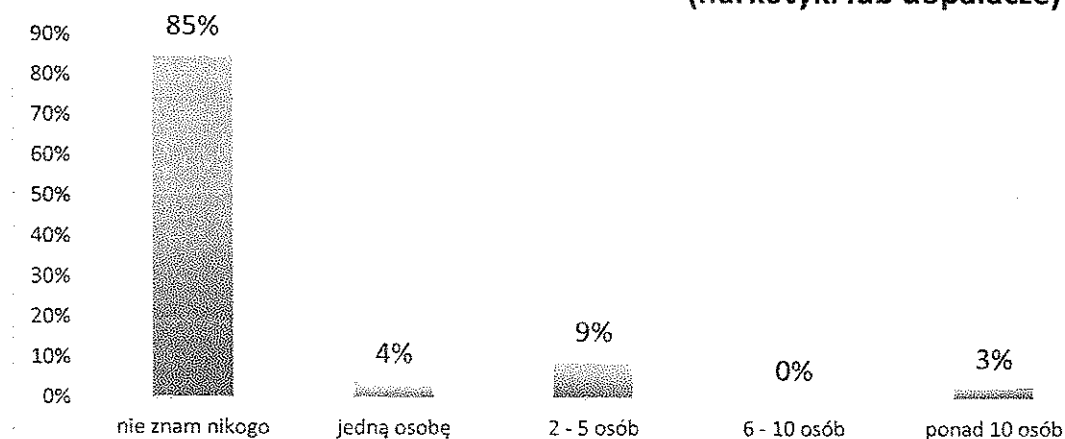
### Jak Pana/Pani zdaniem palenie e-papierosów wpływa na zdrowie?



## SUBSTANCJE PSYCHOAKTYWNE: NARKOTYKI I DOPALACZE

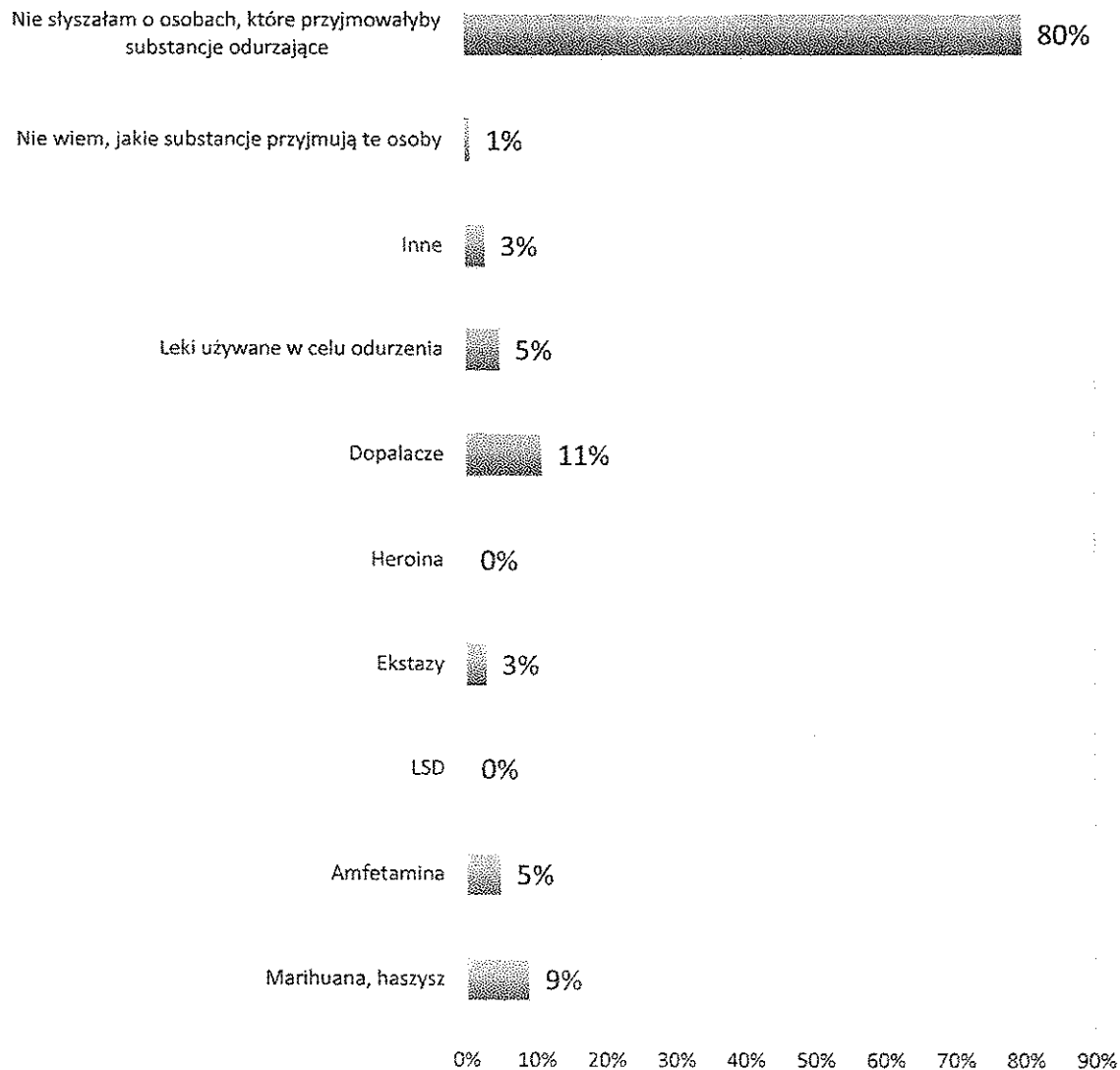
Badanie rozpoczęliśmy od pytania niezagrażającego, tj. niebudzącego oporu oraz motywującego wyrażenia swojego rzeczywistego stanowiska. Dotyczy ono osób zażywających narkotyki i dopalacze w najbliższym środowisku. Poniższy wykres prezentuje otrzymane wyniki. **85% respondentów wskazało, że nie zna ani jednej osoby zażywającej substancje psychoaktywne: narkotyki lub dopalacze.** Łącznie 16% badanych deklaruje przeciwnie.

Ile zna Pan/Pani osób (osobiście lub „ze słyszenia”),  
które przyjmują substancje odurzające  
(narkotyki lub dopalacze)?



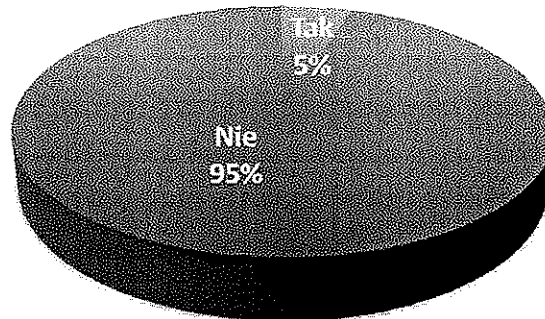
Wśród najczęściej stosowanych w środowisku lokalnym substancji znalazły się **dopalacze – 11% respondentów zna osoby, które przyjmują te substancje.** Te rodzaje substancji są szczególnie niebezpieczne ze względu na brak wiedzy na temat konsekwencji ich przyjmowania oraz bardzo łatwą dostępność w sklepach internetowych. **Aż 80% badanych wskazało, że nie słyszało o osobach, które przyjmowałyby substancje odurzające.**

## Jakie substancje odurzające są najczęściej przyjmowane przez osoby, które znasz? (pytanie wielokrotnego wyboru)



95% respondentów nie wie, gdzie może nabyć substancje psychoaktywne takie, jak narkotyki czy dopalacze.

### Czy wie Pan/Pani gdzie można kupić narkotyki lub dopalacze?



■ Tak ■ Nie

---

PRZEKONANIA DOTYCZĄCE WYCHOWANIA DZIECI

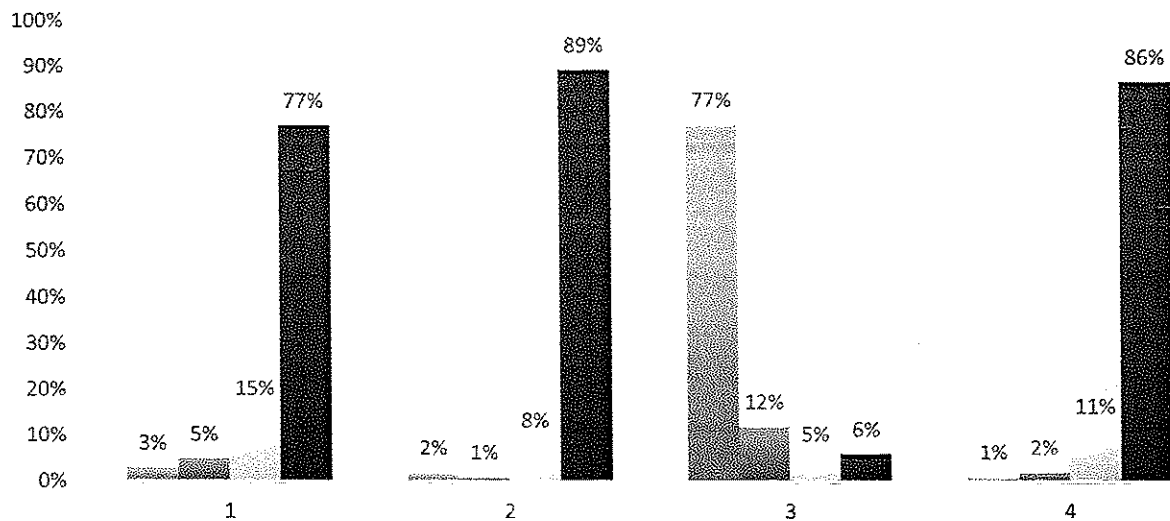
---

Respondenci otrzymali propozycje czterech stwierdzeń dotyczących wychowania dzieci, z którymi mogli się zgodzić bądź też nie. **Poniższe wartości pozwalają sądzić, że badani przyjmują postawy wychowawcze, które właściwe są dla demokratycznego typu wychowania.**

Stwierdzenie „**Aby prawidłowo wychować dziecko, należy od czasu do czasu dawać klapsa**” w większości spotkało się z negatywnym przyjęciem przez respondentów – **łącznie 92% mieszkańców nie zgadza się z takim stwierdzeniem.** Jednocześnie, **łącznie 89% badanych raczej zgadza się, aby kary fizyczne powinny być zakazane prawem.** W związku z tym, można przyjąć, że część badanych utożsamia klapsy z karami fizycznymi.

Kolejne twierdzenie: „Dziecko powinno bać się rodziców, wtedy łatwiej o posłuszeństwo i szacunek” spotkało się z brakiem akceptacji łącznie 97% respondentów. Dalej, łącznie 97% badanych nie zgadza i raczej się zgadza ze stwierdzeniem, że stosowanie kar fizyczne hartują dziecko i pozwalają sobie lepiej radzić w przyszłości.

## Przekonania dotyczące wychowania



**1 - Aby prawidłowo wychować dziecko, należy od czasu do czasu dawać klapsa.**

**2 - Dziecko powinno bać się rodziców, wtedy łatwiej o posłuszeństwo i szacunek.**

**3 - Stosowanie kar fizycznych powinno być zakazane prawem.**

**4 - Kary fizyczne hartują dziecko i pozwalają mu lepiej radzić sobie w przyszłości.**

zdecydowanie tak
  raczej tak
  raczej nie
  zdecydowanie nie

---

## ZJAWISKO PRZEMOCY W RODZINIE

---

*Polacy deklarują, że najczęściej doświadczali agresji w domu (9%) bądź na ulicy poza najbliższą okolicą (9%). Podobna liczba osób (8%) padła ofiarą przemocy nieopodal miejsca zamieszkania. Co dwudziesty ankietowany (5%) został zaatakowany w restauracji, kawiarni lub na dyskotecę, czterech na stu (4%) spotkało się z przemocą w pracy lub szkole, a trzech na stu (3%) w środkach komunikacji<sup>5</sup>.*

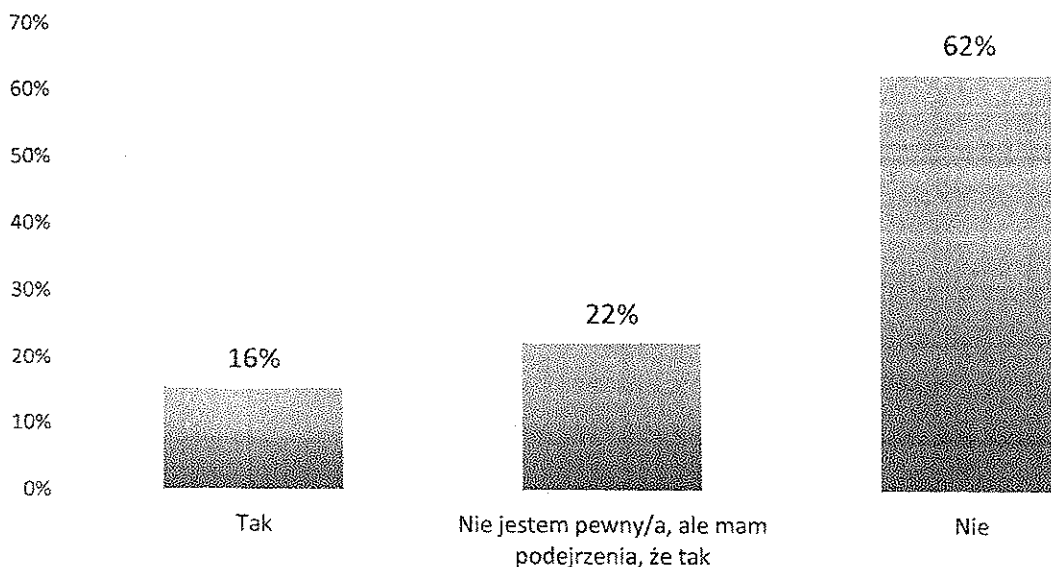
Powyższe wyniki są zbliżone do danych sprzed 3 lat, kiedy CBOS realizował podobne badania. Przemoc, zarówno ta fizyczna, jak i psychiczna, jest zjawiskiem dość powszechnym w polskiej społeczności, o czym świadczą wyniki cytowane wyżej. Jest to zjawisko niezwykle trudne do zbadania, ponieważ osoby doświadczające przemocy w różny sposób zniekształcają swoje doświadczenia, np. racjonalizując zachowanie sprawcy lub go usprawiedliwiając. Z tego względu zbadaliśmy rozpowszechnienie przemocy fizycznej oraz psychicznej w środowisku lokalnym bez kierowania bezpośredniego pytania o bycie ofiarą lub sprawcą przemocy w rodzinie.

**Wyniki badań są niepokojące, ponieważ 16% respondentów ma w swoim otoczeniu osoby, które doświadczają przemocy w rodzinie, a 22% podejrzewa że tak się dzieje.**

---

<sup>5</sup> CBOS, Komunikat z badań: *Przemoc i konflikty w domu*, Warszawa, czerwiec 2012.

### Czy w Pana/Pani otoczeniu są osoby (znane osobiście lub "ze słyszenia") doświadczające przemocy w rodzinie?



Wśród badanych mieszkańców **większość badanych wie do jakich instytucji może zgłosić się osoba doświadczająca przemocy w rodzinie (97%)**. Wśród odpowiedzi respondentów pojawił się przede wszystkim ośrodek pomocy społecznej, policja, gminny ośrodek pomocy społecznej, ośrodek interwencji kryzysowej, urząd gminy.

W dalszej części ankiety badane były przekonania dotyczące przemocy oraz funkcjonujące w społeczności lokalnej na jej temat mity.

**łącznie 82% badanych zdecydowanie lub raczej zgadza się ze stwierdzeniem, że przyczyną przemocy w rodzinie jest alkohol.** Warto pamiętać, że spożywanie alkoholu nasila tendencję do stosowania przemocy, ale nie jest jej bezpośrednią przyczyną. Oznacza to, że wyleczenie uzależnienia od alkoholu nie pozwala na zakończenie problemu przemocy w rodzinie.

Można przyjąć, że wśród badanych mieszkańców raczej nie jest obecne przekonanie, że przemoc głównie się zdarza w domach z margines społecznego - łącznie 98% mieszkańców gminy Szubin nie jest skłonny myśleć schematycznie o przemocy w rodzinie. Dodatkowo, łącznie 97% mieszkańców zgadza się ze stwierdzeniem, że ofiarą przemocy w rodzinie może stać się zarówno kobieta, jak i mężczyzna.

Poniższe wartości wskazują na ograniczoną świadomość badanych mieszkańców na temat specyfiki przemocy. Poniższe wartości dotyczą łącznych odpowiedzi: **zgadzam się i zdecydowanie się zgadzam:**

- o „Przemoc w rodzinie to prywatna sprawa, nikt nie powinien się wtrącać” – 5%;
- o „Policja nie powinna interweniować w sprawach rodzinnych” – 13%.

<i>Twierdzenie</i>	Zdecydowanie prawdziwe	Raczej prawdziwe	Raczej nieprawdziwe	Zdecydowanie nieprawdziwe
Przyczyną przemocy w rodzinie jest alkohol.	39%	43%	14%	5%
Przemoc zdarza się tylko w rodzinach z marginesu społecznego.	1%	1%	34%	64%
Ofiarą przemocy w rodzinie może stać się zarówno kobieta, jak i mężczyzna.	80%	17%	1%	2%
Przemoc w rodzinie to prywatna sprawa, nikt nie powinien się wtrącać.	0%	5%	43%	52%
Przemoc jest tylko wtedy, gdy są widoczne ślady na ciele ofiary.	0%	0%	10%	90%
Policja nie powinna interweniować w sprawach rodzinnych.	10%	3%	26%	61%

*W ciągu 12 miesięcy poprzedzających badanie, co trzeci Polak w wieku 15+ grał w jakieś gry na pieniądze (34,2%). Polacy najczęściej grają w gry liczbowe Totalizatora Sportowego (26,8%), a w dalszej kolejności w zdrapki (13,3%), loterie/konkursy SMS-owe (7,4%) oraz na automatach do gier z tzw. niskimi wygranymi (4,5%). Wśród Polaków w wieku 15 lat i więcej 7,1% osób gra w jakąś grę na pieniądze co najmniej dwa razy w tygodniu. (...) symptomy zagrożenia uzależnieniem od hazardu występują u 5,3% ogółu Polaków w wieku 15+, a 0,7% osób w tej grupie wiekowej zdradza pewne symptomy problemu z hazardem. Wśród grających w gry na pieniądze realny problem z hazardem może mieć 2,2% graczy<sup>6</sup>.*

O hazardzie mówi się, że jest to ukryty nałóg, ponieważ nie widać od razu wyraźnych symptomów uzależnienia. Niestety, uzależnienie od hazardu często współwystępuje z innymi problemami, jak nadużywanie alkoholu czy narkotyków. Pierwsze kroki w świecie hazardu, to zwykle korzystanie z gier internetowych, automatów czy zakładów bukmacherskich. Zapytaliśmy mieszkańców gminy Szubin o ich doświadczenia z tego typu formami rozrywki. Wyniki sugerują, że raczej zasadniczo niewielki odsetek społeczności lokalnej korzysta z gier losowych.

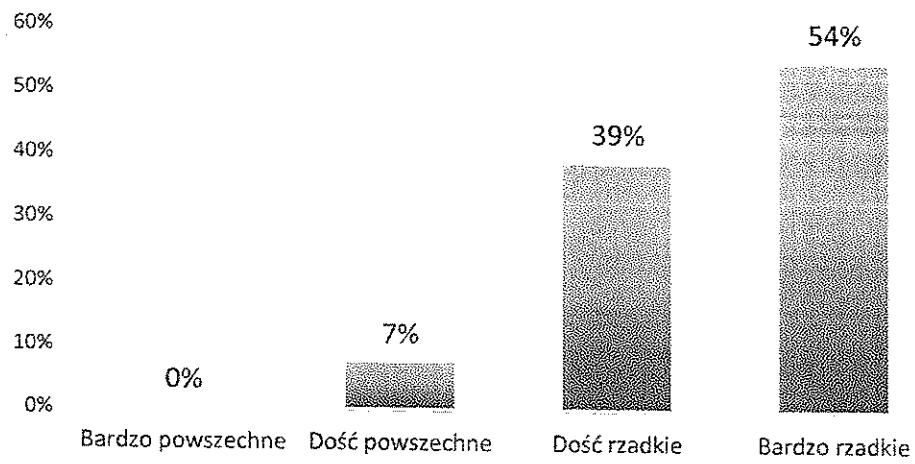
**W subiektywnej ocenie większości mieszkańców zjawisko uzależnienia od hazardu jest nie jest bardzo i dość powszechne - łącznie 93% odpowiedzi. Aż 60% respondentów wie, gdzie mogą zgłosić się osoby uzależnione od hazardu.**

---

<sup>6</sup> Centrum Badania Opinii Społecznych, *Komunikat z badań: Pracoholicy, siecoholicy, hazardziści... Uzależnienia od zachowań*, Warszawa, czerwiec 2015.

Źródło: [www.cbos.pl/SPISKOM.POL/2015/K\\_076\\_15.PDF](http://www.cbos.pl/SPISKOM.POL/2015/K_076_15.PDF) (dostęp: 29.06.2017).

### Jak ocenia Pan/Pani rozpowszechnienie uzależnienia od hazardu w Pana/Pani środowisku?



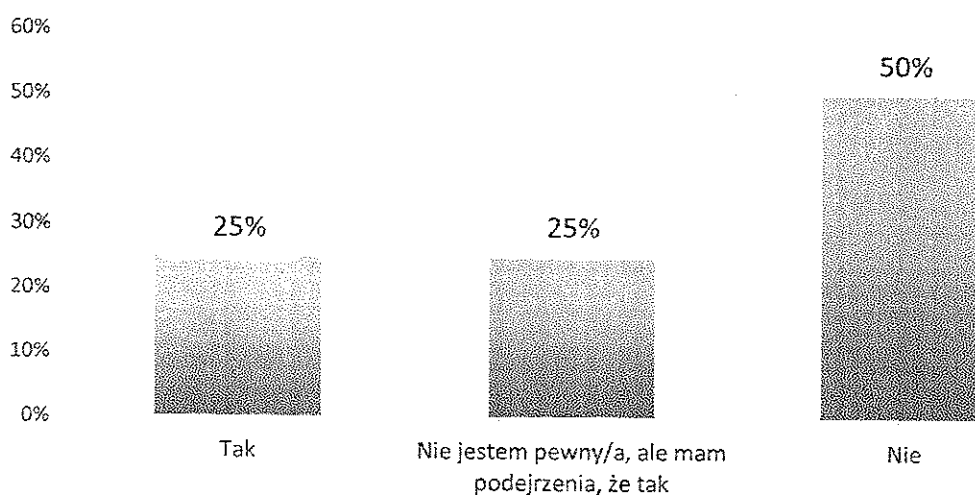
## CYBERPRZEMOC I UZALEŻNIENIE OD INTERNETU

---

Kolejnym zagadnieniem badanym w ramach ankiety jest cyberprzemoc. *Zjawisko cyberprzemocy najkrócej definiuje się jako przemoc z użyciem technologii informacyjnych i komunikacyjnych. (...) Podstawowe formy zjawiska to nękanie, straszenie, szantażowanie z użyciem Sieci, publikowanie lub rozsyłanie ośmieszających, kompromitujących informacji, zdjęć, filmów z użyciem Sieci oraz podszywanie się w Sieci pod kogoś wbrew jego woli. Do działań określanych mianem cyberprzemocy wykorzystywane są głównie: poczta elektroniczna, czaty, komunikatory, strony internetowe, blogi, serwisy społecznościowe, grupy dyskusyjne, serwisy SMS i MMS<sup>7</sup>.*

Badania wykazały, że cyberprzemoc może stanowić dla lokalnej społeczności istotny problem. Mianowicie, **25% badanych ma w swoim otoczeniu osoby, które padły ofiarą przestępstwa internetowego** (np. włamania na konto, oszustwa, wyłudzenia, zniesławienia), a **kolejne 25% nie jest pewna, ale ma podejrzenia, że tak właśnie się stało.**

**Czy w Pana/Pani otoczeniu są osoby (znane osobiście lub „ze słyszenia”), które padły ofiarą przestępstwa internetowego (np. włamania na konto, oszustwa, wyłudzenia, zniesławienia)?**

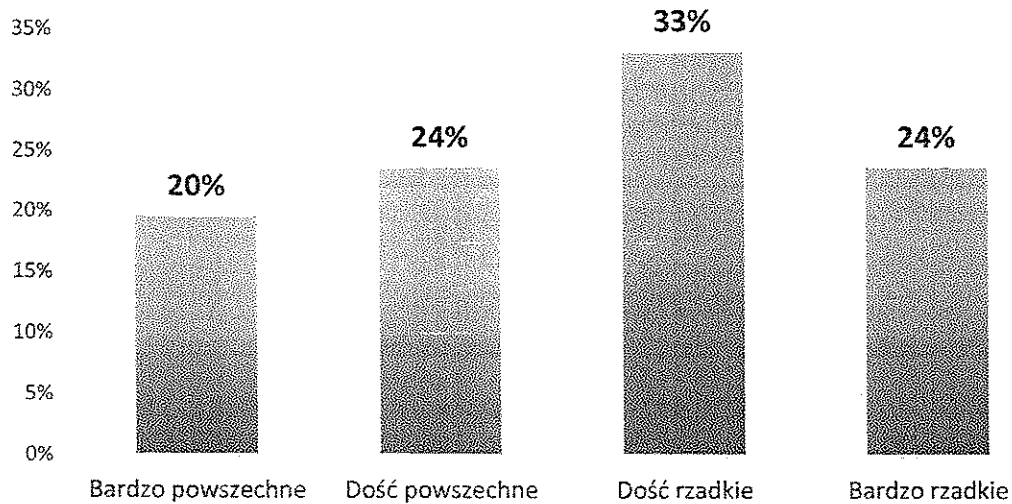


---

<sup>7</sup> Wojtasik, Ł. Cyberprzemoc - charakterystyka zjawiska.

Bardziej niepokojące są dane związane są z subiektywnym oszacowaniem uzależnienia od komputerów lub Internetu w środowisku lokalnym. Łącznie 44% uważa, że tego typu uzależnienie jest dość i bardzo powszechne w środowisku lokalnym, a 33% ocenia je jako dość rzadkie zjawisko.

### Jak ocenia Pan/Pani rozpowszechnienie uzależnienia od komputerów/internetu w Pana/Pani środowisku?



## BADANIA SPRZEDAWCÓW NAPOJÓW ALKOHOLOWYCH

---

Niewątpliwie ważną grupą, która może zarysować szczególny obraz problemów związanych z alkoholem występujących w gminie są sami pracownicy punktów sprzedaży alkoholu, spotykający się codziennie w swojej pracy z konsumentami tego napoju. Ich postawy wobec osób nabywających/konsumujących alkohol oraz przestrzeganie prawa w zakresie sprzedaży alkoholu mogą w znaczącym stopniu przyczynić się do ograniczenia problemów związanych z nadużywaniem alkoholu zarówno przez nieletnich jak i dorosłych.

### GRUPA BADANA

---

Badanie zostało przeprowadzone wśród sprzedawców napojów alkoholowych w punktach sprzedaży na terenie gminy . Grupa badana stanowiła 11 kobiet i 19 mężczyzn. Wszyscy respondenci, to pracownicy punktów. Średnia wieku przebadanych sprzedawców wyniosła 38 lat.

### CEL BADANIA

---

Ten obszar przeprowadzonych badań miał na celu poznanie postawy sprzedawców napojów alkoholowych względem następujących zagadnień:

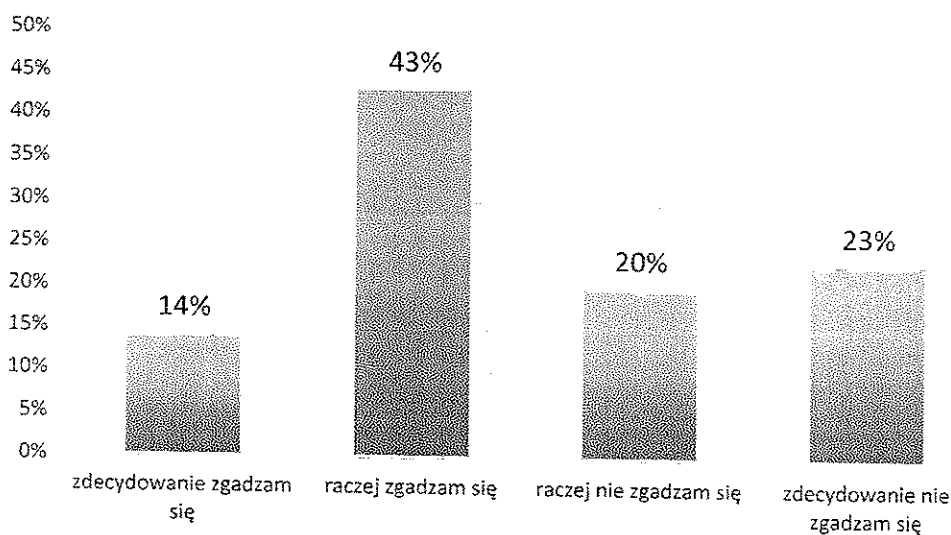
- sprzedaży alkoholu osobom nieletnim,
- sprzedaży alkoholu osobom nietrzeźwym,
- spożywania alkoholu w miejscu jego sprzedaży,
- nieprzyjemne sytuacje zainicjowanych przez osoby spożywające alkohol.

## WYNIKI BADAŃ

Jednym z pierwszych zagadnień poruszonych w kwestionariuszu ankiety dla sprzedawców alkoholu było określanie poziomu świadomości na temat niebezpieczeństw wynikających z zawartości alkoholu w poszczególnych rodzajach napojów alkoholowych.

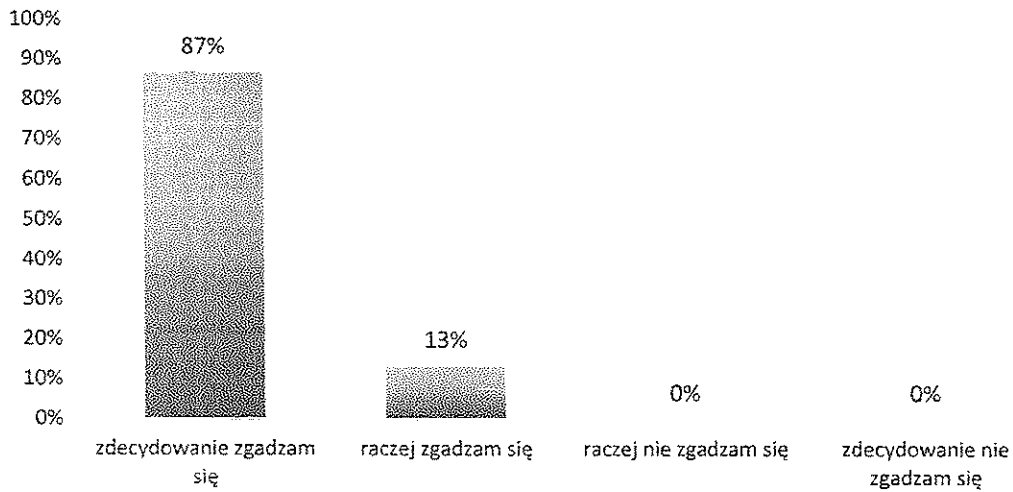
Łącznie 57% badanych sprzedawców napojów alkoholowych wskazało, że alkohol zawarty w piwie oraz winie nie jest mniej groźny niż ten zawarty w wódce. Świadczy, to pośrednio o średnim poziomie świadomości badanych na temat szkodliwości napojów o potencjalnie niższej zawartości procentowej alkoholu.

### Alkohol zawarty w piwie jest mniej groźny niż ten zawarty w wódce



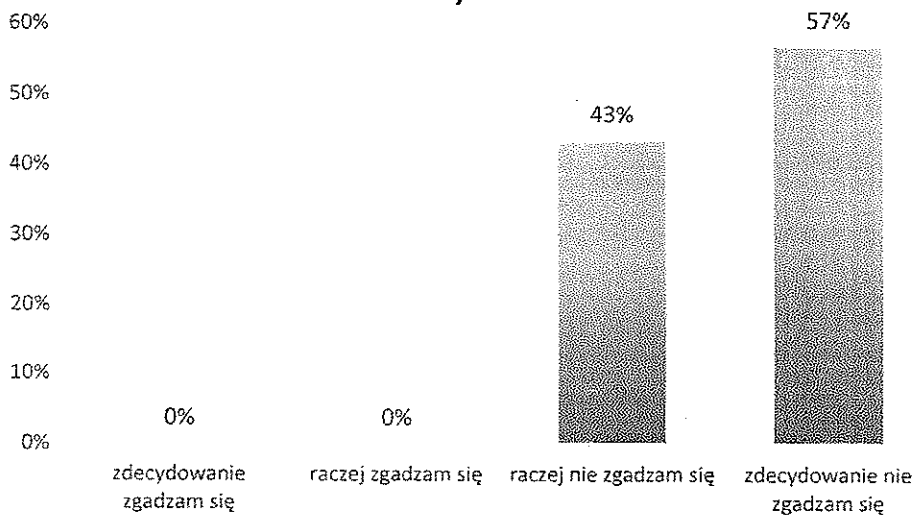
łącznie 100% sprzedawców uważa, że dostęp do napojów alkoholowych powinien być ograniczony lub kontrolowany.

### Dostęp do alkoholu powinien być ograniczony lub kontrolowany



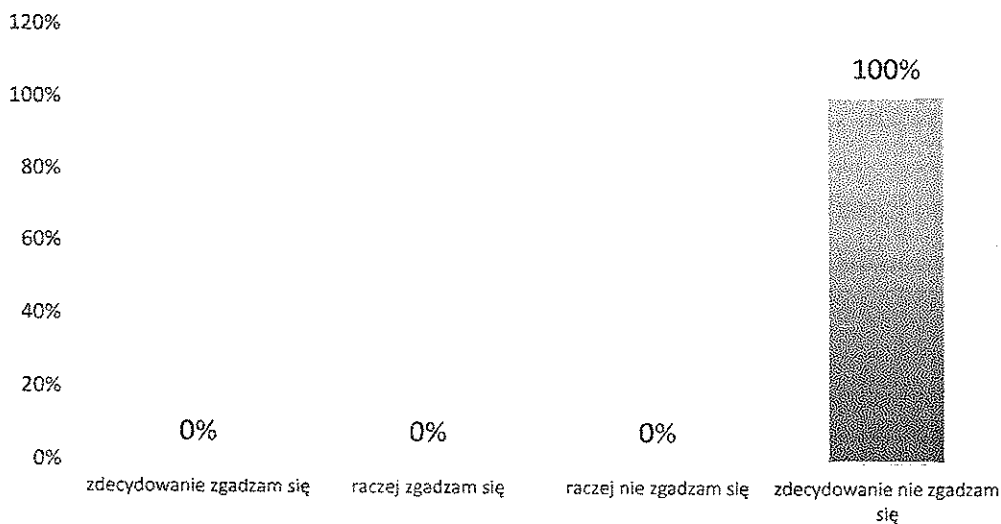
łącznie 100% respondentów opowiedziało się za tym, że osoby, które piją alkohol nie zagrażają bezpieczeństwu w ich lokalnym środowisku.

### Osoby pijące alkohol zagrażają bezpieczeństwu w moim środowisku lokalnym



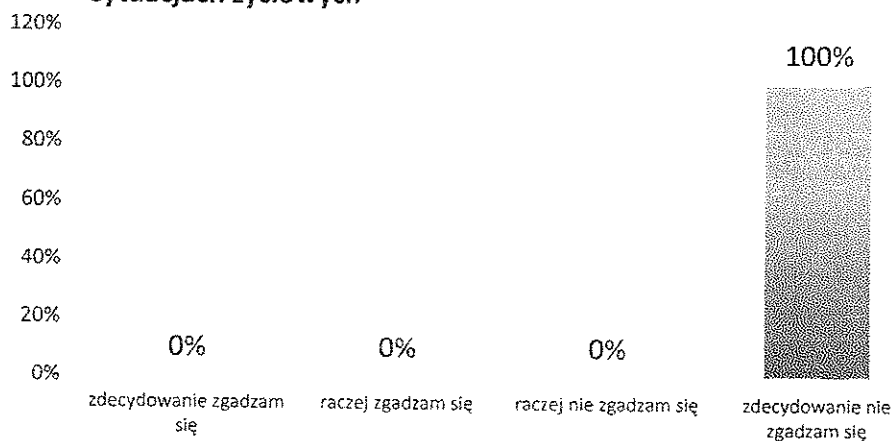
Kolejne pytanie dotyczyło subiektywnej oceny dostępności alkoholu dla osób poniżej 18. roku życia. Odpowiedzi sprzedawców wydają się jednoznaczne: **100% nie zgadza się ze stwierdzeniem, że osoby małoletnie mają łatwy dostęp do alkoholu.**

### Osoby nieletnie mogą z łatwością kupić alkohol w lokalnych sklepach

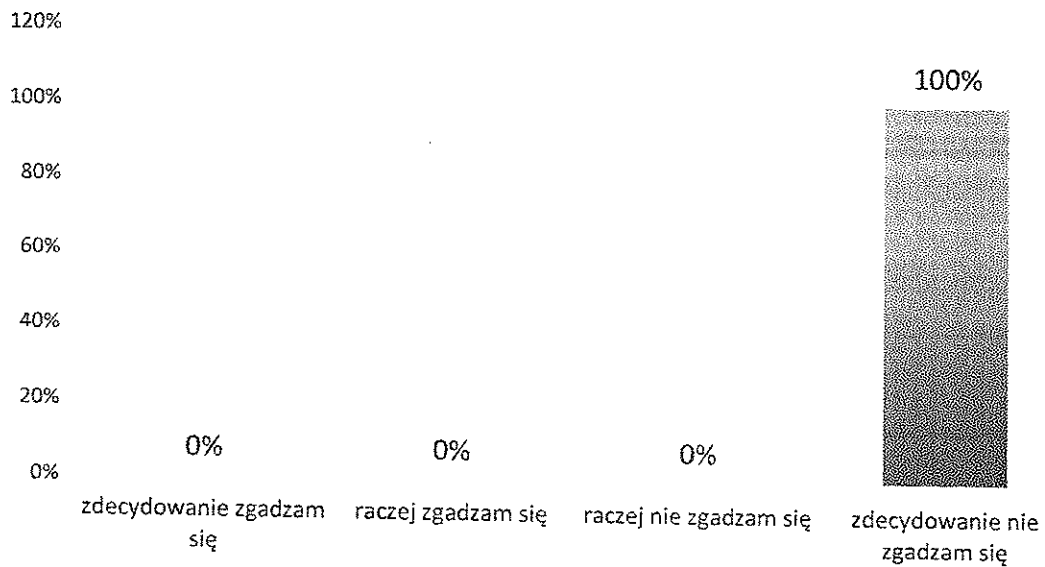


**100% sprzedawców nie uważa, aby spożywanie alkoholu pomagało w trudnych sytuacjach życiowych.** Co więcej, 100% badanych odpowiedziało, że prowadzenie samochodu po niewielkiej ilości alkoholu nie jest bezpieczne. Dodatkowo, łącznie 100% sprzedawców nie zgadza się ze stwierdzeniem, że kobiety w ciąży mogą bezpiecznie pić niewielkie ilości alkoholu.

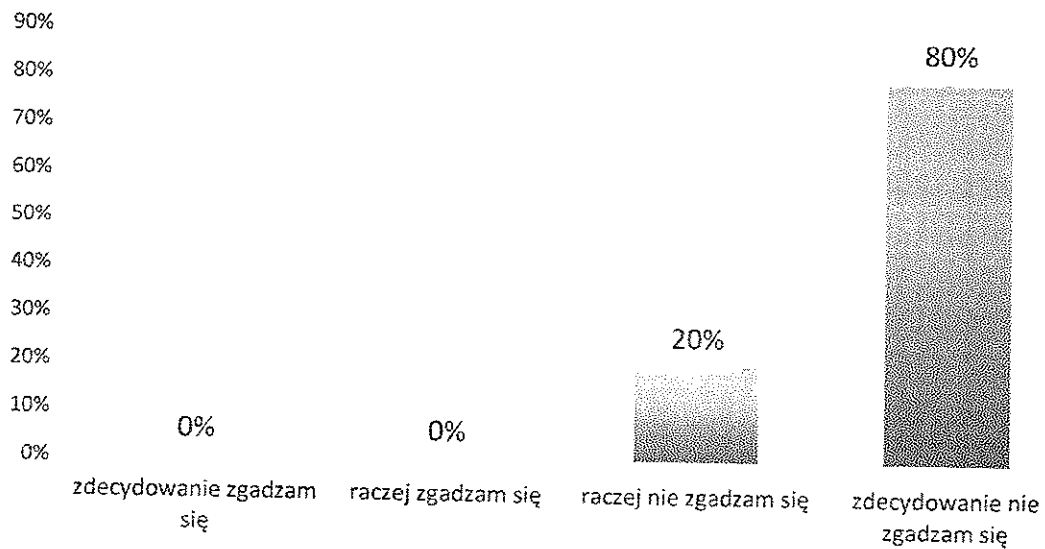
### Spożywanie alkoholu pomaga w trudnych sytuacjach życiowych



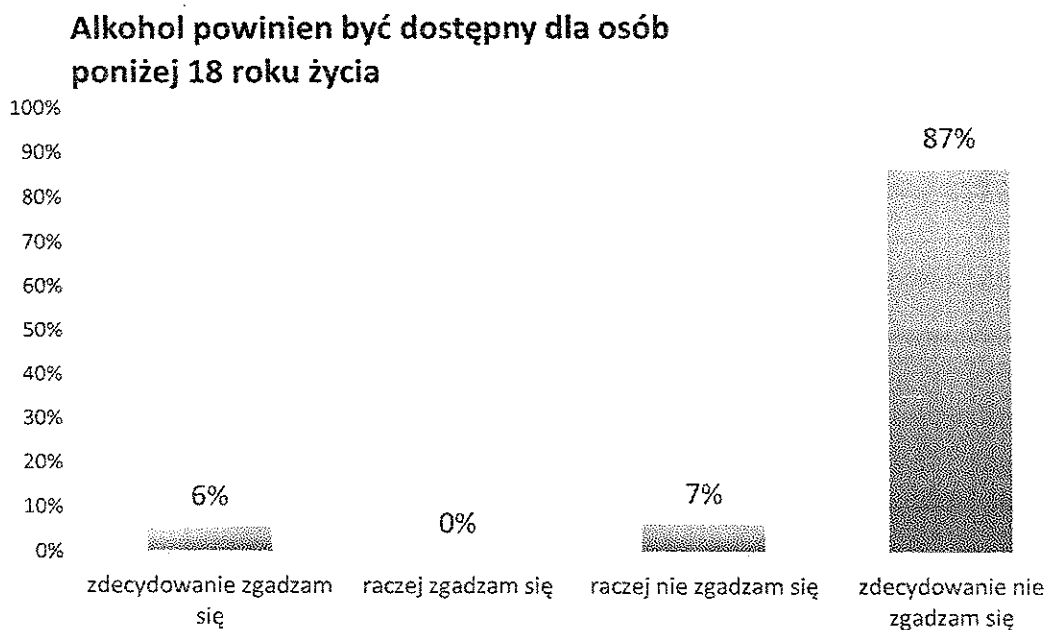
### Prowadzenie samochodu po niewielkiej ilości alkoholu jest bezpieczne



### Kobiety w ciąży mogą bezpiecznie pić niewielkie ilości alkoholu

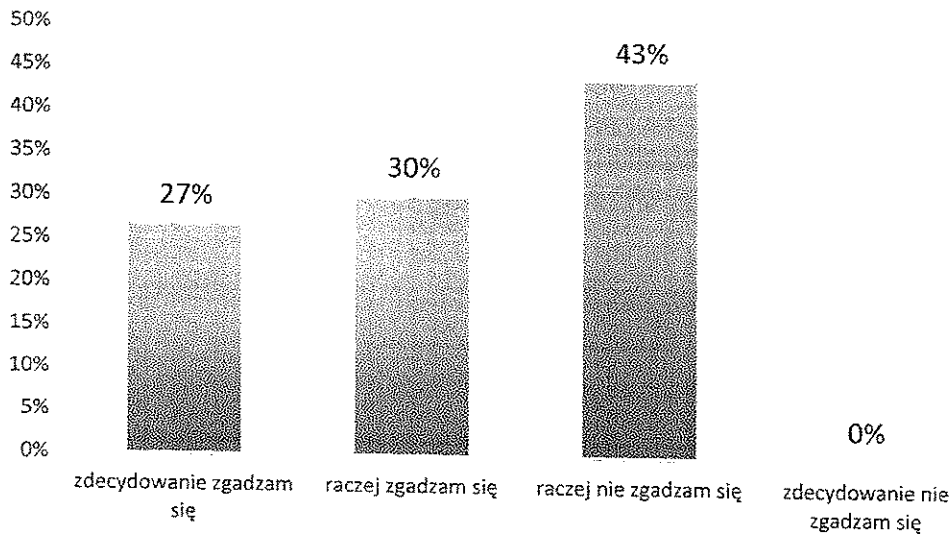


Łącznie 94% sprzedawców napojów alkoholowych w gminie Szubin **uważa, że alkohol nie powinien być dostępny dla osób poniżej 18. roku życia**. Przeciwnego zdania jest tylko 6% badanych sprzedawców.



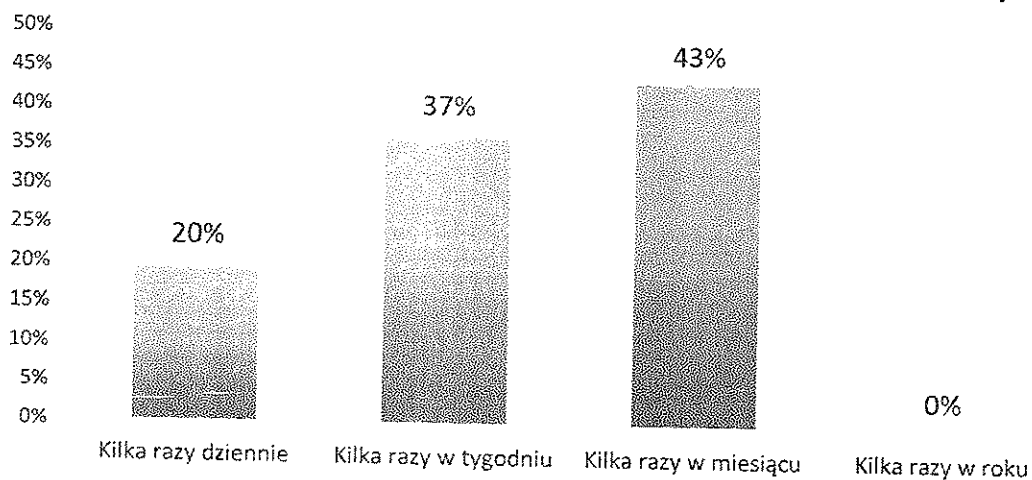
43% badanych raczej nie zgadza się ze stwierdzeniem, aby w okolicy było zbyt dużo punktów sprzedaży napojów alkoholowych. Przeciwnego zdania jest łącznie ponad połowa sprzedawców (57%).

### W okolicy jest zbyt dużo punktów sprzedaży napojów alkoholowych



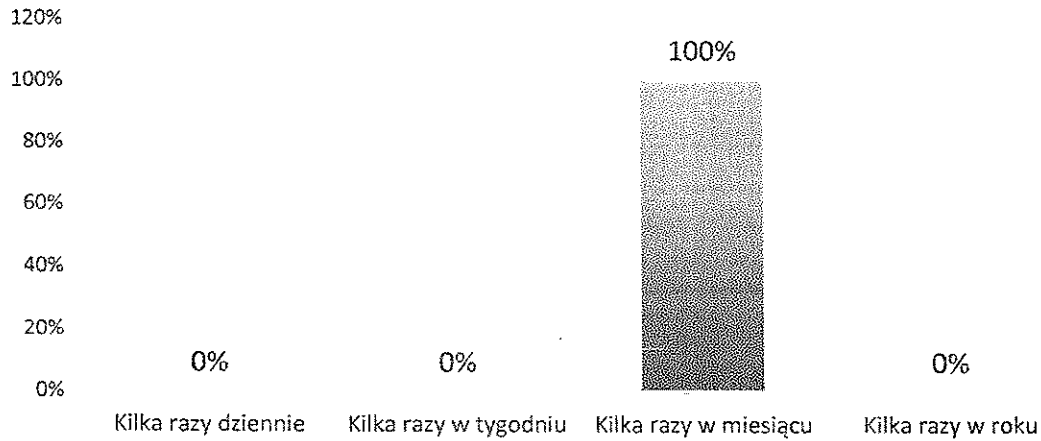
Sprzedawcy napojów alkoholowych w gminie Szubin deklarują, że przypadki **próby kupna alkoholu przez osobę poniżej 18 roku życia zdarzają się najczęściej kilka razy w miesiącu (43%)**. Pozostałe wartości odnoszą się do prób zakupu alkoholu kilka razy w tygodniu (37%) i kilka razy dziennie (20%).

### Jak często zdarza się, że osoba niepełnoletnia próbuje kupić alkohol w Pana/Pani sklepie?



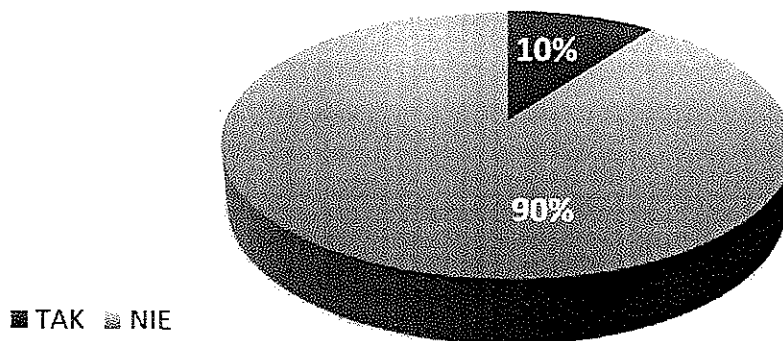
Spożywanie alkoholu w obrębie punktu sprzedaży nie wydaje się być stosunkowo częstym zjawiskiem. 100% badanych stwierdziło, że zdarza się to kilka razy w miesiącu.

### Jak często zdarza się, że ktoś spożywa alkohol w obrębie Pana/Pani sklepu?



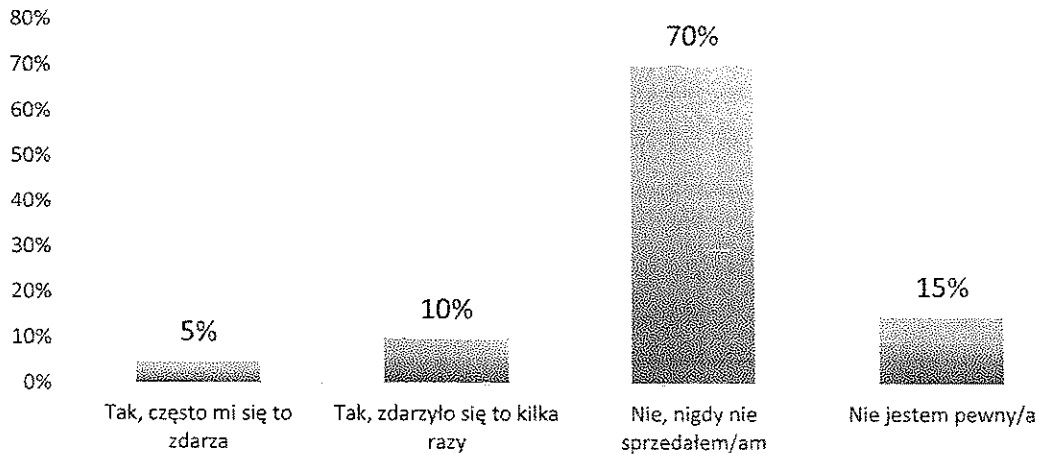
3 z 30 przebadanych sprzedawców przyznaje, że w ciągu ostatnich 3 miesięcy miało miejsce nieprzyjemne zajście związane ze spożywaniem alkoholu w obrębie sklepu. W trzech przypadkach była potrzeba wezwania policji z prośbą o interwencję.

### Czy zdarzyło się w ciągu ostatnich 3 miesięcy jakieś nieprzyjemne zajście związane z używaniem alkoholu w obrębie sklepu?



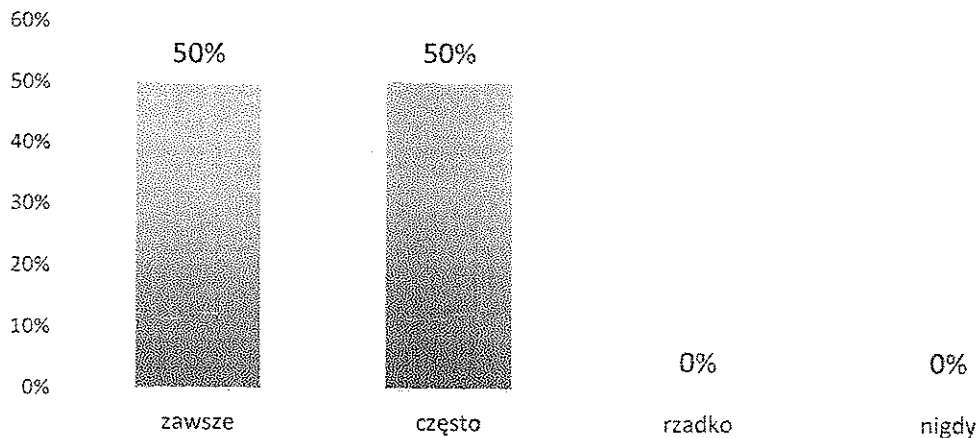
**Rozkład deklaracji sprzedaży alkoholu osobom nieletnim wydaje się jednoznaczny.** Ponieważ 70% badanych sprzedawców wskazało, że nigdy nie sprzedało alkoholu osobom, co do których miały podejrzenie, że są nieletnie, a tylko 15% wskazało, że nie jest pewnych, czy podobna sytuacja miała miejsce.

**Czy kiedykolwiek sprzedał Pan / sprzedała Pani alkohol osobie, o której wiedział Pan/Pani, że jest nieletnia?**



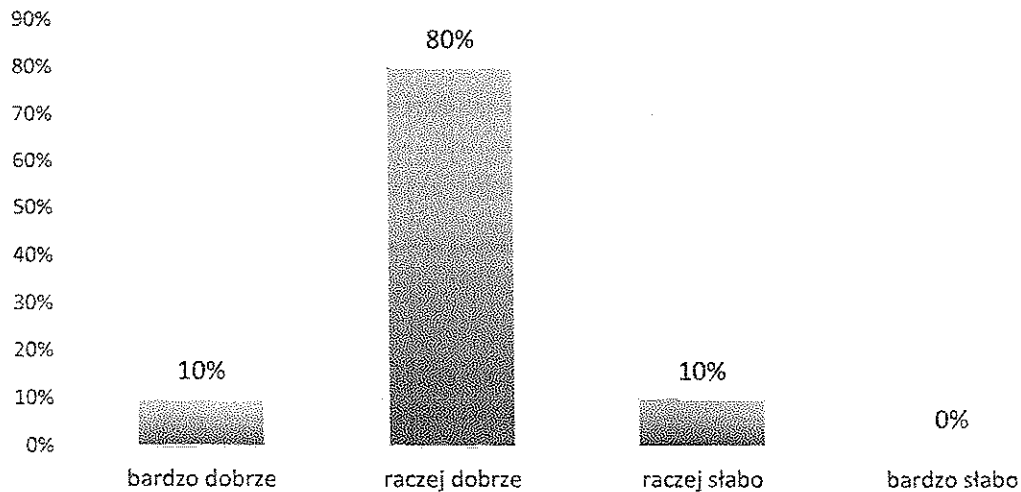
W przypadku wątpliwości, co do wieku, **50% badanych zawsze sprawdza dowody potwierdzające wiek**, a często robi to kolejne 50% osób.

**W przypadku wątpliwości, jak często pyta Pan/Pani o dowód potwierdzający pełnoletniość klienta?**



Ostatnie badane zagadnienie dotyczyło subiektywnej oceny funkcjonowania kontroli punktów sprzedaży alkoholu w gminie Szubin. Łącznie 90% badanych oceniło jej funkcjonowanie raczej dobrze i bardzo dobrze.

### Jak, Pana/Pani zdaniem funkcjonuje kontrola sprzedaży alkoholu w Pana/Pani miejscowości?



## METODOLOGIA

---

Badania w placówkach oświatowych przeprowadzono przy użyciu internetowego narzędzia CORIGO. Jest to program pozytywnie zaopiniowany przez Ośrodek Rozwoju Edukacji, który pozwala na efektywne badanie postaw uczniów. Forma ankiety internetowej jest dla dzieci i młodzieży atrakcyjna oraz pozwala na upewnienie się, czy wszystkie pytania zostaną wypełnione.

## CEL BADANIA

---

Podstawowym celem przeprowadzonych badań była analiza postaw i przekonań wobec substancji psychoaktywnych:

- alkoholu
- narkotyków
- dopalaczy.

CHARAKTERYSTYKA GRUPY BADANEJ

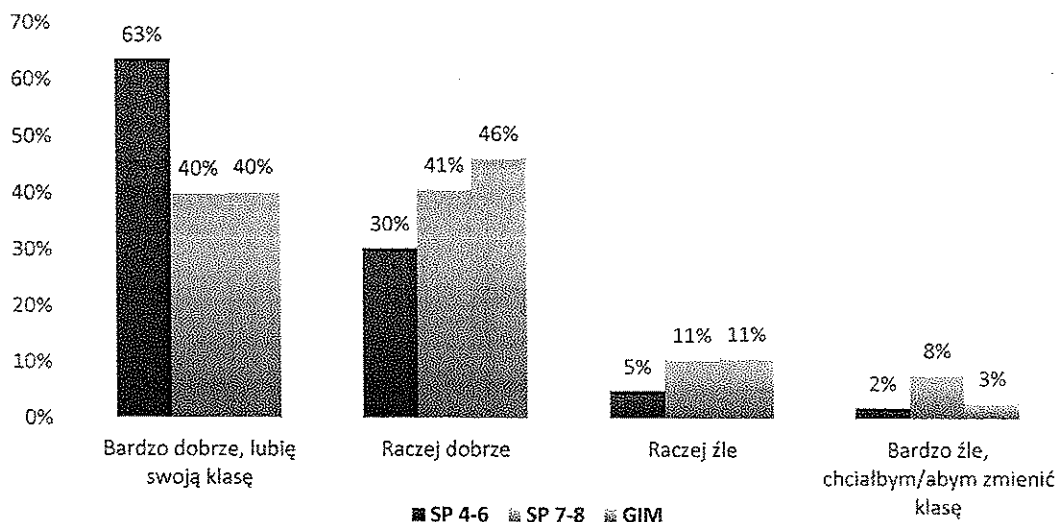
<i>Liczebność grup badanych</i>	
Klasy podstawowe 4 – 6 (SP 4-6)	589
Klasy podstawowe 7 – 8 (SP 7-8)	446
Klasy gimnazjalne (GIM)	139
<b>ŁĄCZNIE</b>	<b>1174</b>

Uczniowie odpowiedzieli na kilka ogólnych pytań związanych z uczęszczaniem do szkoły. Uzyskane odpowiedzi pozwalają na przedstawienie szkolnego środowiska w kontekście kwestii, które mogą mieć pozytywny lub negatywny wpływ na częstość występowania niepożądanych zjawisk i zachowań wśród dzieci oraz młodzieży.

W pierwszej kolejności uczniowie zostali zapytani o to, jak czują się w swojej klasie. **Wyniki są zadowolające: najlepiej w klasie czują się młodsi uczniowie klas podstawowych (SP 4-6: łącznie 97%)<sup>8</sup> i uczniowie klas gimnazjalnych (86%). Takiego samego zdania jest 82% uczniów klas SP 7-8.** Nie należy jednak bagatelizować faktu, że 2% uczniów SP 4-6 i 8% SP 7-8 oraz 3% uczniów GIM przeciwne określa swoje odczucia – do tego stopnia, że chcieliby zmienić klasę.

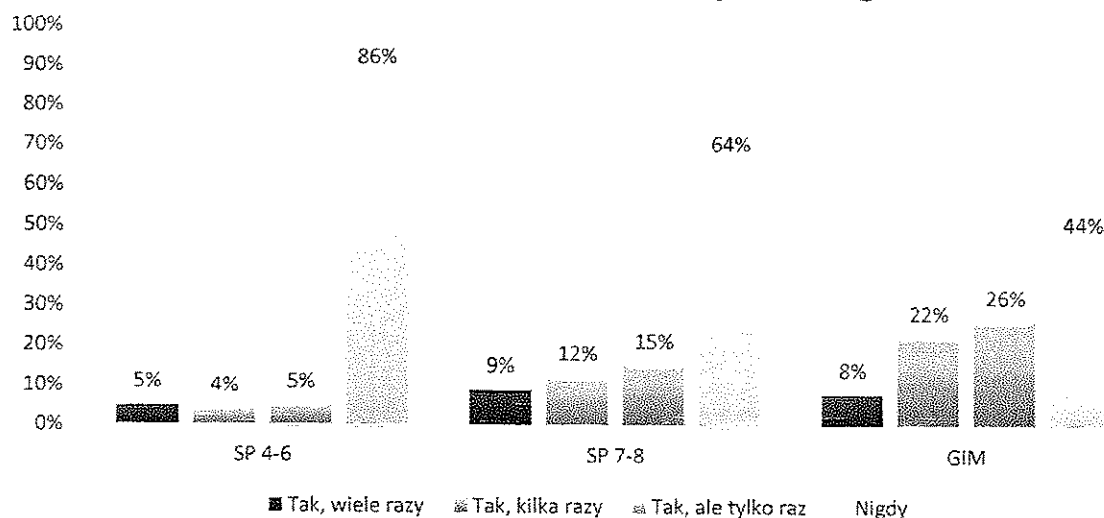
<sup>8</sup> Suma odpowiedzi: *bardzo dobrze, lubię swoją klasę i raczej dobrze.*

## Jak czujesz się w swojej klasie?



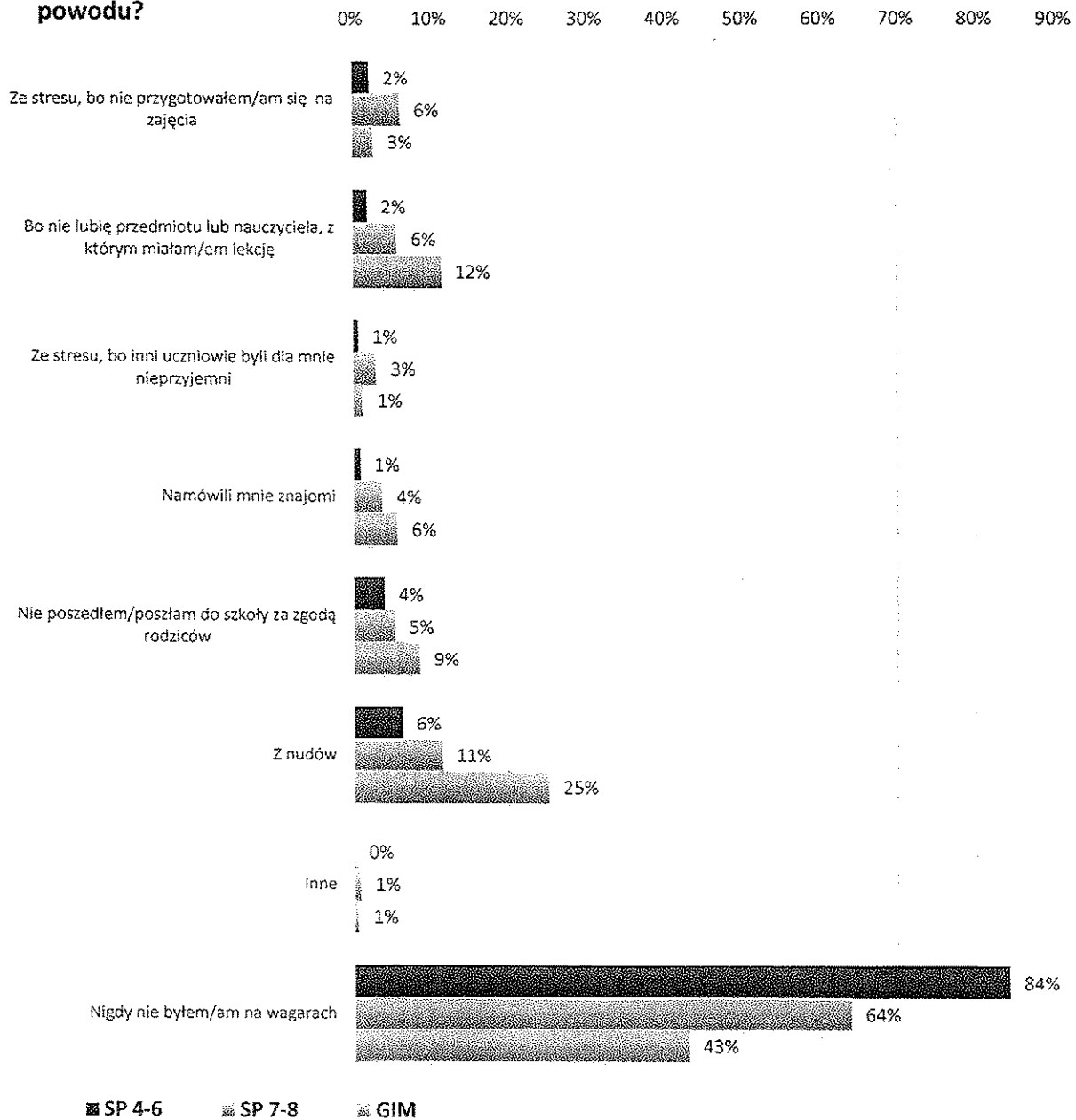
Wyniki prezentujące odpowiedzi uczniów na temat **wagarowania**, wydają się odzwierciedlać tendencje związane z wiekiem rozwojowym. Uczniowie klas podstawowych w sporej części nigdy nie byli na wagarach (SP 4-6: 86%; SP 7-8: 64%) lub byli na nich tylko raz (SP 4-6: 5%; SP 7-8: 15%). Odsetek takich uczniów wzrasta wraz z wiekiem – w klasach gimnazjalnych już 56% uczniów ma za sobą pierwsze wagar.

## Czy byłeś/aś kiedyś na wagarach?



Od tego, jak często uczniowie wagarują, istotniejsze wydają się być powody, dla których decydują się to robić. Wśród **młodszych grup wiekowych** dominuje jedna kategoria odpowiedzi, czyli, że ta kwestia ich nie dotyczy (SP 4-6: 84%; SP 7-8: 64%). Wśród uczniów **klas starszych**, tj. klas gimnazjalnych najczęściej pojawiają się odpowiedzi, że wagarują z powodu nudów (GIM – 25%; SP 7-8: 11%); bo nie lubią przedmiotu bądź nauczyciela, który go prowadzi (GIM – 12%; SP 7-8: 6%).

### Jeśli byłeś/byłaś na wagarach, to z jakiego powodu?

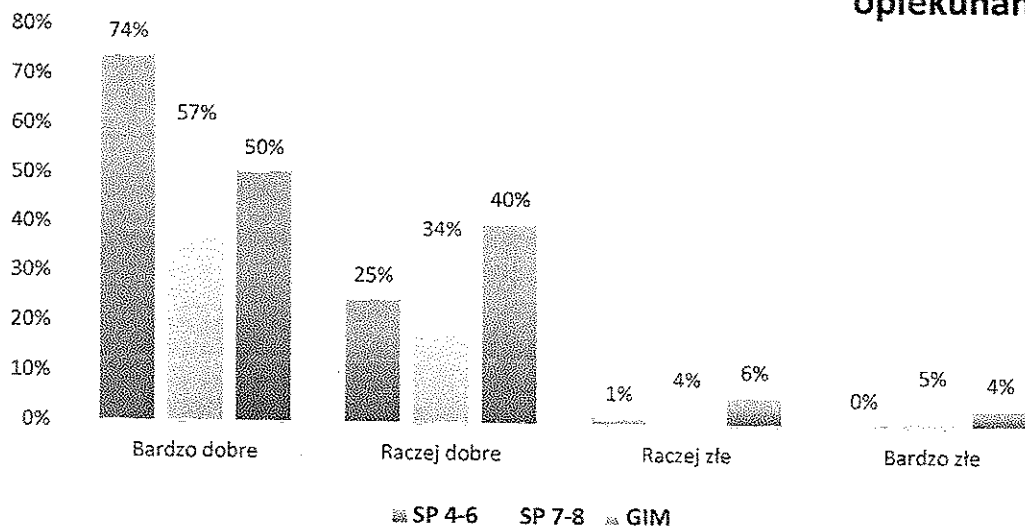


Czynnikiem chroniącym przed podejmowaniem zachowań ryzykownych i niepożądanych u dzieci i młodzieży są niewątpliwie dobre relacje z osobami dorosłymi, którzy stanowią dla nich oparcie i źródło wiedzy. **Uczniowie gminy Szubin deklarują w większości bardzo dobre lub raczej dobre relacje z opiekunami:** SP 4-6: łącznie 99%; SP 7-8: łącznie 91%; GIM: łącznie 90%.

Należy zauważyć, że rozkład wyników, wbrew oczekiwaniom, wraz z wiekiem nie ulega znacznym zmianom – gimnazjaliści oceniają związki z rodzicami lub opiekunami, podobnie jak uczniowie szkół podstawowych, jako mocne i zażyłe.

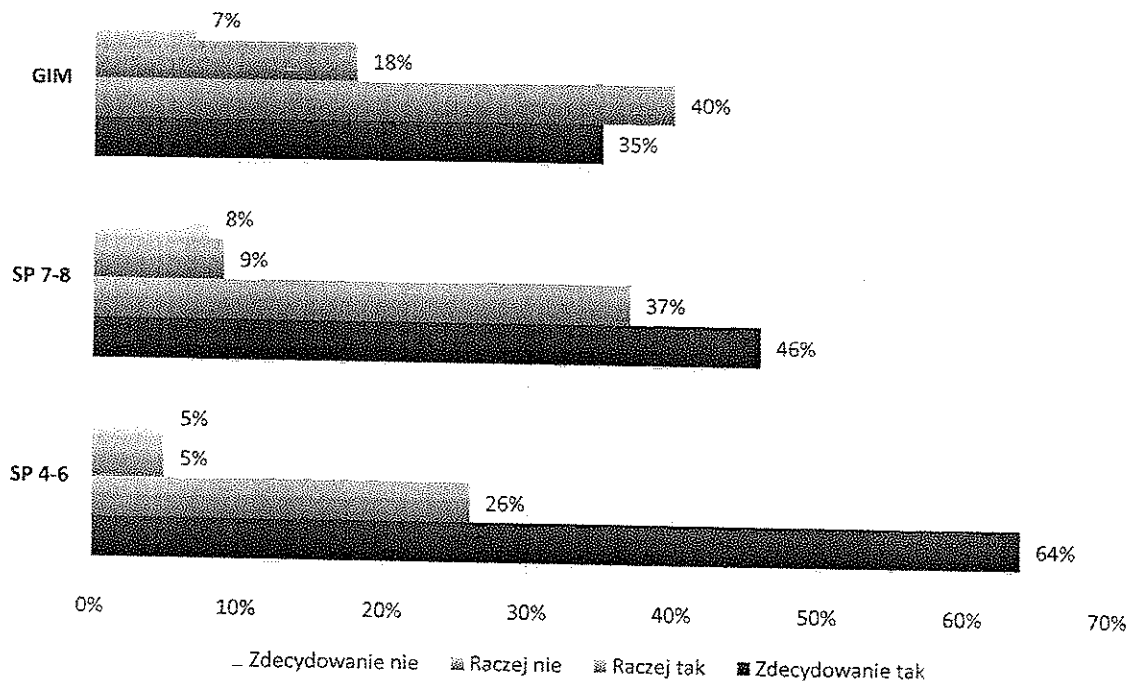
Dobre relacje z rodzicami uczniów to niewątpliwie zasób chroniący, który może zostać wykorzystany w planowaniu oddziaływań profilaktycznych poprzez tworzenie sojuszu rodzic – nauczyciel w przeciwdziałaniu uzależnieniom m.in. poprzez uzupełniającą się edukację dotyczącą zagrożeń, a także kształtowanie konstruktywnych postaw i budowanie sieci wsparcia.

### Ocena relacji z rodzicami lub opiekunami



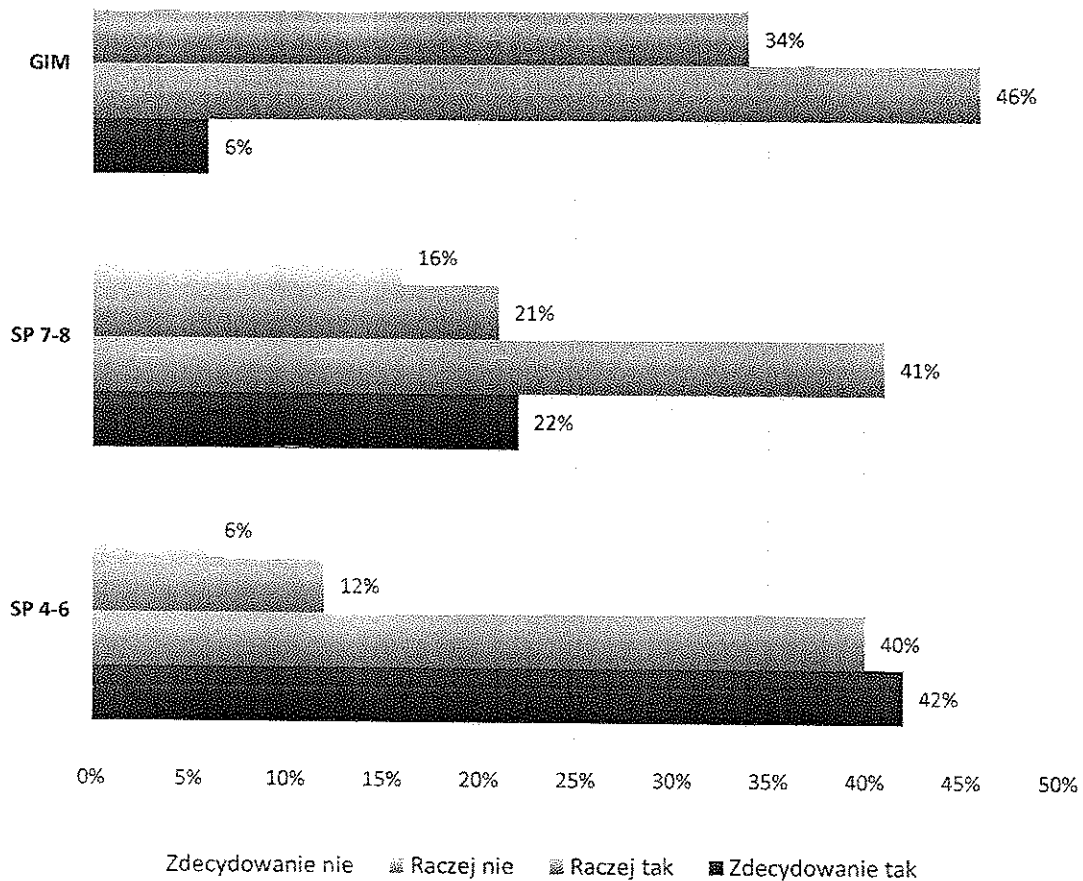
Równie obiecujące są wyniki dotyczące poziomu zaufania do rodzica/opiekuna w wypadku przeżywania poważnego problemu. **łącznie 90% uczniów klas najmłodszych, 83% uczniów klas SP 7-8 i 75% uczniów klas gimnazjalnych chcieliby lub raczej chcieliby podzielić się swoimi wątpliwościami z rodzicami.**

**Czy gdyby wydarzyło się coś niepokojącego (np. ktoś Ci groził, prześladował Cię, namawiał do zrobienia czegoś złego), to czy zaufałybyś swojemu rodzicowi lub opiekunowi i powiedział mu o swoim problemie?**



Następnie zadaliśmy uczniom podobne pytanie, z tym, że tym razem grupą dorosłych, co do których uczniowie mieli się ustosunkować w kontekście **odczuwanego poziomu zaufania**, byli **nauczyciele**. Wraz z wiekiem uczniów on spada. Dzieci i młodzież gminy Szubin rzadziej po poradę czy pomoc zgłosiliby się do nauczyciela niż do rodzica. **Nadal jednak wyniki uzyskane w tej kwestii można uznać za relatywnie satysfakcjonujące**: łącznie odpowiednio 82% uczniów klas SP 4-6; 63% uczniów klas SP 7-8 i 52% uczniów klas gimnazjalnych obdarzyłoby zaufaniem pedagogów.

**Czy gdyby wydarzyło się coś niepokojącego  
(np. ktoś Ci groził, prześladował Cię, namawiał do zrobienia czegoś złego), to czy  
zaufałybyś któremuś z nauczycieli i powiedział mu o swoim problemie?**

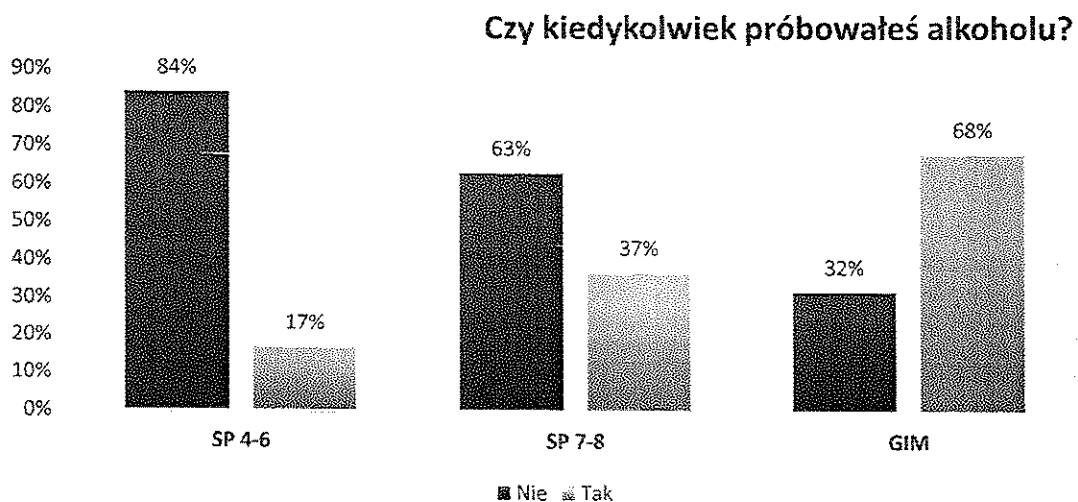


---

SUBSTANCJE PSYCHOAKTYWNE: ALKOHOL

---

Inicjację alkoholową ma za sobą: 17% badanych uczniów klas SP 4-6; 37% uczniów klas SP 7-8 i 68% uczniów klas GIM.

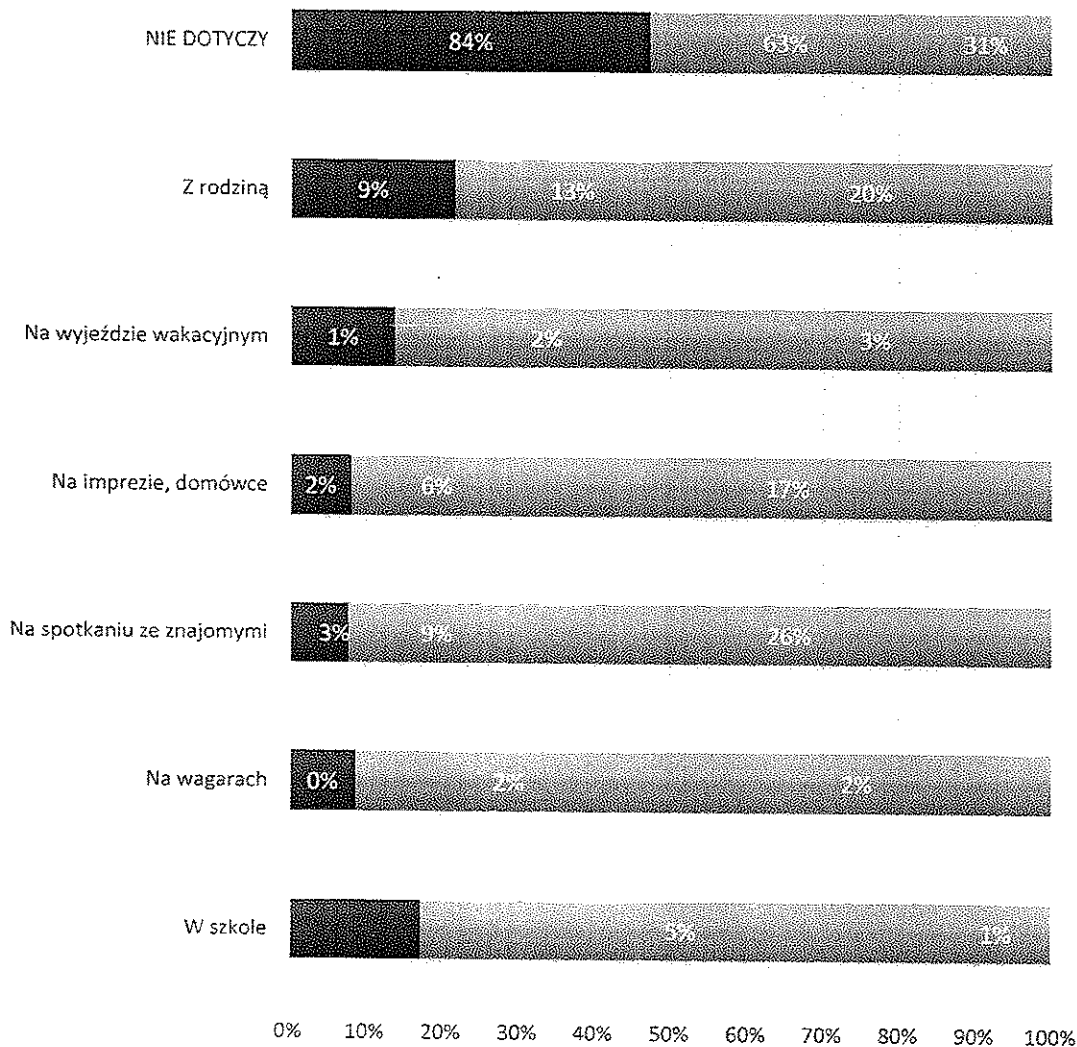


Jeśli chodzi o deklaracje uczniów w kwestii **okoliczności inicjacji alkoholowej** uczniowie klas podstawowych najczęściej wskazywali, że ta kwestia ich nie dotyczy (SP 4-6: 84%; SP 7-8: 63%). Aczkolwiek starsi uczniowie, w porównaniu z innymi uczniami, najczęściej odpowiadali, że pierwszy raz alkohol spożyli w towarzystwie rodziny (SP 7-8: 13%; GIM: 20%); na spotkaniu ze znajomymi (SP 7-8: 9%; GIM: 26%).

Powyższe wyniki wydają się potwierdzać prawidłowość związaną z psychospołecznym rozwojem człowieka w wieku dorastania. Dla młodzieży najważniejszą społeczną grupą odniesienia są rówieśnicy. To utrzymanie pozycji w grupie znajomych jest jedną z najsilniejszych motywacji, aby sięgnąć po alkohol. Prawidłowość tę można wykorzystać w dobrym celu. Planując oddziaływania profilaktyczne kierowane do dzieci i młodzieży warto wykorzystywać proces uczenia się rówieśniczego. Jest to sytuacja w której dorastający człowiek czerpie

pozytywne poglądy i postawy nie tylko od nauczyciela czy pedagoga, ale głównie od swoich rówieśników. Jeśli podczas warsztatów profilaktycznych zostaną przeprowadzone odpowiednio dobrane ćwiczenia i zabawy, uczniowie sami wyciągną wnioski dotyczące alkoholu i będą mieli okazję podzielić się nimi z grupą.

## Okoliczności inicjacji alkoholowej

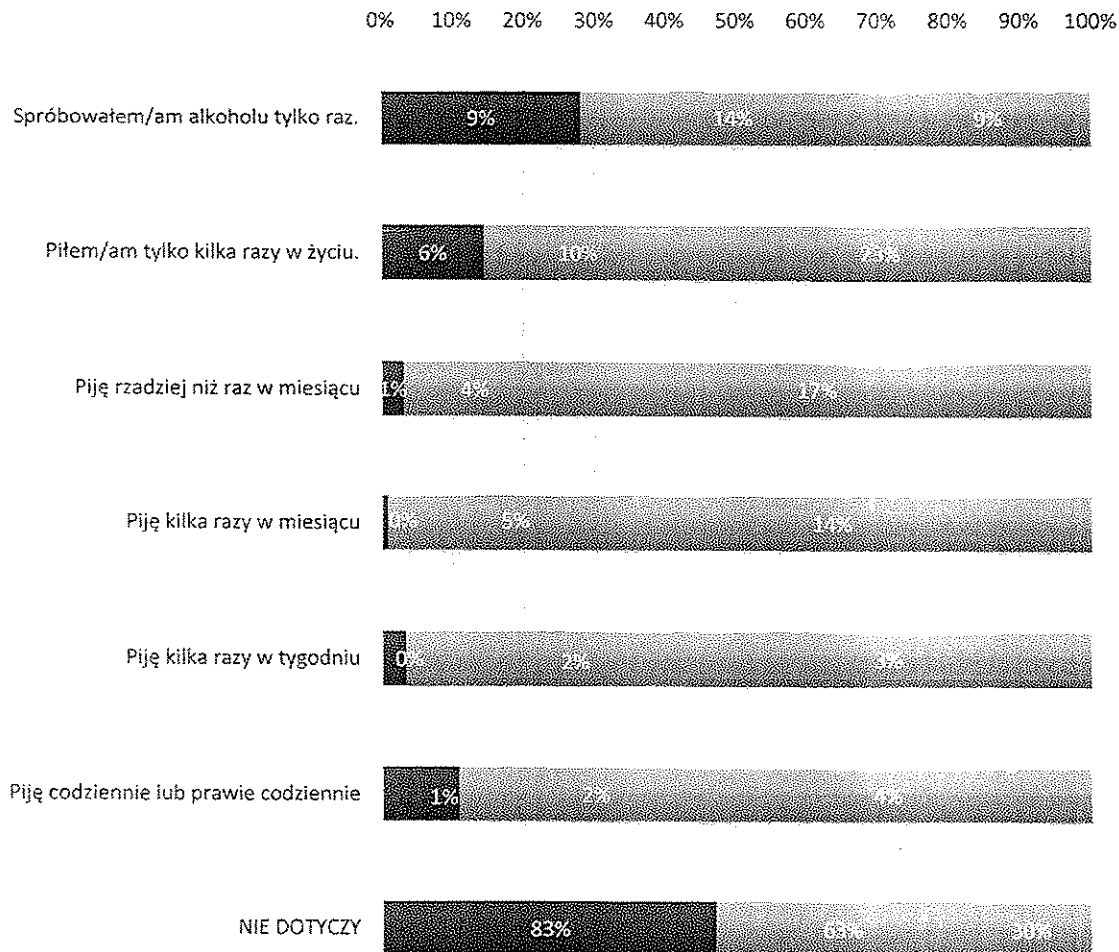


	W szkole	Na wagarach	Na spotkaniu ze znajomymi	Na imprezie, domówce	Na wyjeździe wakacyjnym	Z rodziną	NIE DOTYCZY
■ SP 4-6	1%	0%	3%	2%	1%	9%	84%
■ SP 7-8	5%	2%	9%	6%	2%	13%	63%
■ GIM	1%	2%	26%	17%	3%	20%	31%

■ SP 4-6 ■ SP 7-8 ■ GIM

Oprócz okoliczności inicjacji ważne było dla nas także to, **jak często młodzi ludzie sięgają alkohol**. Aż 83% najmłodszych uczniów wskazało, że to pytanie ich nie dotyczy. Wraz z wiekiem ta tendencja się zmienia: SP 7-8 (63%) i GIM (30%). Wśród uczniów klas SP 7-8 i GIM najczęściej pojawiały się dwie kategorie odpowiedzi, które odnosiły się do jednorazowego (SP 7-8: 14%; GIM: 9%) oraz kilkukrotnego spożycia alkoholu (SP 7-8: 10%; GIM: 23%).

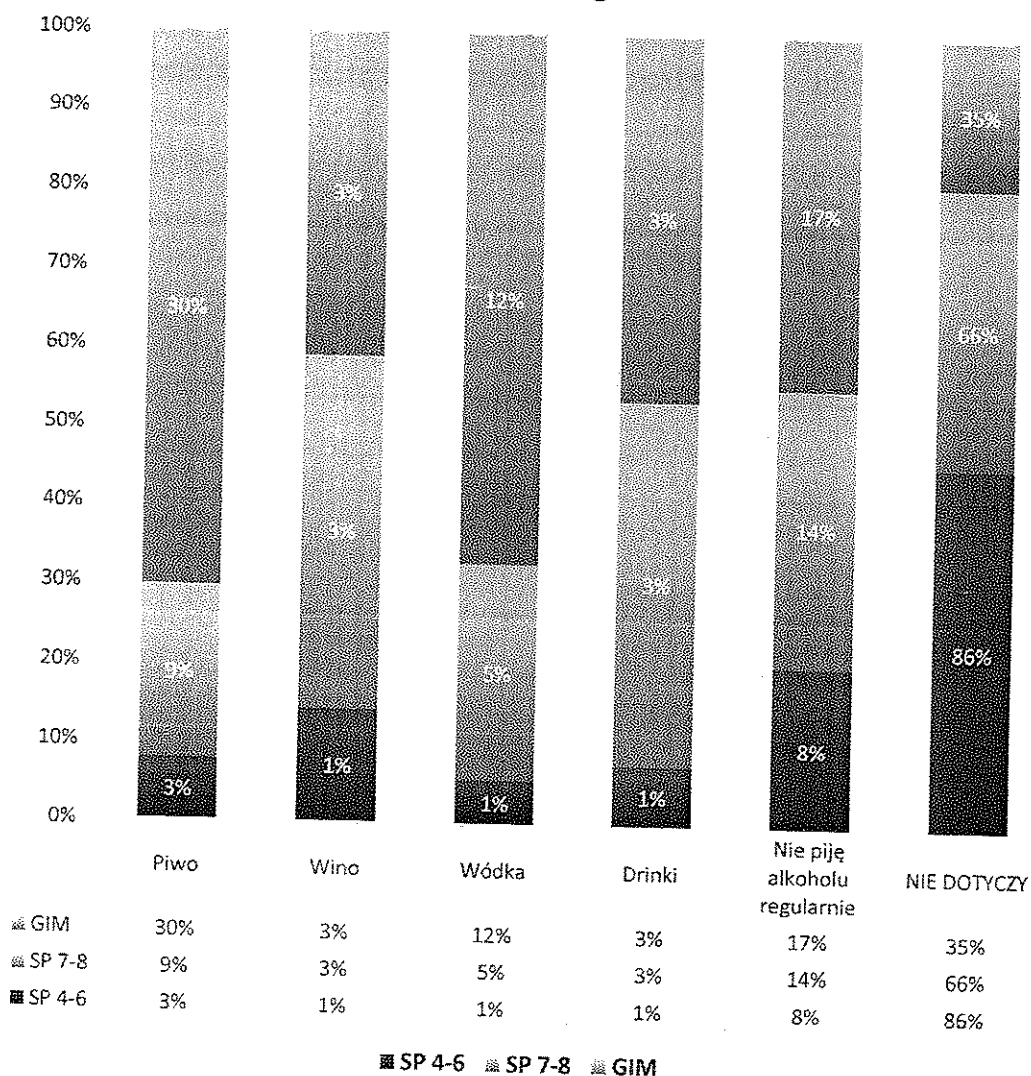
## Jak często pijesz alkohol?



	NIE DOTYCZY	Piję codziennie lub prawie codziennie	Piję kilka razy w tygodniu	Piję kilka razy w miesiącu	Piję rzadziej niż raz w miesiącu	Piłem/am tylko kilka razy w życiu.	Spróbowałem/am alkoholu tylko raz.
■ SP 4-6	83%	1%	0%	0%	1%	6%	9%
▨ SP 7-8	63%	2%	2%	5%	4%	10%	14%
▩ GIM	30%	4%	3%	14%	17%	23%	9%

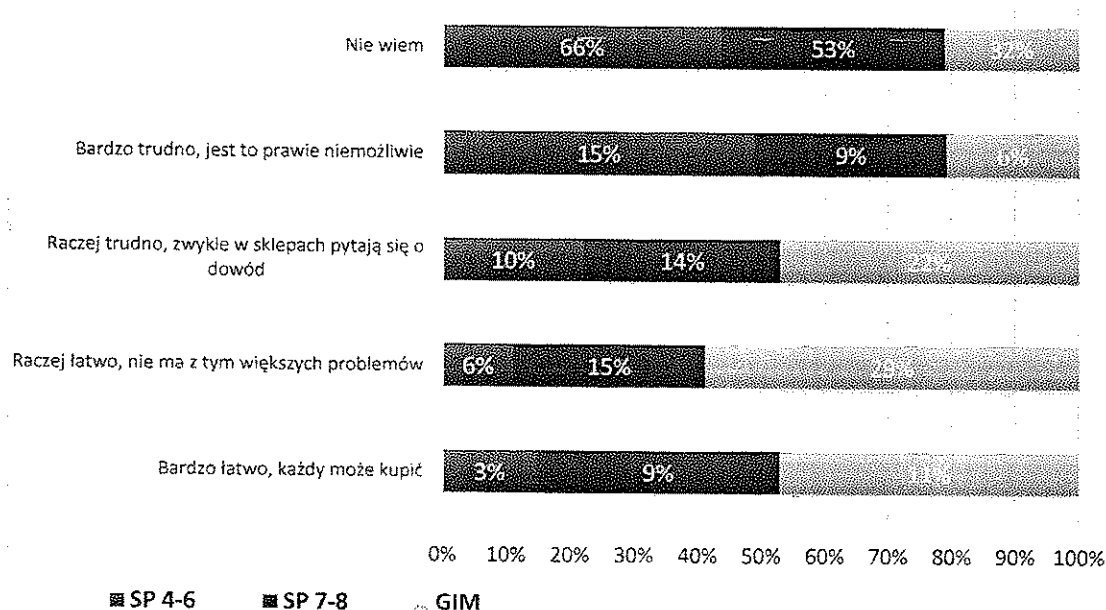
W następnej kolejności zapytaliśmy uczniów i o rodzaj wypijanego alkoholu. Starsi uczniowie generalnie **najczęściej sięgają po piwo** (SP 7-8: 9%; GIM – 30%) oraz wódkę (GIM – 12%; SP 7-8: 5%). Deklaracje uczniów, których to pytanie nie dotyczy przede wszystkim odnosi się do uczniów klas podstawowych i nieco starszych uczniów (SP 4-6: 86%; SP 7-8: 66%; GIM: 35%).

### Rodzaj spożywanego alkoholu



Kolejnym ważnym pytaniem, na które odpowiadali uczniowie było to dotyczące subiektywnej oceny dostępności alkoholu dla osób poniżej 18 roku życia. Pokazane poniżej wyniki sugerują, że 66% uczniów klas SP 4-6; 53% uczniów klas SP 7-8 oraz 32% uczniów GIM nie wie, czy da się kupić alkohol, gdy nie ma się ukończonych 18 r.ż. Może to sugerować, że ta część uczniów nigdy nie podejmowała próby nabycia alkoholu. Z kolei łącznie 40% najstarszych uczniów wskazuje, że jest przeciwnie, co oznacza, że mogą oni lub ich rówieśnicy być klientami w punktach ze sprzedażą alkoholu.

### Czy łatwo jest kupić alkohol, jeśli nie ma się ukończonych 18 lat?



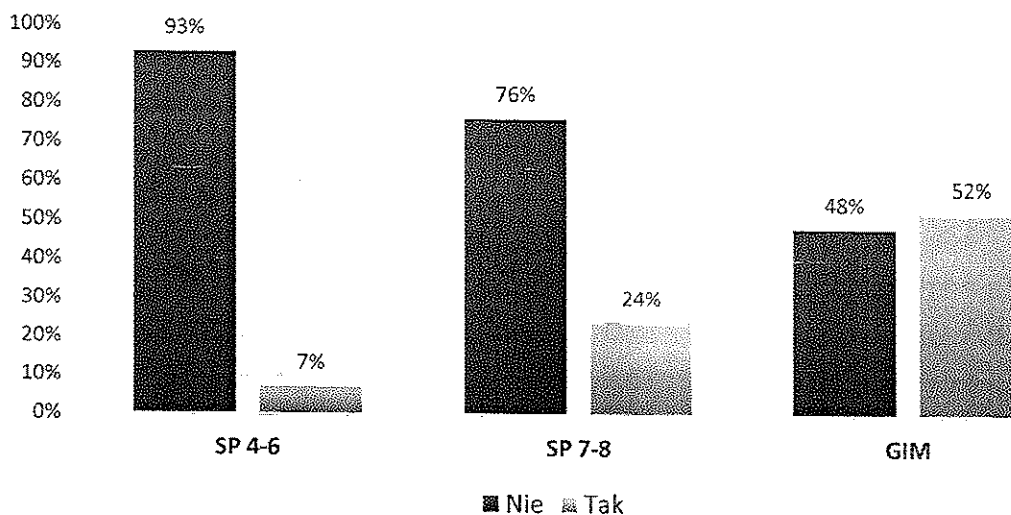
---

SUBSTANCJE PSYCHOAKTYWNE: PAPIEROSY

---

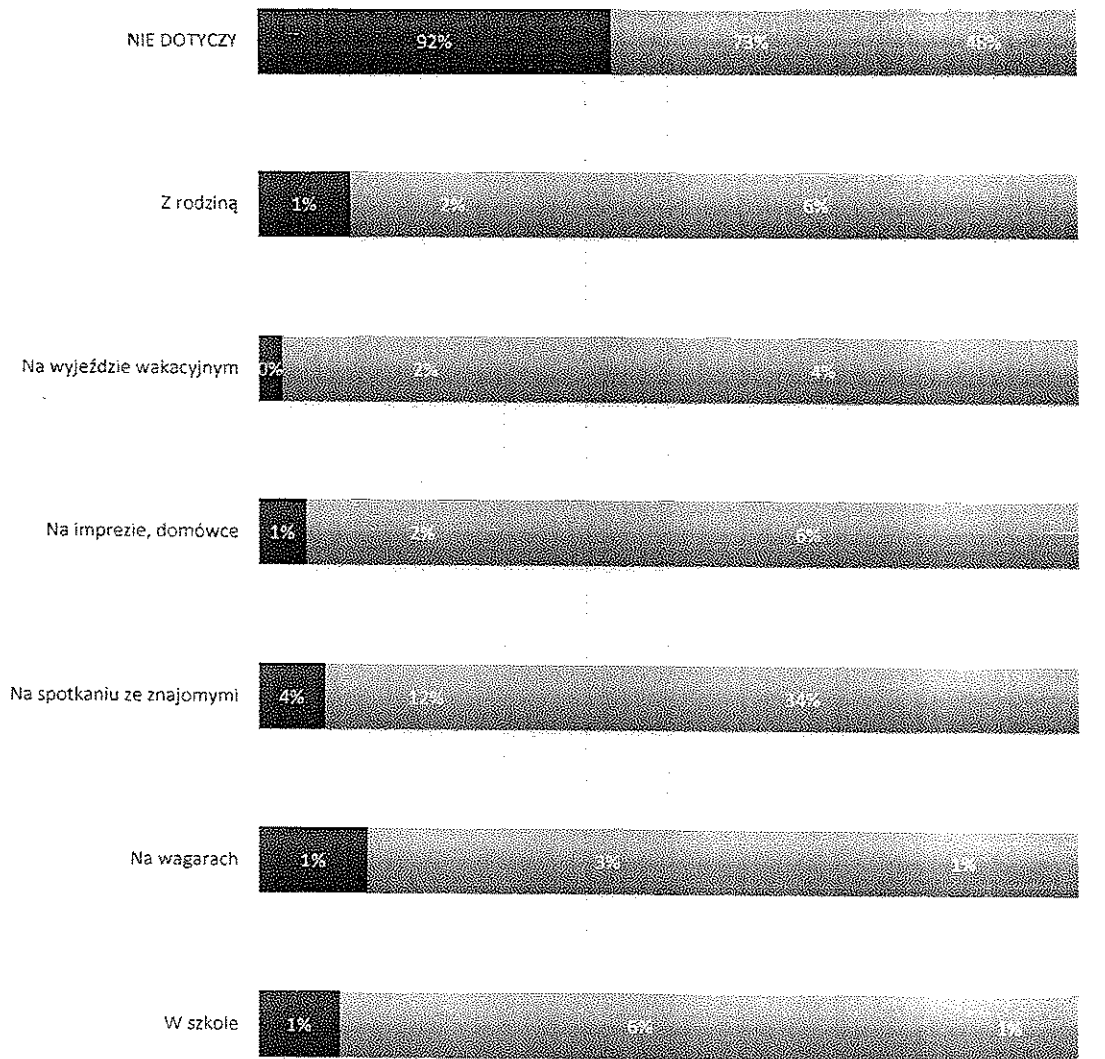
Mimo słabnącej popularności papierosów w naszym społeczeństwie są one wciąż atrakcyjną używką dla młodzieży. Zapytaliśmy uczniów z gminy Szubin, czy kiedykolwiek próbowali papierosa, oraz w jakich okolicznościach. **Inicjację nikotynową ma za sobą 7% uczniów SP 4-6; 24% uczniów klas SP 7-8 i 52% gimnazjalistów.**

### Czy kiedykolwiek próbowałeś papierosa?



Najczęściej wskazywaną przez starszych uczniów okolicznością zapalenia pierwszego papierosa było spotkanie ze znajomymi (SP 7-8: 12%; GIM: 34%). Najmłodszych uczniów wydaje się ten problem nie dotyczyć (SP 4-6: 92%; SP 7-8: 73%; GIM: 48%).

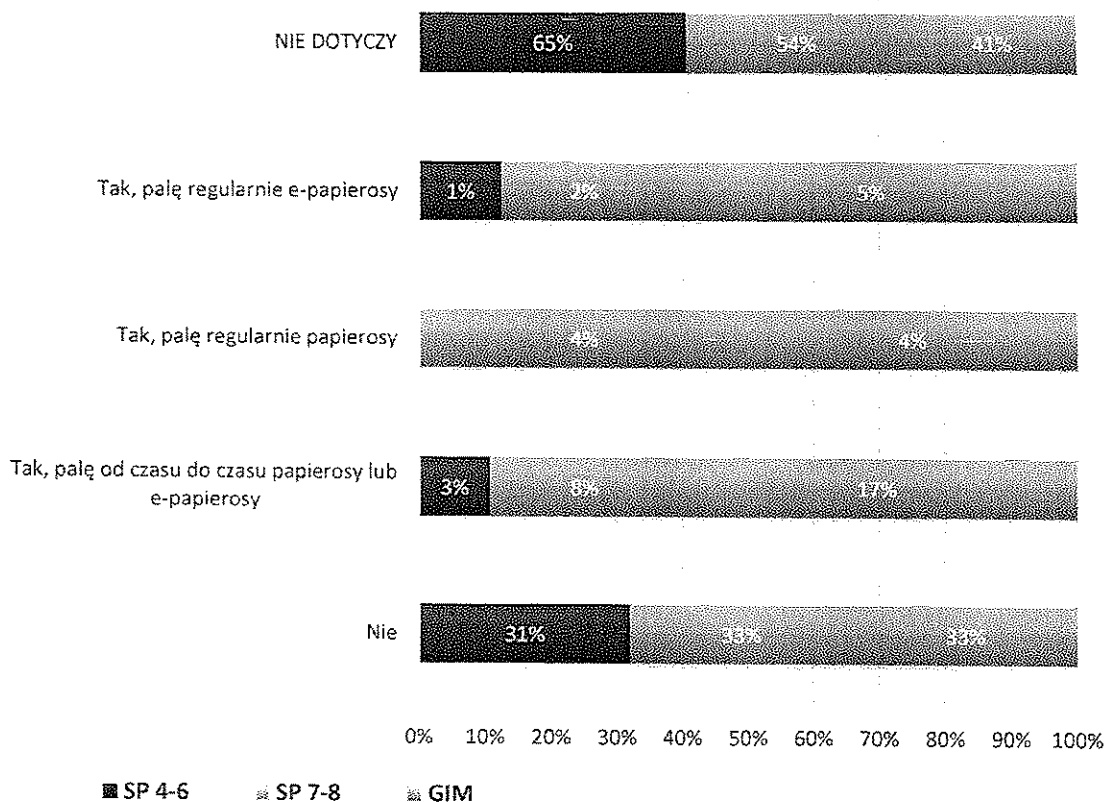
## Okoliczności inicjacji nikotynowej



	0%	10%	20%	30%	40%	50%	60%	70%	80%	90%	100%
	W szkole	Na wagarach	Na spotkaniu ze znajomymi	Na imprezie, domówce	Na wyjeździe wakacyjnym	Z rodziną	NIE DOTYCZY				
■ SP 4-6	1%	1%	4%	1%	0%	1%	92%				
▨ SP 7-8	6%	3%	12%	2%	2%	2%	73%				
▩ GIM	1%	1%	34%	6%	4%	6%	48%				

Większość uczniów z gminy Szubin, którzy mają za sobą inicjację nikotynową, aktualnie nie pali papierosów (SP 4-6: 86%; SP 7-8: 87%; GIM: 74%)<sup>9</sup>.

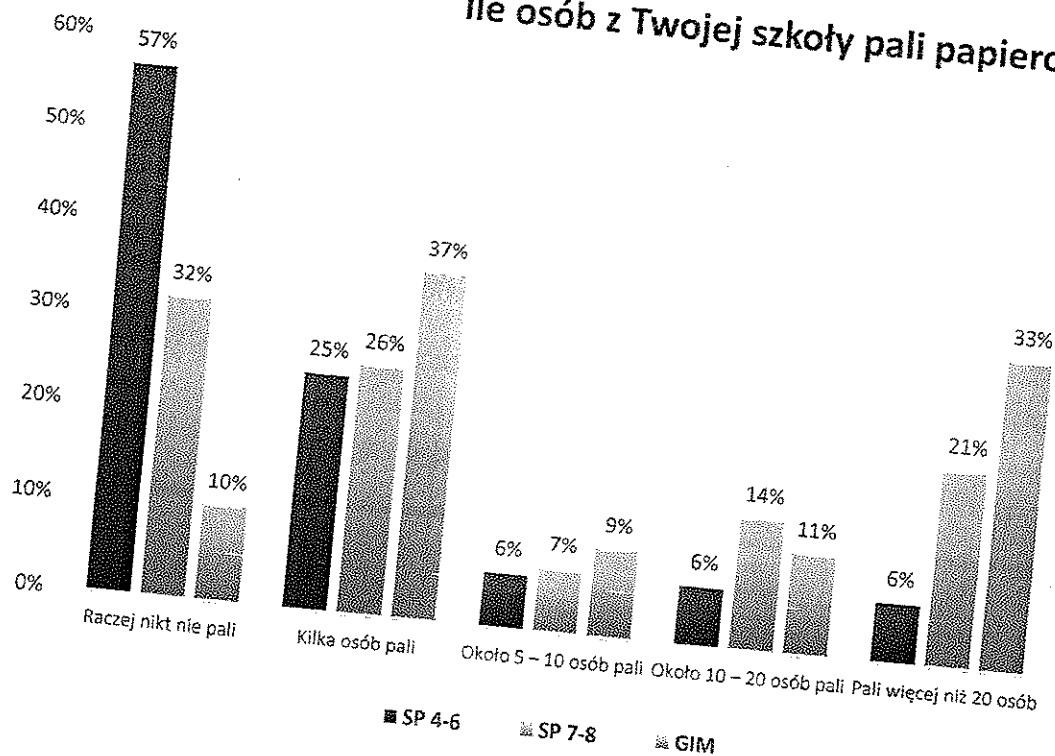
### Czy obecnie palisz papierosy?



Uczniowie najmłodszych klas podstawowych prawie w większości oceniają, że ich koledzy raczej nie palą lub pali tylko kilka osób (łącznie 82%). Inaczej kształtują się wyniki wśród starszych i najstarszych uczniów. Wśród uczniów klas SP 7-8 podobnie stwierdza już 58% uczniów i 47% uczniów klas gimnazjalnych. 33% uczniów z klas GIM deklaruje, że w ich otoczeniu znajdują się osoby, które palą papierosy.

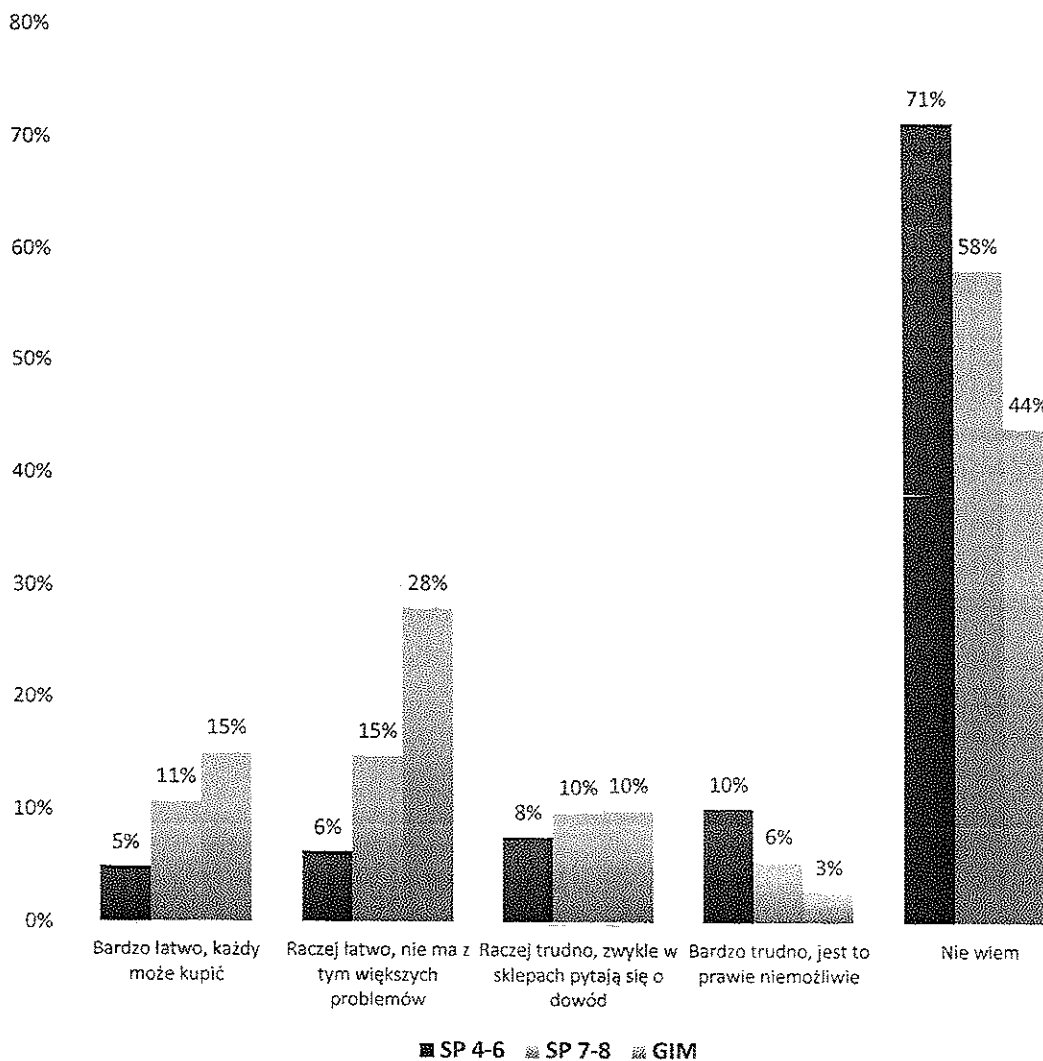
<sup>9</sup> Suma odpowiedzi *Nie* i *Nie dotyczy*.

## Ile osób z Twojej szkoły pali papierosy?



W kolejnym pytaniu uczniowie udzielali odpowiedzi na temat subiektywnej oceny łatwości, z jaką można dokonać zakupu papierosów. **Ponad połowa uczniów klas podstawowych nie znali odpowiedzi na to pytanie (SP 4-6: 71%; SP 7-8: 58%).** Gimnazjaliści mają w tym względzie bardziej zróżnicowane poglądy. **44% uczniów GIM wskazało, że nie wie, a łącznie 43% z nich oceniło, że raczej i bardzo łatwo jest kupić papierosy osobom poniżej 18 roku życia.**

### Czy łatwo jest kupić papierosy, jeśli nie ma się ukończonych 18 lat?



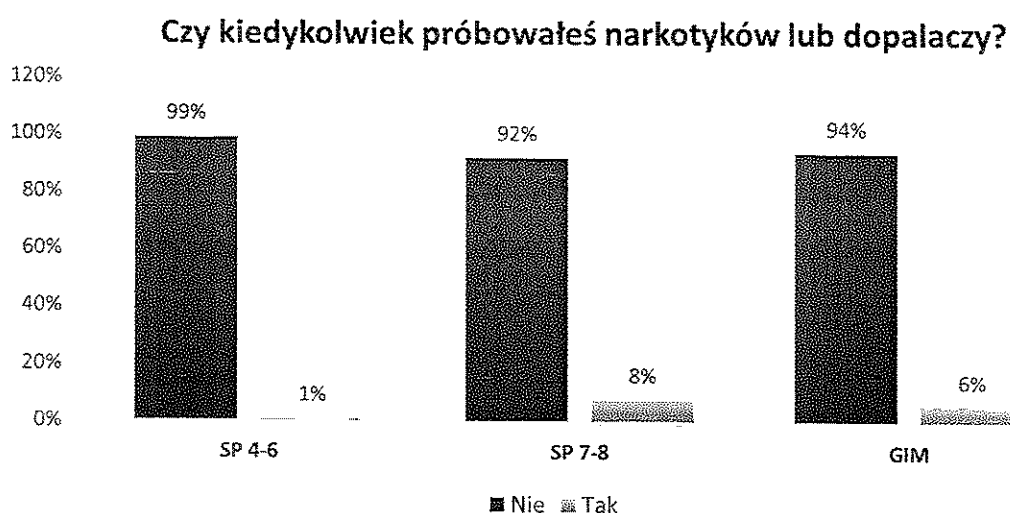
---

SUBSTANCJE PSYCHOAKTYWNE: NARKOTYKI I DOPALACZE

---

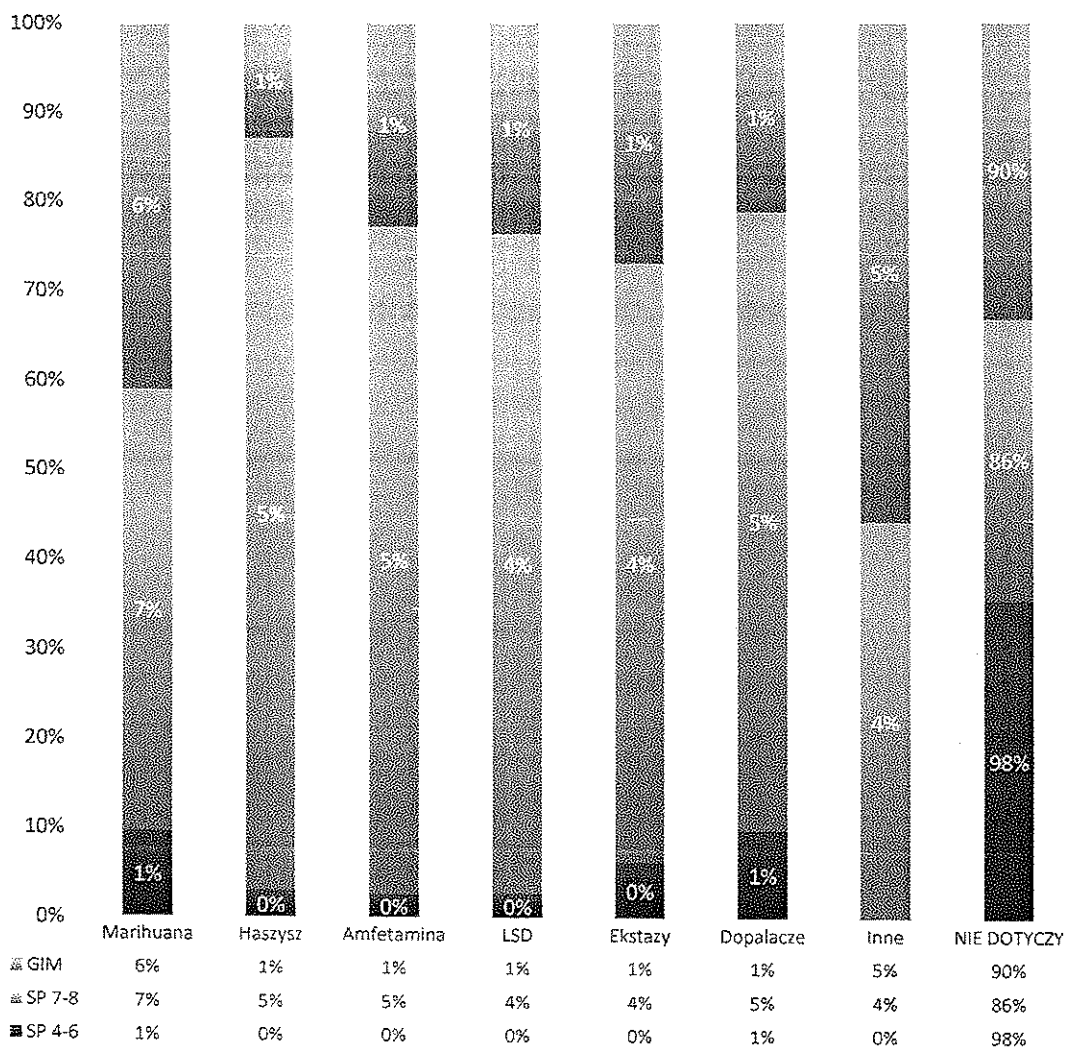
Wyniki badań wskazują, że generalnie badani uczniowie nie przejawiają problemów związanych z próbami przyjmowania narkotyków lub dopalaczy: SP 4-6: 99%; SP 7-8: 92% i GIM: 94%.

Pojedyncze odpowiedzi uczniów odnoszące się do okoliczności zażycia narkotyków lub dopalaczy nawiązywały do spotkania ze znajomymi (GIM: 4%; SP 7-8: 2%), czy szkoły (SP 7-8: 3%; GIM: 1%).



Substancje, które przyjmowały osoby deklarujące kontakt z narkotykami to głównie marihuana (SP 7-8: 7%; GIM: 6%) i amfetamina (SP 7-8: 5%; GIM: 1%). Powyższe wartości jednak odzwierciedlają pojedyncze deklaracje uczniów, ponieważ spora część badanych wskazała, że ten problem ich nie dotyczy (SP 4-6: 98%; SP 7-8: 86%; GIM: 90%).

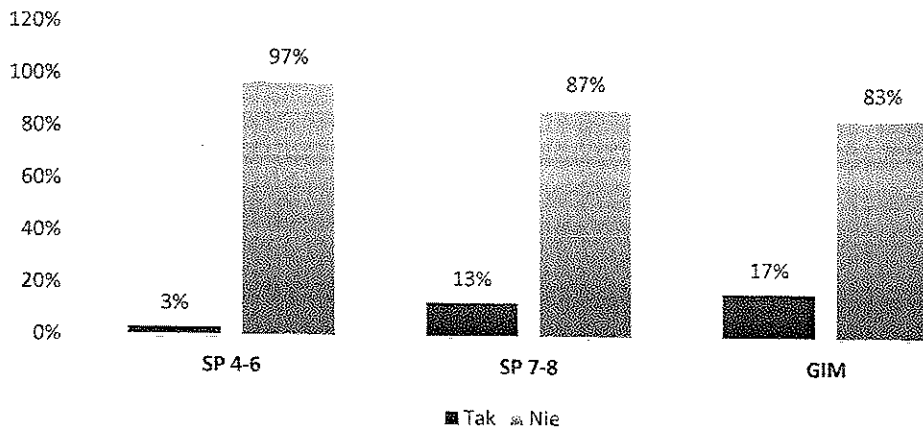
### Rodzaj przyjmowanych substancji (pytanie wielokrotnego wyboru)



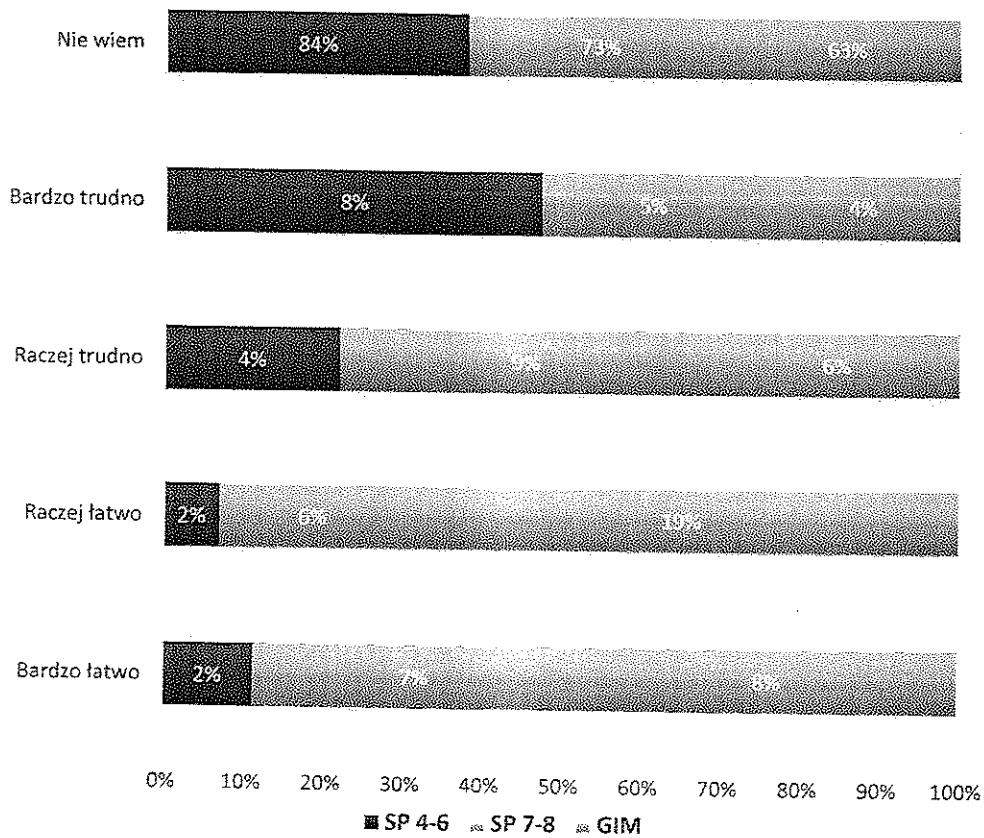
Na pytanie: „**Jak często przyjmujesz narkotyki lub dopálacze?**” uczniowie w większości odpowiedzi deklarowali, że ten problem ich nie dotyczy: SP 4-6: 99%; SP 7-8: 99%; GIM: 93%.

Poniższe wykresy przedstawiają wiedzę na temat źródeł pozyskiwania narkotyków oraz subiektywną ocenę dostępności narkotyków i dopálaczy. **Zdecydowana większość uczniów szkoły podstawowej (SP 4-6: 97%; SP 7-8: 87%), jak i klas gimnazjalnych (83%) nie wie, gdzie można kupić narkotyki lub dopálacze.**

### Czy wiesz, gdzie lub u kogo można kupić narkotyki lub dopalacze?



### Czy łatwo jest kupić narkotyki w Twoim środowisku?



POSTAWY WOBEC SUBSTANCJI PSYCHOAKTYWNYCH

Zbadaliśmy postawy i przekonania uczniów na temat różnych substancji psychoaktywnych. Wyniki zamieszczone są w tabelach poniżej.

Przekonania dotyczące substancji psychoaktywnych w klasach SP 4-6

Twierdzenia	Zdecydowanie zgadzam się	Raczej zgadzam się	Raczej nie zgadzam się	Zdecydowanie nie zgadzam się
Alkohol zawarty w piwie jest mniej groźny niż ten zawarty w wódce.	24%	35%	17%	24%
Picie alkoholu pomaga się wyluzować i zapomnieć o smutkach.	7%	19%	24%	50%
Alkohol jest szkodliwy, szczególnie dla osób poniżej 18 roku życia.	60%	11%	9%	20%
To normalne, że osoby w moim wieku piją regularnie alkohol. Warto korzystać ze wszystkich sposobów na dobrą zabawę.	4%	3%	16%	77%
Bez alkoholu nie można się dobrze bawić na imprezie.	12%	10%	18%	60%
Dopalacze są mniej szkodliwe niż narkotyki.	7%	20%	25%	48%
To normalne, że osoby w moim wieku próbują narkotyków i dopalaczy. Wszystko jest dla ludzi!	3%	5%	13%	79%
Od dopalaczy można uzależnić się tak samo jak od narkotyków.	51%	20%	8%	21%
Jeśli ktoś bierze narkotyki z umiarem, to się nie uzależni.	13%	11%	24%	52%
Palenie papierosów jest modne w mojej szkole.	4%	8%	22%	66%

Przekonania dotyczące substancji psychoaktywnych w klasach SP 7-8

<i>Twierdzenia</i>	<i>Zdecydowanie zgadzam się</i>	<i>Raczej zgadzam się</i>	<i>Raczej nie zgadzam się</i>	<i>Zdecydowanie nie zgadzam się</i>
Alkohol zawarty w piwie jest mniej groźny niż ten zawarty w wódce.	31%	34%	13%	22%
Picie alkoholu pomaga się wyluzować i zapomnieć o smutkach.	15%	22%	24%	39%
Alkohol jest szkodliwy, szczególnie dla osób poniżej 18 roku życia.	51%	18%	10%	21%
To normalne, że osoby w moim wieku piją regularnie alkohol. Warto korzystać ze wszystkich sposobów na dobrą zabawę.	11%	7%	22%	60%
Bez alkoholu nie można się dobrze bawić na imprezie.	14%	9%	21%	56%
Dopalacze są mniej szkodliwe niż narkotyki.	13%	13%	24%	50%
To normalne, że osoby w moim wieku próbują narkotyków i dopalaczy. Wszystko jest dla ludzi	11%	5%	16%	68%
Od dopalaczy można uzależnić się tak samo jak od narkotyków.	53	15	9%	23%
Jeśli ktoś bierze narkotyki z umiarem, to się nie uzależni.	15%	11%	19%	55%
Palenie papierosów jest modne w mojej szkole.	15%	20%	22%	43%

Przekonania dotyczące substancji psychoaktywnych w klasach GIM

<i>Twierdzenia</i>	<i>Zdecydowanie zgadzam się</i>	<i>Raczej zgadzam się</i>	<i>Raczej nie zgadzam się</i>	<i>Zdecydowanie nie zgadzam się</i>
Alkohol zawarty w piwie jest mniej groźny niż ten zawarty w wódce.	34%	38%	14%	14%
Picie alkoholu pomaga się wyluzować i zapomnieć o smutkach.	25%	30%	24%	21%
Alkohol jest szkodliwy, szczególnie dla osób poniżej 18 roku życia.	38%	27%	19%	16%
To normalne, że osoby w moim wieku piją regularnie alkohol. Warto korzystać ze wszystkich sposobów na dobrą zabawę.	12%	15%	34%	39%
Bez alkoholu nie można się dobrze bawić na imprezie.	12%	19%	27%	42%
Dopalacze są mniej szkodliwe niż narkotyki.	6%	13%	21%	60%
To normalne, że osoby w moim wieku próbują narkotyków i dopalaczy. Wszystko jest dla ludzi!	8%	14%	23%	55%
Od dopalaczy można uzależnić się tak samo jak od narkotyków.	58%	24%	3%	15%
Jeśli ktoś bierze narkotyki z umiarem, to się nie uzależni.	8%	9%	29%	54%
Palenie papierosów jest modne w mojej szkole.	19%	26%	33%	22%

Przekonania dotyczące substancji psychoaktywnych w klasach GIM

<i>Twierdzenia</i>	<i>Zdecydowanie zgadzam się</i>	<i>Raczej zgadzam się</i>	<i>Raczej nie zgadzam się</i>	<i>Zdecydowanie nie zgadzam się</i>
Alkohol zawarty w piwie jest mniej groźny niż ten zawarty w wódce.	34%	38%	14%	14%
Picie alkoholu pomaga się wyluzować i zapomnieć o smutkach.	25%	30%	24%	21%
Alkohol jest szkodliwy, szczególnie dla osób poniżej 18 roku życia.	38%	27%	19%	16%
To normalne, że osoby w moim wieku piją regularnie alkohol. Warto korzystać ze wszystkich sposobów na dobrą zabawę.	12%	15%	34%	39%
Bez alkoholu nie można się dobrze bawić na imprezie.	12%	19%	27%	42%
Dopalacze są mniej szkodliwe niż narkotyki.	6%	13%	21%	60%
To normalne, że osoby w moim wieku próbują narkotyków i dopalaczy. Wszystko jest dla ludzi!	8%	14%	23%	55%
Od dopalaczy można uzależnić się tak samo jak od narkotyków.	58%	24%	3%	15%
Jeśli ktoś bierze narkotyki z umiarem, to się nie uzależni.	8%	9%	29%	54%
Palenie papierosów jest modne w mojej szkole.	19%	26%	33%	22%

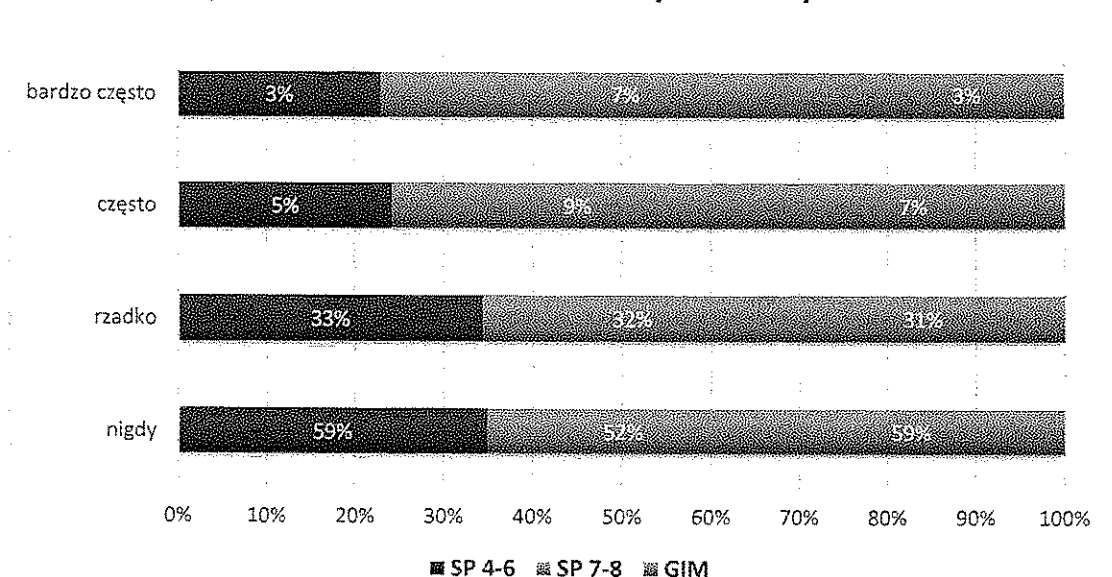
## PRZEMOC W SZKOLE

Zjawisko przemocy w środowisku młodych ludzi staje się problemem coraz bardziej aktualnym i wymagającym podjęcia odpowiednich rozwiązań. Agresja ujawniająca się w szkole często ma swoje źródła w przemocy domowej, kiedy rodzice uczą swoje dzieci niewłaściwych wzorców reagowania i podejmowania kontaktów z innymi ludźmi. Przeprowadzone ankiety w gminie Szubin pozwalają przyrzeć się dokładniej nasileniu zjawiska agresji w środowisku szkolnym.

W ankiecie wytłumaczyliśmy uczniom, że przemoc może mieć formę fizyczną (np. bicie, popychanie) lub psychiczną (np. przezywanie, straszenie, wykluczanie z grupy). Zapytaliśmy ich, jak często doświadczają jakichkolwiek form przemocy.

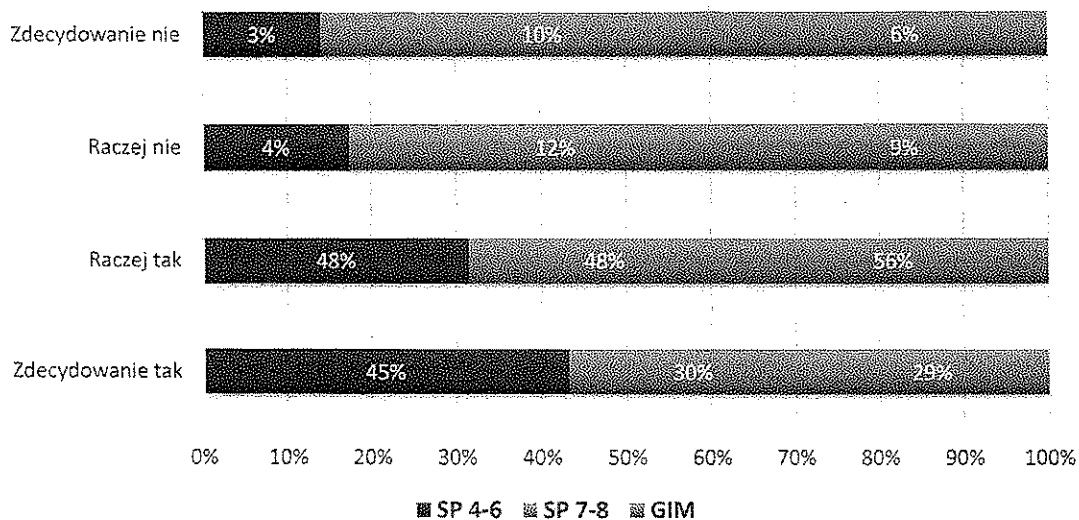
Ponad połowa badanych uczniów deklaruje, że nie jest ofiarami przemocy szkolnej (SP 4-6: 59%; SP 7-8: 52%; GIM: 59%). Relatywnie niewielki odsetek uczniów (SP 4-6: 5%; SP 7-8: 9%; GIM: 7%) przyznaje, że często doświadczą w szkole przemocy w różnorodnych formach (fizycznej bądź psychicznej).

### Częstotliwość doświadczania przemocy w szkole



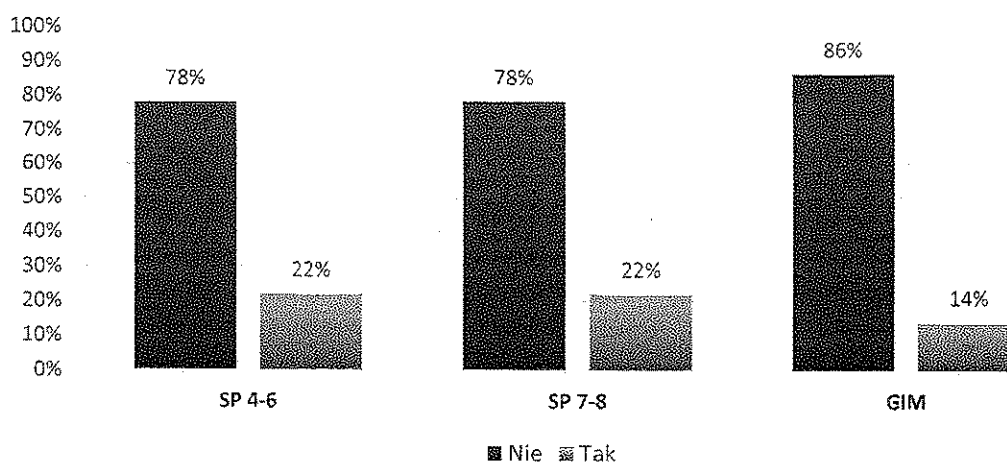
W następnym pytaniu nawiązaliśmy do poczucia bezpieczeństwa w szkole. Jak się okazało łącznie 7% uczniów SP 4-6; 22% uczniów SP 7-8 i 15% uczniów GIM czuje się w szkole bezpiecznie.

### Czy czujesz się bezpiecznie w swojej szkole?

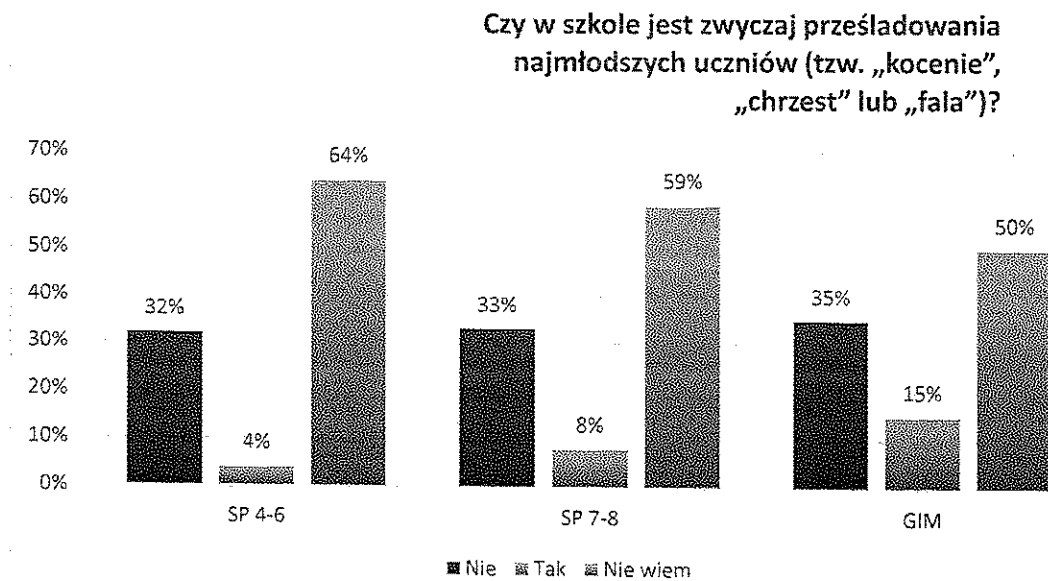


W następnym pytaniu uczniowie zostali poproszeni o wskazanie czy są w szkole uczniowie, których się obawiają. Można przyjąć, że spora część badanych uczniów zasadniczo czuje się bezpiecznie w szkole: SP 4-6: 78%; SP 7-8: 78% i GIM: 86%. Należy jednak zwrócić uwagę, że zauważalny odsetek uczniów, którzy uważają przeciwnie (SP 4-6: 22%; SP 7-8: 22%; GIM: 14%).

### Czy w szkole są uczniowie, których się boisz?



Z odpowiedzi udzielonych przez uczniów wynika, że w szkołach obecny jest zwyczaj „chrztu” uczniów – przyznaje to 4% uczniów SP 4-6; 8% uczniów SP 7-8 i 15% uczniów GIM.



---

## UZALEŻNIENIE OD INTERNETU I CYBERPRZEMOC

---

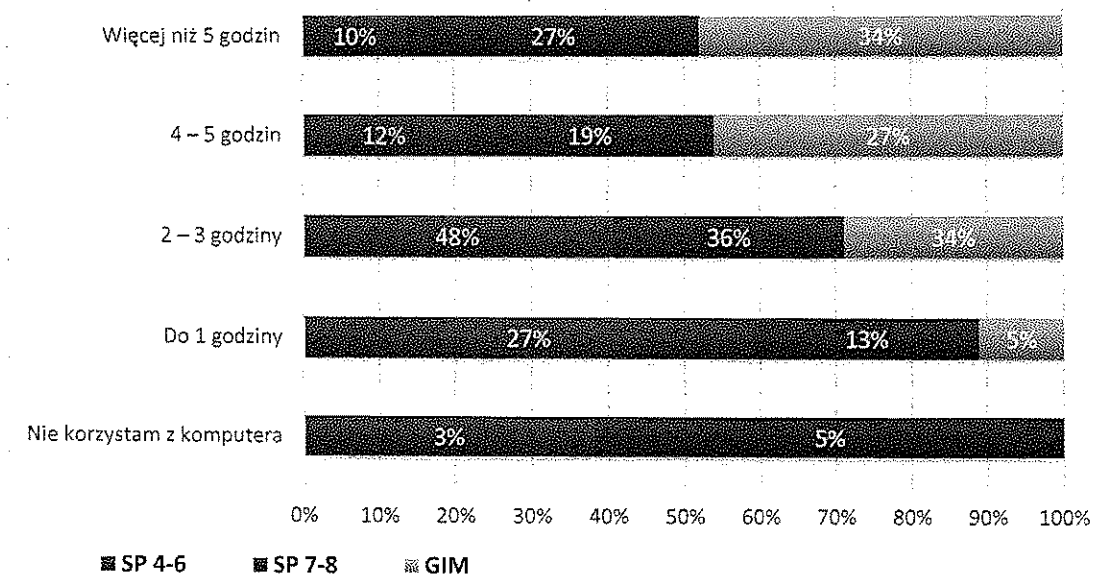
*Nadmierne korzystanie z Internetu staje się dziś niezwykle poważnym problemem społecznym. Na ryzyko uzależnienia szczególnie narażone są dzieci i młodzież, dla których Internet jest nieodłącznym elementem ich codziennej aktywności, życia społecznego oraz rozrywki. Badania pokazują, że problem staje się coraz poważniejszy i wymaga szybkiej reakcji rodziców, opiekunów i pedagogów. W Polsce 23% badanych nastolatków (w wieku 11–16 lat) stwierdziło u siebie przynajmniej jeden z badanych symptomów nadużywania Internetu. Najczęściej występujący symptom to surfowanie po Internecie nawet wtedy, kiedy to specjalnie nie jest interesujące (38%) oraz zaniedbywanie rodziny, znajomych i nauki szkolnej (35%)<sup>10</sup>.*

**Większość uczniów spędza przed komputerem od dwóch do trzech godzin dziennie (SP 4-6: 48%; SP 7-8: 36%; GIM: 34%).** Aczkolwiek, spora część najstarszych uczniów (34%) spędza przed komputerem od więcej niż pięć godzin, co w praktyce może oznaczać, że po przyjsciu ze szkoły korzystanie z komputera jest wśród tych uczniów jedyną formą spędzania czasu.

---

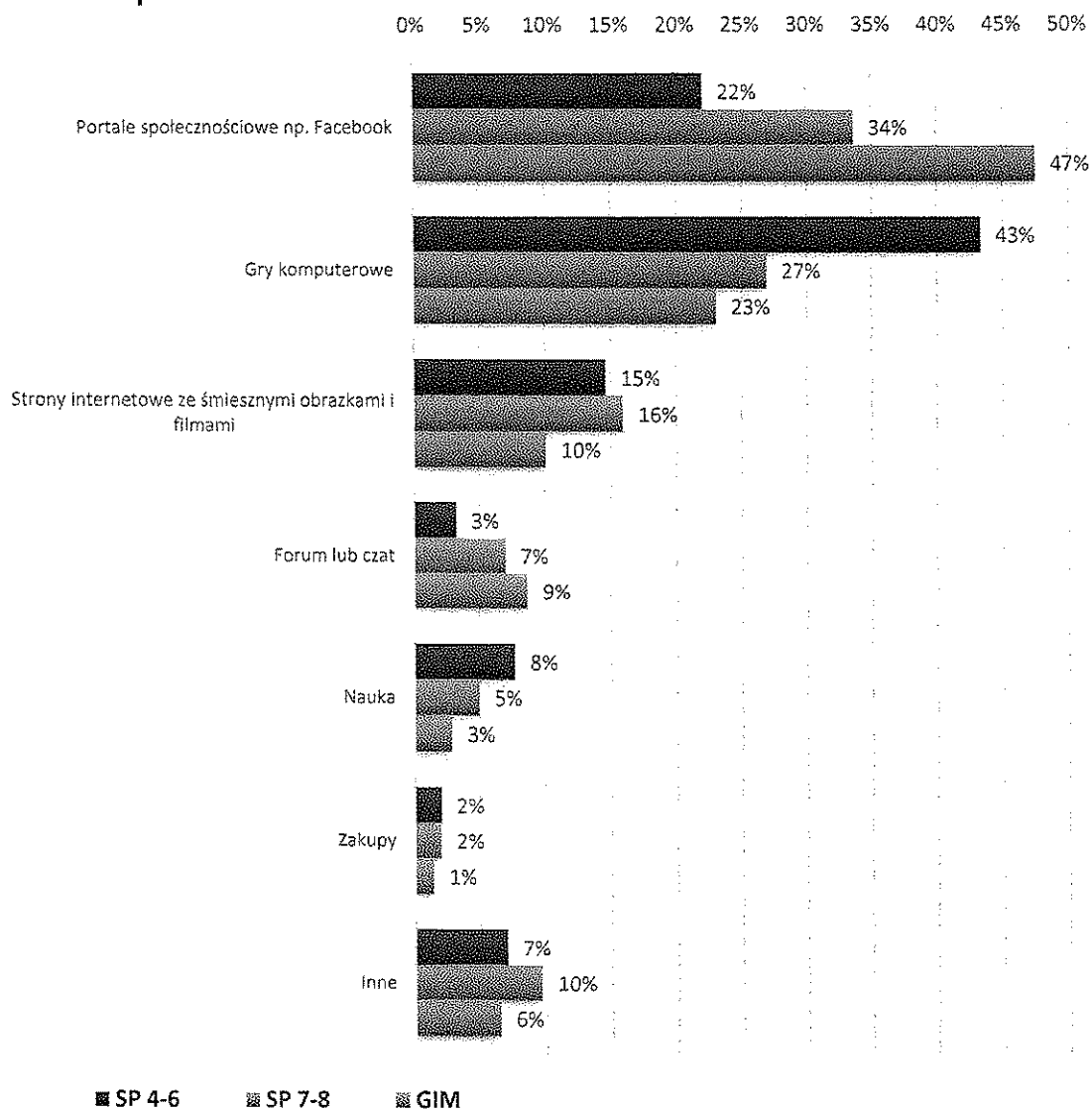
<sup>10</sup> L. Kirwil L., *Polskie dzieci w Internecie. Zagrożenia i bezpieczeństwo – część 2. Częściowy raport z badań EU Kids Online II*, SWPS, Warszawa 2011.

## Częstotliwość korzystania z komputera



Zapytaliśmy uczniów, w jaki sposób najczęściej wykorzystują komputer, kiedy spędzają przy nim czas. Najbardziej popularnymi formami okazują się być portale społecznościowe (SP 4-6: 22%; SP 7-8: 34%; GIM: 47%) oraz gry komputerowe (SP 4-6: 43%; SP 7-8: 27%; GIM: 23%).

## Na co poświęcasz najwięcej czasu korzystając z komputera?

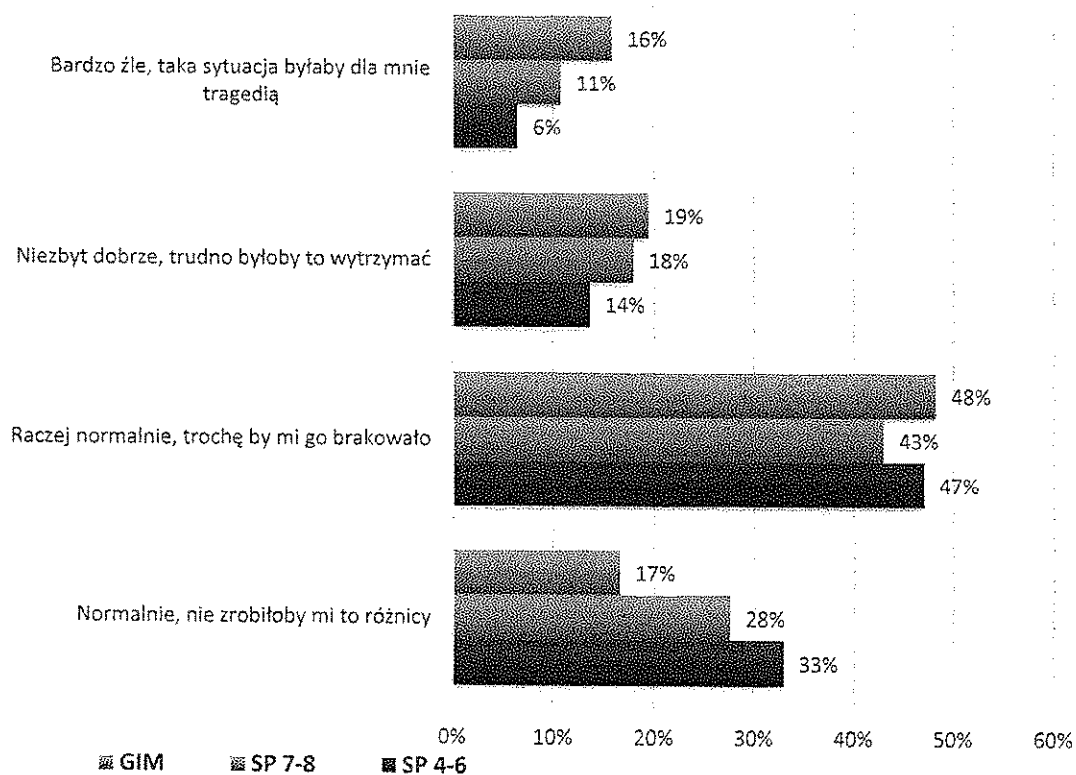


33% najmłodszych uczniów klas podstawowych; 28% uczniów SP 7-8 i 17% uczniów GIM deklaruje, że brak dostępu do Internetu nie miałby dla nich znaczenia lub też wpływ ten byłby

niewielki. Aczkolwiek, spora część uczniów także przyznaje, że odczułoby brak dostępu do Internetu (SP 4-6: 47%; SP 7-8: 43%; 48% GIM).

Jednocześnie relatywnie niewielka grupa uczniów stwierdziła, że korzystanie z komputera jest dla nich na tyle istotne, że brak takiej możliwości odczuliby negatywnie. Warte zauważenia jest, że gorzej z utrudnionym dostępem do nowoczesnych technologii radziliby sobie uczniowie szkoły podstawowej. Należy tutaj zaznaczyć, że dzieci i młodzież, tak samo jak dorośli, nie zawsze potrafią dokonać „uczciwej” samooceny swoich negatywnych przyzwyczajzeń czy nawyków, dlatego należy mieć na uwadze, że ten odsetek w rzeczywistości może być jeszcze wyższy.

#### Jakbyś się czuł/a, gdybyś przez cały tydzień nie byłoby dostępu do Internetu?



Internet jako nieocenione narzędzie komunikacji, edukacji oraz rozrywki jest atrakcyjnym medium. Należy jednak pamiętać, że korzystanie z Internetu może wiązać się z występowaniem

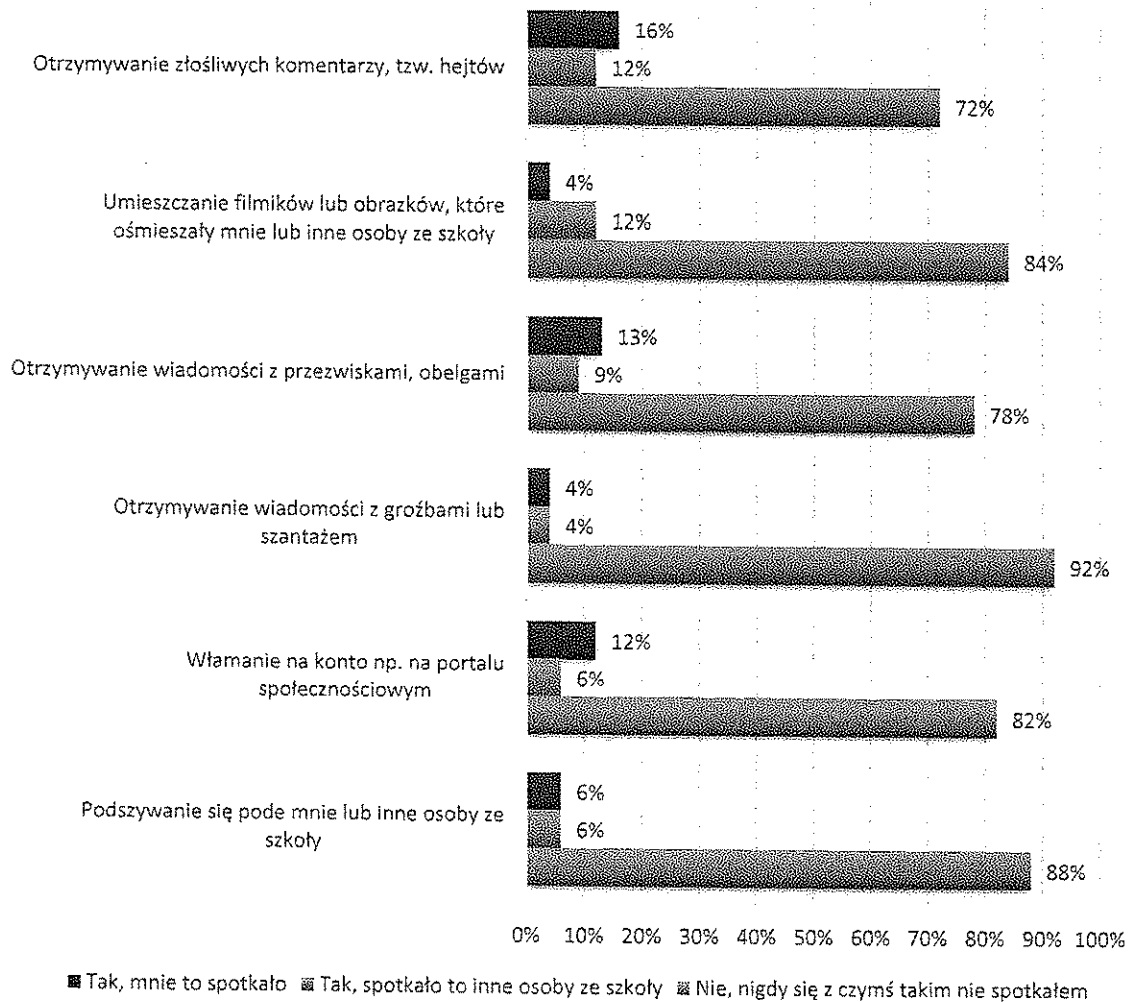
licznych zagrożeń: przestępstw internetowych, cyberbullyingu, stalkingu, sekstingu, szantażu, podszywania się, hatingu. W badaniu postanowiliśmy sprawdzić doświadczenia związane z cyberprzemocą. Wyniki badań wskazują, że uczniom w gminie Szubin nie są obce wymienione poniżej doświadczenia.

**16% uczniów SP 4-6; 27% uczniów klas SP 7-8 i 32% uczniów GIM doświadczyło w przestrzeni internetowej zjawiska hatingu, nazywanego potocznie przez uczniów „hejtowaniem”.** Polega ono na otrzymywaniu obraźliwych komentarzy atakujących bezpośrednio osobę. Komentarze takie są widoczne publicznie w serwisach społecznościowych i często występują w formie zmasowanej – jeden negatywny komentarz powodują falę kolejnych. Dla dorastającej młodzieży doświadczenie hatingu może być niezwykle traumatyczne. Okres dojrzewania jest czasem, gdy środowisko rówieśnicze stanowi najmocniejszy punkt odniesienia. Odrzucenie, a wręcz nienawiść ze strony innych młodych osób może stanowić zagrożenie dla poczucia własnej wartości i rozwijającej się tożsamości.

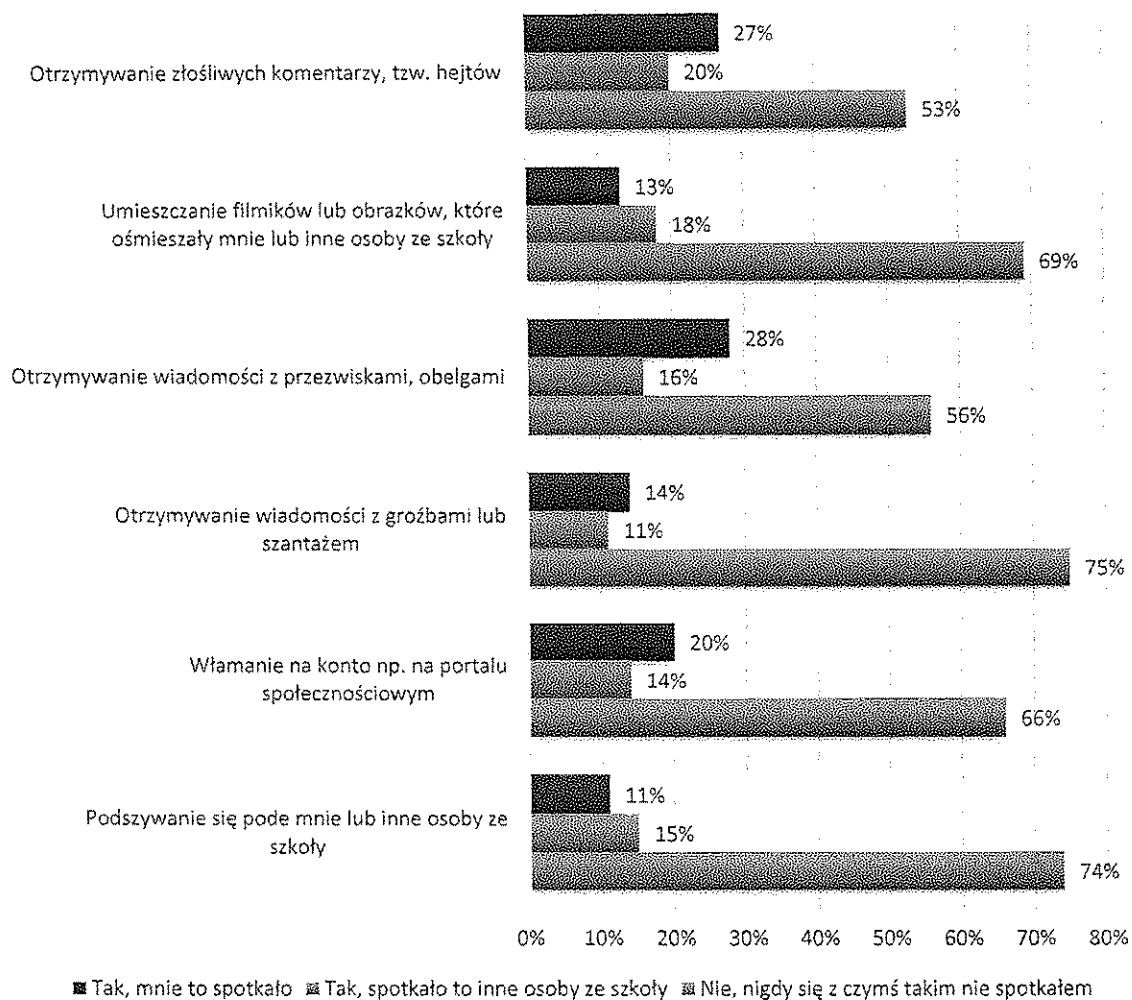
**Uczniowie dość często otrzymywali wiadomości z obelgami (SP 4-6: 13%; SP 7-8: 28%; GIM: 40%) oraz często padali też ofiarami włamania na konto (SP 4-6: 12%; SP 7-8: 20%; GIM: 25%).**

Wskazuje to na konieczność szerokiej edukacji z zakresu bezpiecznego korzystania z Internetu: wspierania świadomości prawnej, umiejętności ochrony przez niebezpiecznymi sytuacjami, wiedzy dotyczącej ochrony własnych danych.

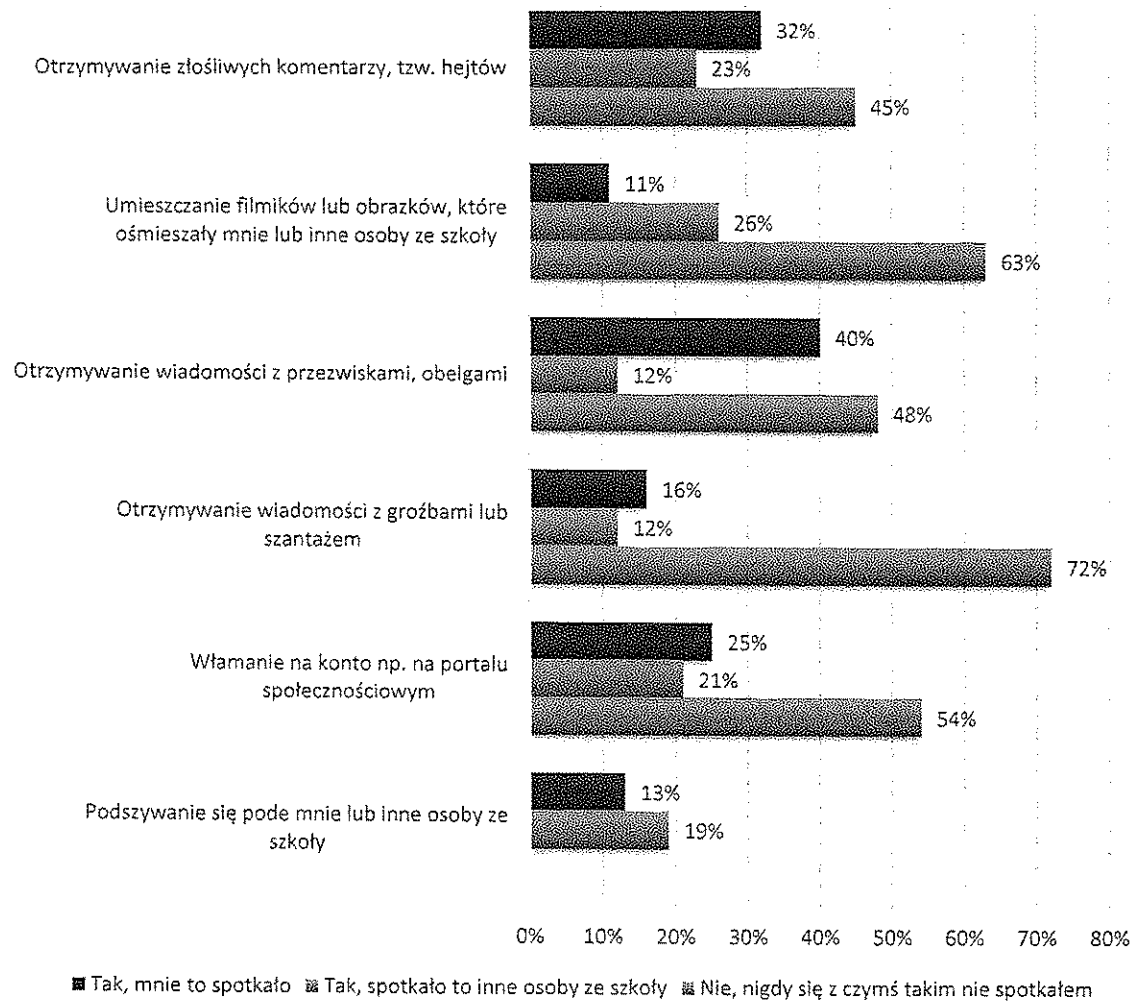
## Styczność z cyberprzemocą: SP 4-6



## Styczność z cyberprzemocą: SP 7-8



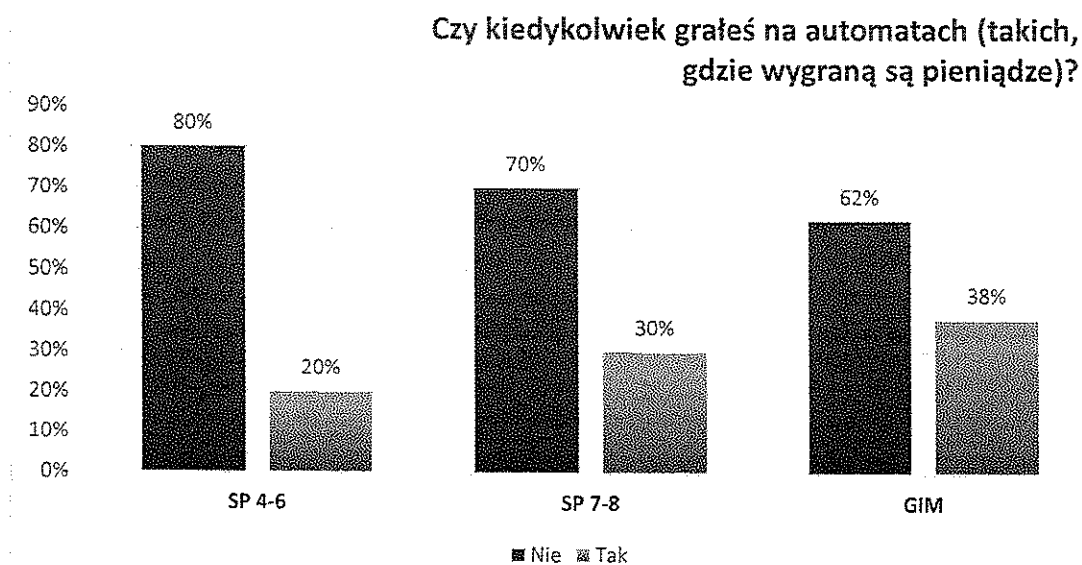
## Styczność z cyberprzemocą - GIM



Prawie 5% młodzieży gimnazjalnej i ponadgimnazjalnej gra na automatach o niskich wygranych stanowi jedną z często praktykowanych form spędzania czasu wolnego (przynajmniej raz na tydzień lub prawie codziennie)<sup>11</sup>. Nastolatki w stopniu większym niż osoby dorosłe są podatne na patologiczny hazard, a zwłaszcza na negatywne skutki gier<sup>12</sup>. Faktem jest, że – szczególnie dla młodzieży – hazard w Internecie jest generalnie dużo łatwiej dostępny niż hazard tradycyjny, ze względu na mniejszą kontrolę wieku oraz możliwość grania o dużo niższe stawki<sup>13</sup>.

Poniższe wykresy ilustrują popularność gier hazardowych wśród młodych mieszkańców gminy Szubin.

Większość uczniów nie korzystała nigdy z formy „rozrywki” jaką jest gra na automatach (SP 4-6: 80%; SP 7-8: 70%; GIM: 62%). Aczkolwiek, ogólny odsetek uczniów, którzy mieli kontakt z grą na automatach jest zauważalny.



<sup>11</sup> P. Sobierajski, J. Szczepkowski, *Postawy zdrowotne młodzieży gimnazjalnej i ponadgimnazjalnej*, Wydawnictwo Edukacyjne Akapit, Toruń 2011.

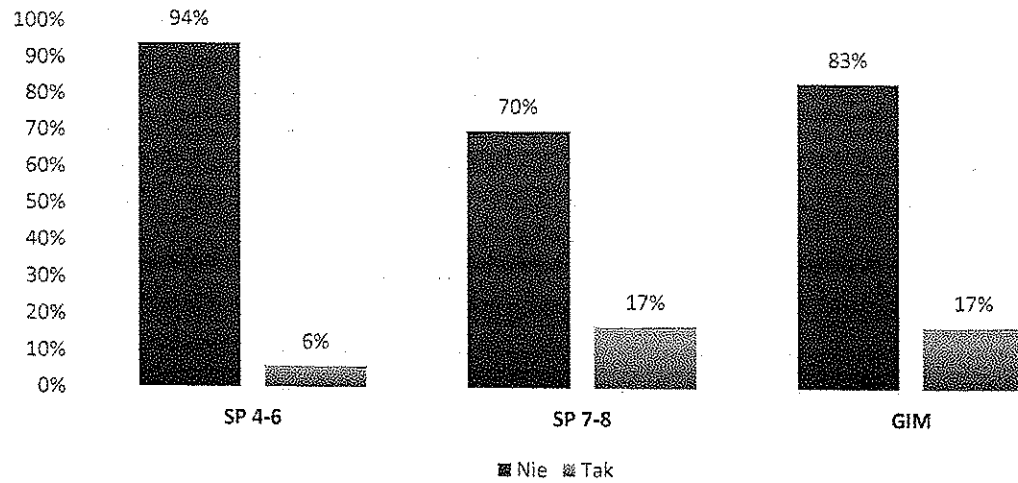
<sup>12</sup> M. Griffiths M., *Gry i hazard. Uzależnienia dzieci w okresie dorastania*, GWP, Gdańsk 2004.

<sup>13</sup> M. Griffiths M., *Gambling Addiction on the Internet*, w: Young K. S., Abreu N. de (ed.), *Internet Addiction. A Handbook and Guide to Evaluation and Treatment*, Hoboken: John Wiley and Sons.



W porównaniu do gier na automatach, internetowe gry „na pieniądze” są mniej popularne wśród dzieci i młodzieży z gminy Szubin (SP 4-6: 94%; SP 7-8: 70%; GIM: 83%).

**Czy kiedykolwiek grałeś w gry internetowe,  
w których można wygrać pieniądze (np. poker)**



## WYBRANE ZAGADNIENIA Z ESPAD-U. PORÓWNANIE WYNIKÓW BADANIA UCZNIÓW Z SZUBINA Z WYNIKAMI PRÓBY OGÓLNOPOLSKIEJ Z 2015 ROKU

---

### METODOLOGIA

---

W niniejszym rozdziale zostanie przeprowadzone porównanie wyników badania przeprowadzonego w gminie Szubin z wynikami badania ESPAD przeprowadzonego na próbie ogólnopolskiej.

Europejski Program Badań nad Używaniem Alkoholu i Środków Odurzających przez Młodzież Szkolną (*European School Survey Project on Alcohol and Drugs*, w skrócie ESPAD) to wieloletni europejski program badań ankietowych w szkołach. Badania prowadzone są co cztery lata według tych samych wystandardyzowanych technik. W Polsce przeprowadzane są na próbach losowych uczniów klas III gimnazjów i klas II szkół ponadgimnazjalnych (wg nowego systemu edukacji). Mają one na celu przede wszystkim pomiar natężenia zjawiska używania przez młodzież substancji psychoaktywnych. Badania ESPAD z 2015 roku objęło 3526 uczniów klas. gimnazjum oraz 2770 uczniów 2. szkoły ponadgimnazjalnej.

W badaniu zrealizowanym na potrzeby niniejszej diagnozy w roku 2018 zbadano wybrane zagadnienia zawarte w kwestionariuszu ESPAD. Badania w placówkach oświatowych przeprowadzono przy użyciu internetowego narzędzia CORIGO. Otrzymane w ten sposób wyniki porównano z wynikami ostatniego badania ogólnopolskiego ESPAD- u, przeprowadzonego w roku 2015. Porównania dokonywano w ramach tych samych grup wiekowych tj.:

- 1) uczniowie klas 3. gimnazjum z gminy Szubin i z próby ogólnopolskiej.

## CEL BADANIA

---

Celem przeprowadzenia ankiety było głównie zbadanie zjawiska natężenia korzystania przez uczniów z substancji psychoaktywnych, w tym:

- napojów alkoholowych;
- papierosów;
- narkotyków, leków i substancji wziewnych,

a następnie porównania głównych wyników z wynikami próby ogólnopolskiej badania ESPAD 2015.

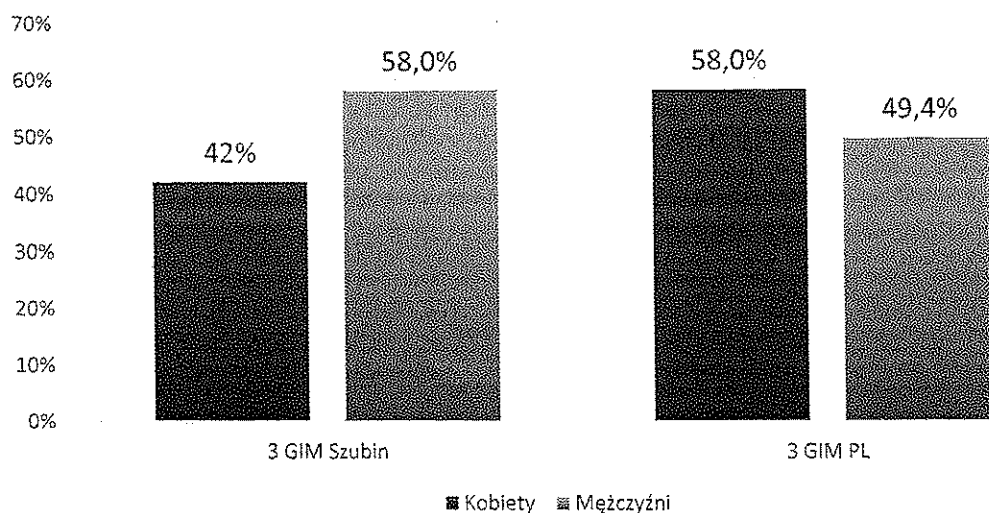
## GRUPA BADANA

---

Badaniami objęto uczniów trzecich klas szkół gimnazjalnych (wiek: 15-16 lat), a konkretnie 95 uczniów

Poniższy wykres obrazuje rozkład płci osób badanych. Zawarto na nim także rozkład płci osób badanych w ramach ESPAD-u – uczniów 3. klas gimnazjów (3 GIM PL).

### Rozkład płci badanych uczniów

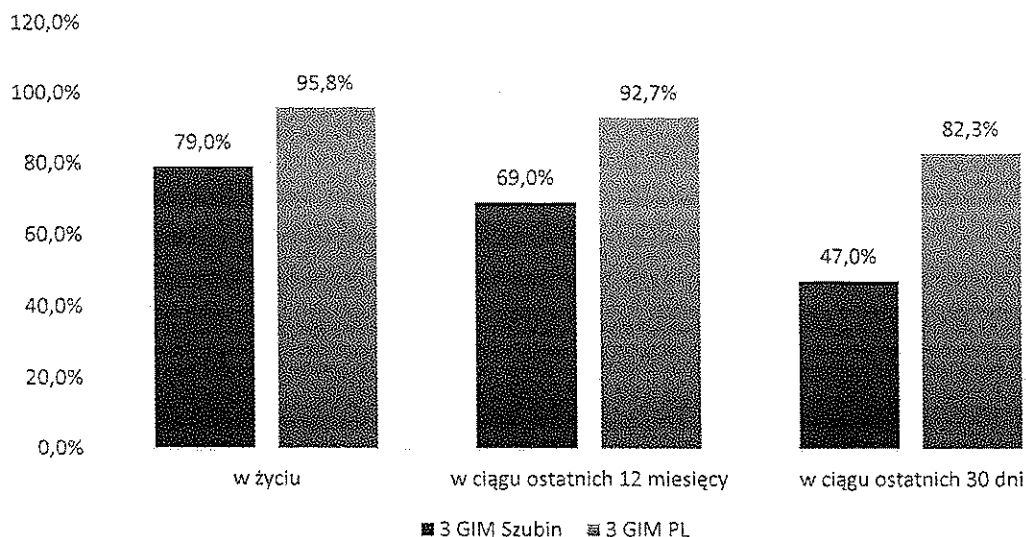


### WYNIKI

---

Poziom spożycia napojów alkoholowych, zarówno kiedykolwiek w życiu, w ciągu ostatnich 12 miesięcy, jak i w ciągu ostatniego miesiąca przed badaniem wśród uczniów klas z Szubina, w porównaniu z wynikami badania ESPAD, jest zdecydowanie niższy (średnio o około 30%).

## Picie napojów alkoholowych



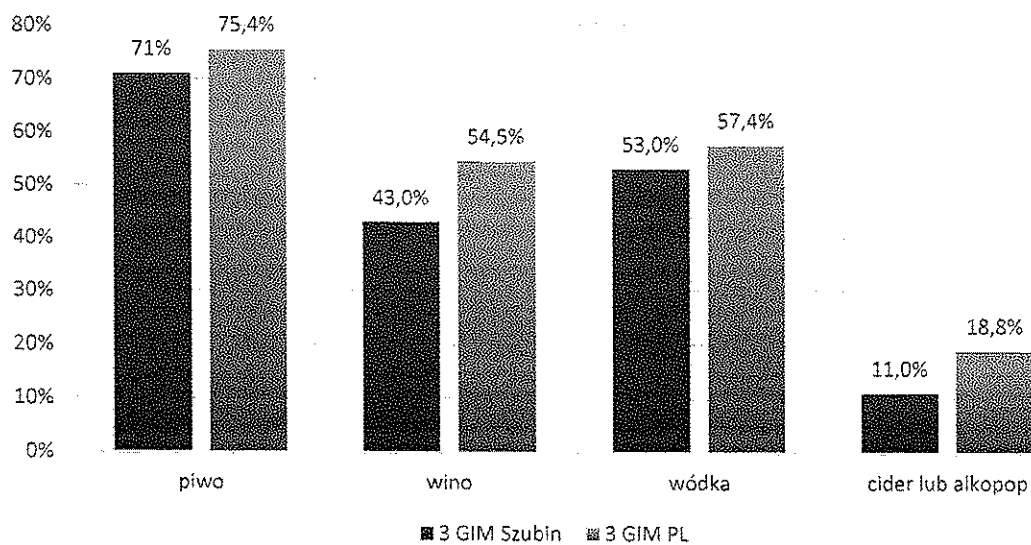
W poniższej tabeli zawarto pełne wyniki badania uczniów szkół z Szubina z zakresu spożywania napojów alkoholowych.

Spożywanie napojów alkoholowych							
3 GIM Szubin							
	Nie piłem	1-2 razy	3-5 razy	6-9 razy	10-19 razy	20-39 razy	40 razy lub więcej
<b>W życiu</b>	21%	21%	15%	11%	16%	4%	13%
<b>W ciągu ostatnich 12 miesięcy</b>	31%	22%	17%	12%	9%	6%	3%
<b>W ciągu ostatnich 30 dni</b>	53%	22%	11%	11%	1%	0%	3%

Na czerwono zaznaczono odpowiedź najczęściej wybieraną przy danym twierdzeniu.

Podobnie jak przy częstotliwości spożywania alkoholu, w kwestii spożywania poszczególnych napojów alkoholowych sytuacja uczniowie z gminy Szubin odznaczają się „na minus”, tj. w zakresie spożywania: wina, wódki oraz cydru/alkopopu osiągają niższe wyniki niż uczniowie, którzy wzięli udział w badaniu ESPAD.

## Picie napojów alkoholowych



W tabeli znajdującej się na następnej stronie zawarto pełne wyniki badania uczniów klas z gminy Szubin z zakresu spożycia poszczególnych rodzajów napojów alkoholowych (tj. podczas ostatniej okazji spożywania napojów alkoholowych).



Wielkość spożycia poszczególnych rodzajów napojów alkoholowych przy ostatniej okazji spożywania napojów alkoholowych

PIWO	
	3 GIM Szubin
<i>Nigdy nie piję piwa</i>	29%
<i>Ostatnim razem nie piłem(am) piwa</i>	14%
<i>Mniej niż jedną zwykłą butelkę lub puszkę (poniżej 0,5 litra)</i>	28%
<i>1-2 typowe butelki lub puszki (powyżej 0,5 do 1 litra)</i>	22%
<i>3-4 typowe butelki lub puszki (powyżej 1 litra do 2 litrów)</i>	2%
<i>5 lub więcej typowych butelek lub puszek (powyżej 2 litrów)</i>	4%
WINO	
	3 GIM Szubin
<i>Nigdy nie piję wina</i>	57%
<i>Ostatnim razem nie piłem(am) wina</i>	14%
<i>Mniej niż jeden kieliszek (poniżej 100 gram)</i>	9%
<i>1-2 kieliszki (powyżej 100 gram do 200 gram)</i>	12%
<i>Pół butelki (ok. 370 gram)</i>	5%
<i>Butelkę lub więcej (750 gram lub więcej)</i>	3%
WÓDKA	
	3 GIM Szubin
<i>Nigdy nie piję wódki</i>	47%
<i>Ostatnim razem nie piłem(am) wódki</i>	17%
<i>Mniej niż jeden kieliszek (poniżej 50 gram)</i>	5%

<i>1-2 kieliszki (powyżej 50 gram do 100 gram)</i>	3%
<i>3-5 kieliszków (powyżej 100 gram do 250 gram)</i>	11%
<i>6 kieliszków lub więcej (300 gram lub więcej)</i>	17%
<b>CIDER LUB ALKOPOP</b>	
<b>3 GIM Szubin</b>	
<i>Nigdy nie piję tego napoju</i>	89%
<i>Ostatnim razem nie piłem(am) tego napoju</i>	74%
<i>Mniej niż jedną zwykłą butelkę lub puszkę (poniżej 0,5 litra)"</i>	74%
<i>1-2 typowe butelki lub puszki (powyżej 0,5 do 1 litra)</i>	73%
<i>3-4 typowe butelki lub puszki (powyżej 1 litra do 2 litrów)</i>	72%
<i>5 lub więcej typowych butelek lub puszek (powyżej 2 litrów)</i>	73%

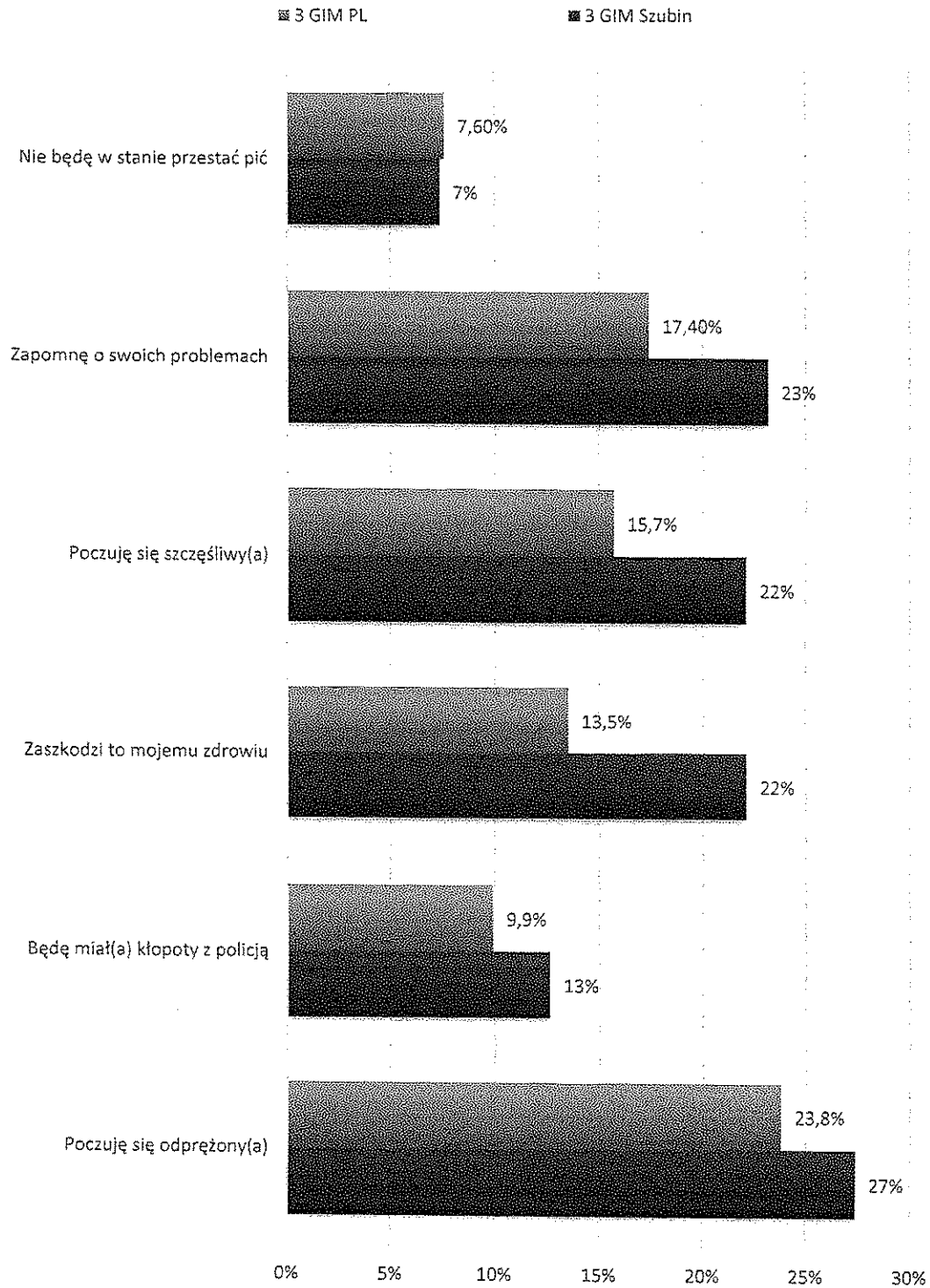
Na czerwono zaznaczono odpowiedź najczęściej wybieraną przy danym twierdzeniu.

Poniższe wartości odzwierciedlają strukturę odpowiedzi uczniów na pytanie: „Na ile jest prawdopodobne, że każda z poniższych możliwości mogłaby się zdarzyć Tobie osobiście, jeśli napijesz się alkoholu?”

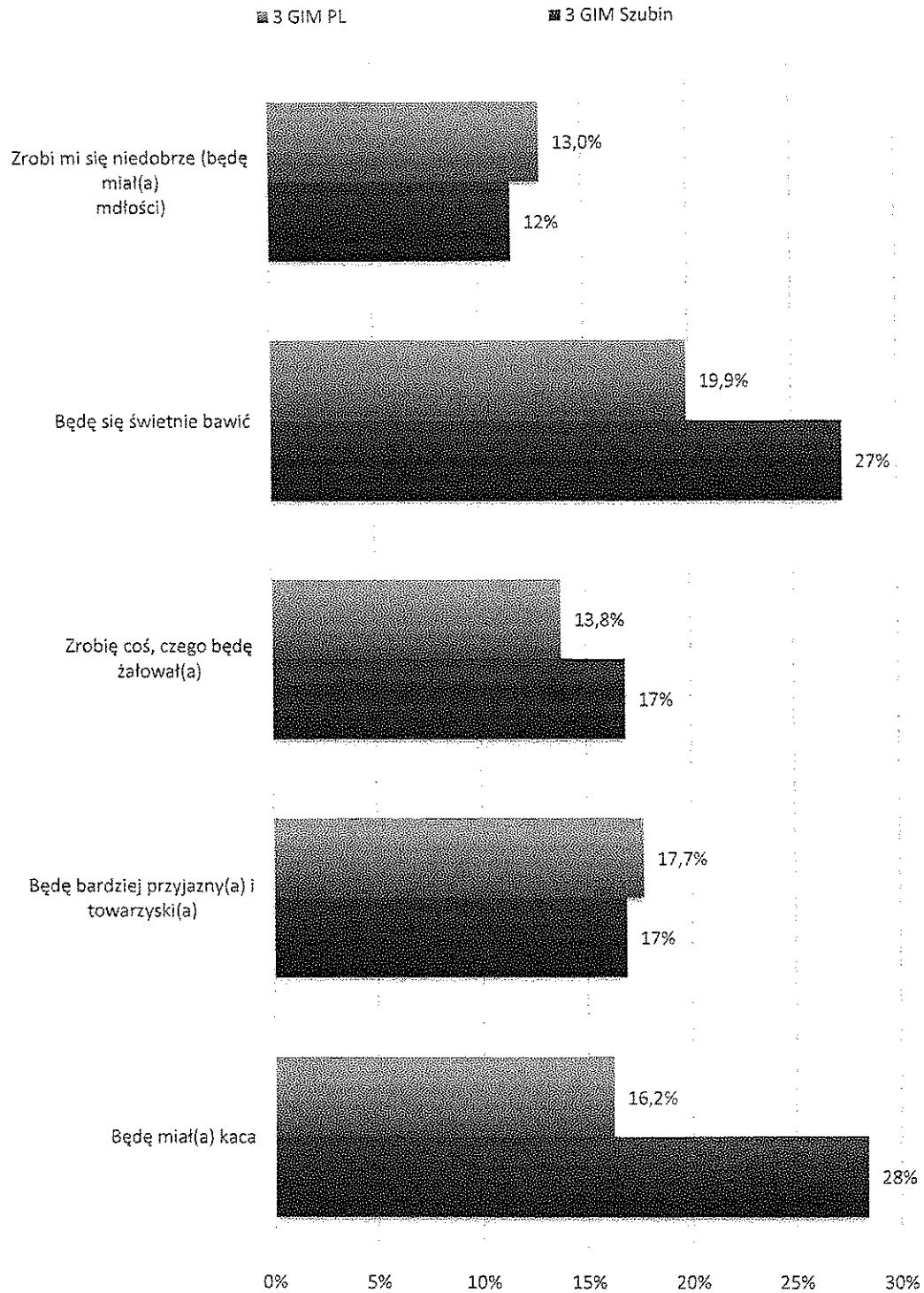
Uczniowie 3 GIM Szubin, w porównaniu do uczniów 3 GIM PL, zgłaszali:

- częściej:
  - poczucie odprężenia (o 3,2%)
  - obawy kłopotów przed policją (o 3,1%)
  - obawy zaszkodzenia swojemu zdrowiu (o 8,5%);
  - poczucie szczęścia (o 6,3%);
  - próba zapomnienia o swoich problemach (o 5,6%)
  - obawy przed posiadaniem kaca (o 11,8%);
  - obawy, że zrobią coś, czego będą żałować (o 3,2%);
  - uważają, że będą się świetnie bawić (o 7,1%).
- rzadziej:
  - obawy, że nie będą przestać pić (o 0,6%);
  - będą bardziej przyjaźni i towarzyscy (o 0,7%);
  - obawa, że zrobi im się niedobrze (o 1%).

## Picie napojów alkoholowych



## Picie napojów alkoholowych



W tabeli na następnych stronach zawarto pełne wyniki badania uczniów szkół z gminy Szubin oraz próby ogólnopolskiej z zakresu oczekiwań wobec alkoholu.

	BARDZO PRAWDOPODOBNE	PRAWDOPODOBNE	NIE WIADOMO	MAŁO PRAWDOPODOBNE	ZUPEŁNIE NIEPRAWDOPODOBNE
Poczuje się odprężony(a)	27%	25%	25%	12%	11%
Będę miał(a) kłopoty z policją	13%	12%	18%	26%	32%
Zaszkodzi to mojemu zdrowiu	22%	18%	22%	22%	16%
Poczuje się szczęśliwy(a)	22%	24%	28%	13%	13%
Zapomnę o swoich problemach	23%	23%	25%	15%	14%
Nie będę w stanie przestać pić	7%	9%	28%	18%	37%
Będę miał(a) kaca	28%	15%	21%	18%	18%
Będę bardziej przyjazny(a) i towarzyski(a)	17%	26%	29%	14%	14%
Zrobię coś, czego będę żałował(a)	17%	13%	31%	20%	20%
Będę się świetnie bawić	27%	31%	21%	11%	11%
Zrobi mi się niedobrze (będę miał(a))	12%	18%	22%	28%	20%

Co prawda podobna liczba uczniów 3 GIM Szubin (42%), co uczniów 3 GIM PL (42,3%), deklaruje, że nigdy nie paliła papierosów, ale istotne różnice ujawniają się szczególnie w przypadku poniższych deklaracji uczniów:

- **1 – 2 razy:** 3 GIM Szubin – 19%; 3 GIM PL – 7,7%;
- **3 – 5 razy:** 3 GIM Szubin – 11%; 3 GIM PL – 11,5%;
- **20 – 39 razy:** 3 GIM Szubin – 4%; 3 GIM PL – 1,90%;
- **40 razy i więcej:** 3 GIM Szubin – 17%; 3 GIM PL – 27,90%.

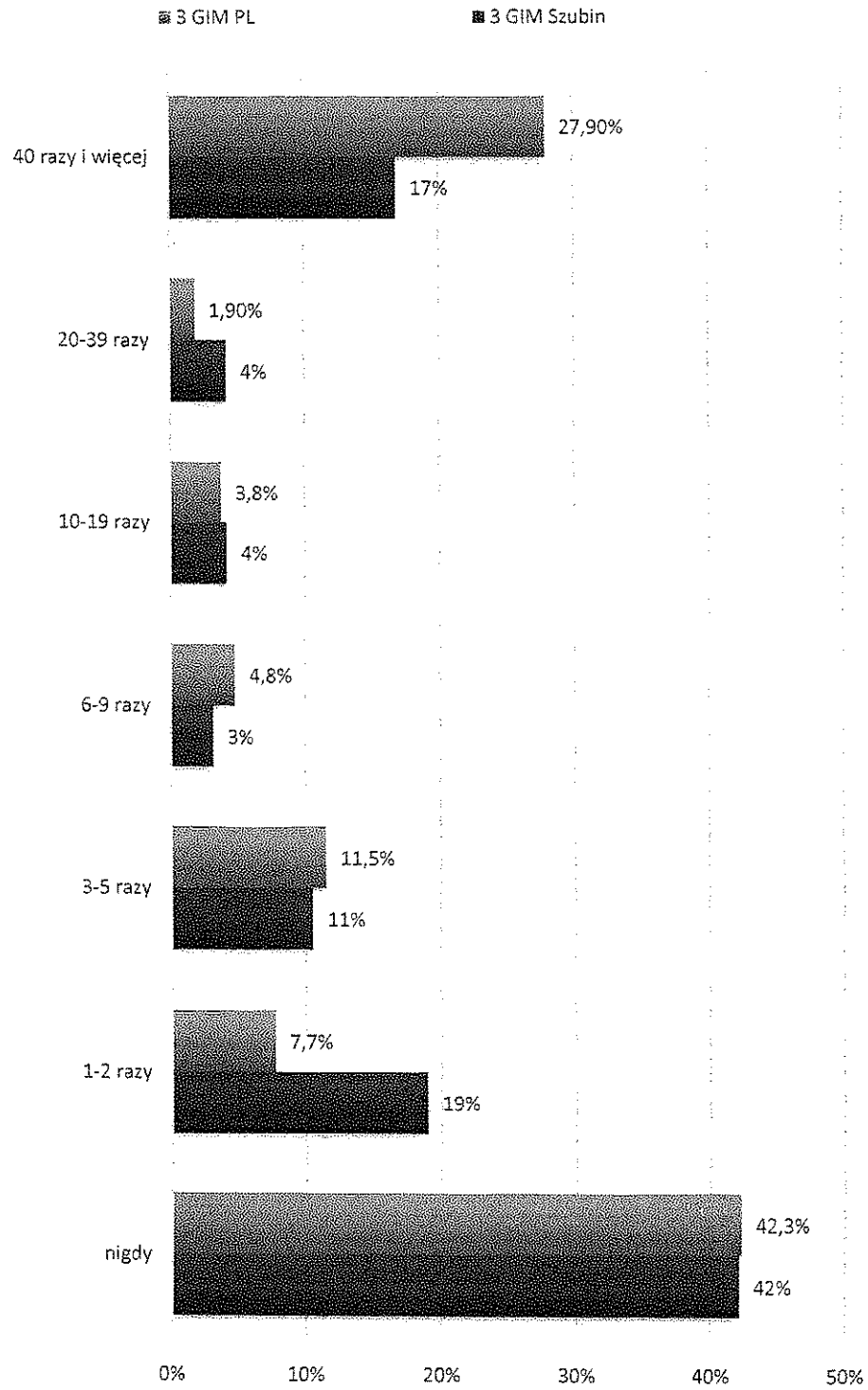
Podobne różnice, aczkolwiek nie tak mocno wyraźne, ujawniają deklaracje uczniów związane z paleniem papierosów w ciągu miesiąca przed badaniem.

Struktura odpowiedzi **młodszych** uczniów:

- **mniej niż 1 papieros na tydzień:** 3 GIM Szubin – 11%; 3 GIM PL – 6,7%;
- **1 – 5 papierosów dziennie:** 3 GIM Szubin – 5%; 3 GIM PL – 6,7%.

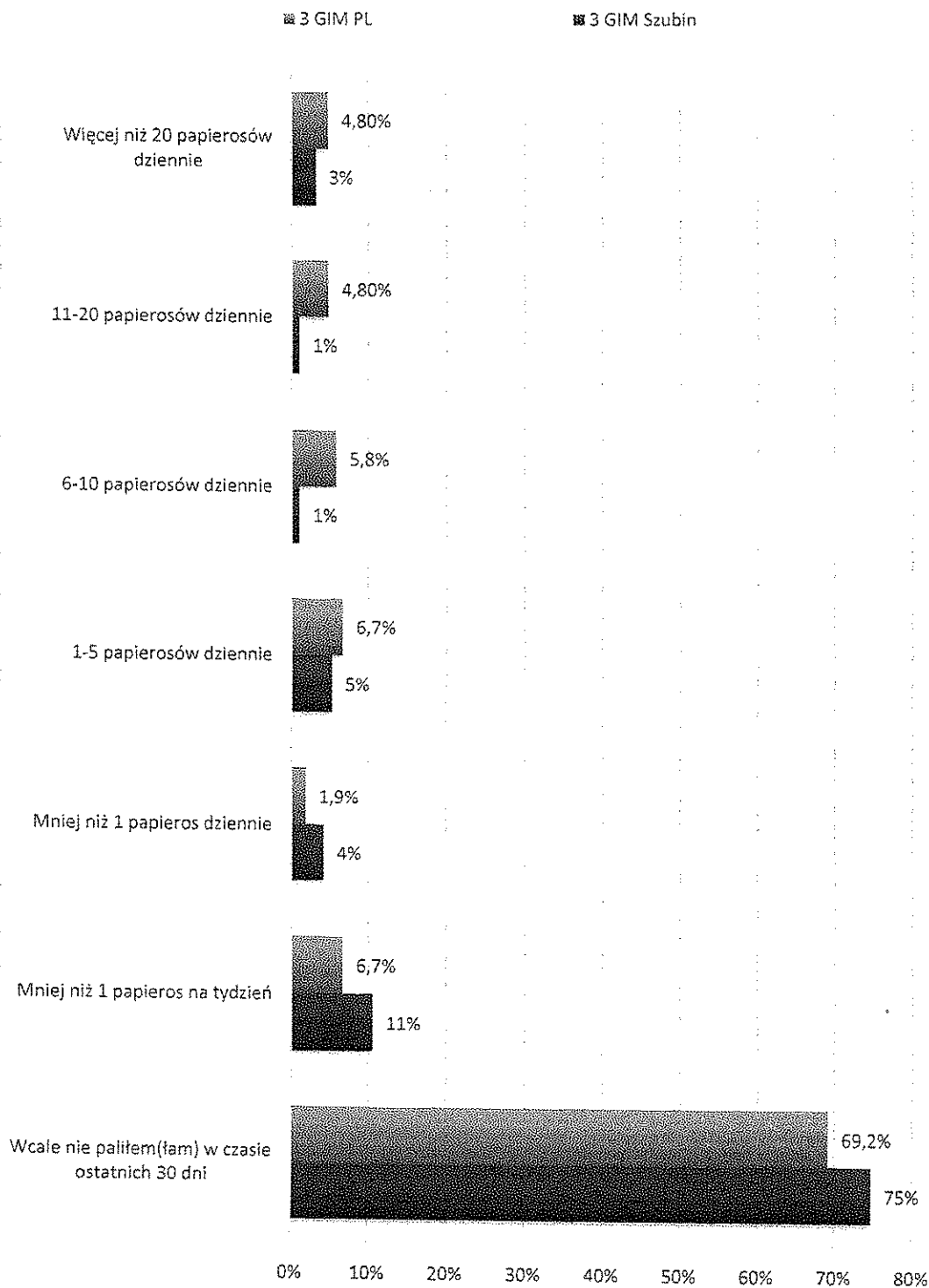


## Palenie tytoniu kiedykolwiek w życiu





## Palenie tytoniu w czasie ostatnich 30 dni



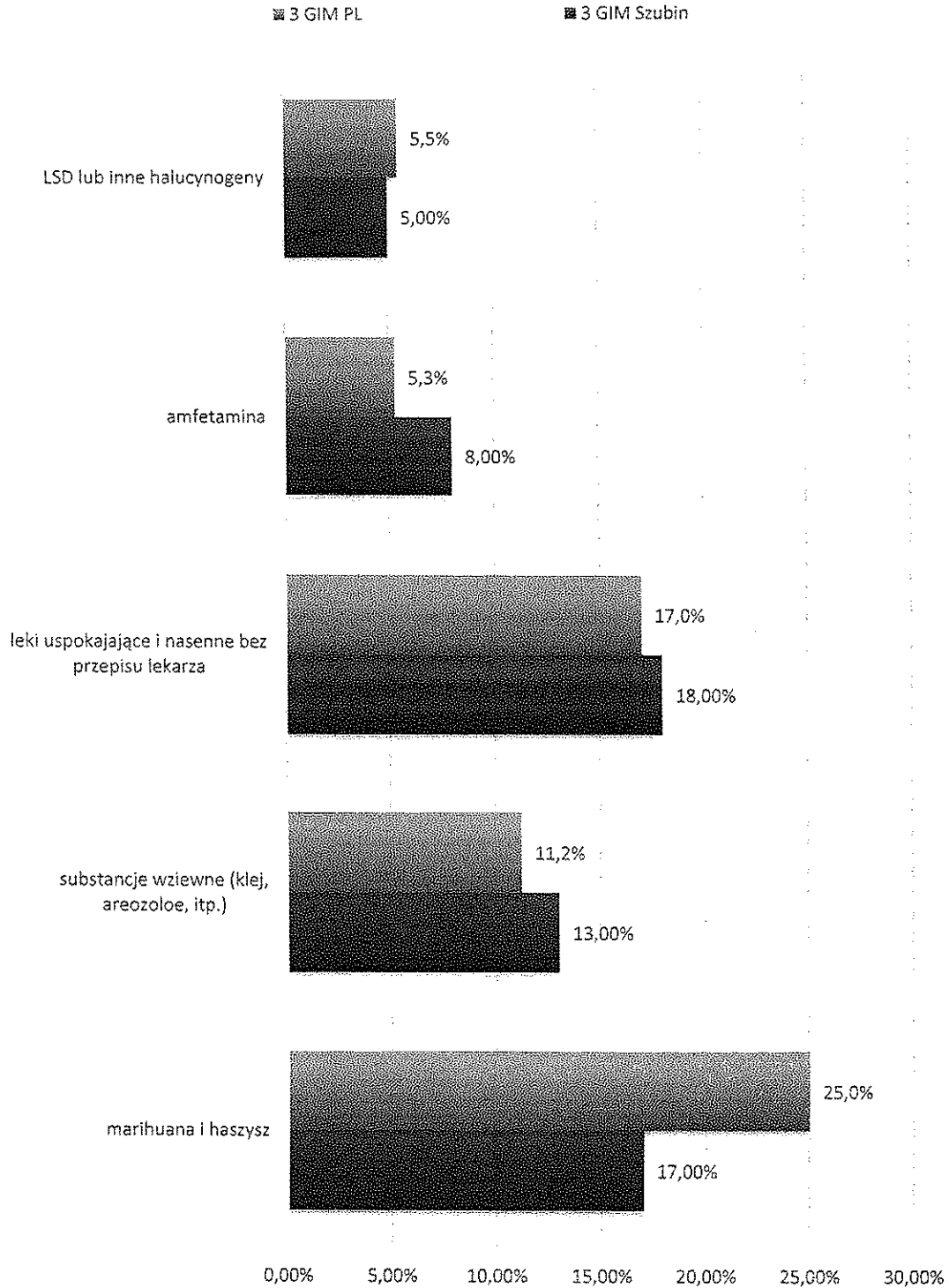


Wśród **młodszych uczniów**, w badaniu ogólnopolskim, najpopularniejszą substancją psychoaktywną, jeśli chodzi o użycie **choć raz w życiu**, okazała się także marihuana i haszysz (25%). Z kolei wśród uczniów 3 GIM Szubin są to leki uspokajające (18%) oraz marihuana i haszysz (17%).

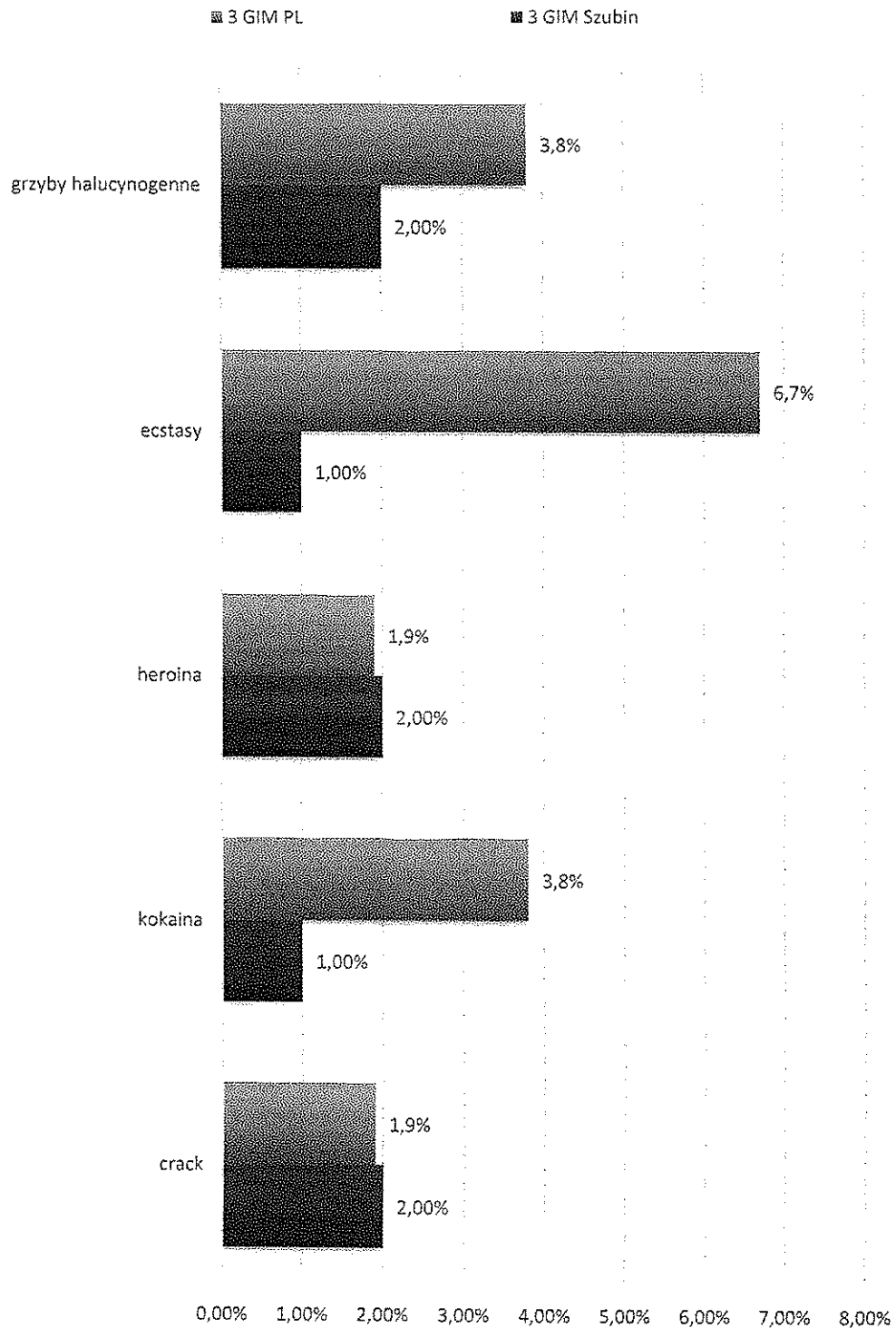
Wśród **młodszych uczniów**, w badaniu ogólnopolskim, najpopularniejszą substancją psychoaktywną, jeśli chodzi o użycie **w czasie ostatnich 12 miesięcy**, okazała się także marihuana i haszysz (26,1%). Z kolei wśród uczniów 3 GIM Szubin są to crack, heroina i grzyby halucynogenne (po 2%).



## Używanie substancji kiedykolwiek w życiu

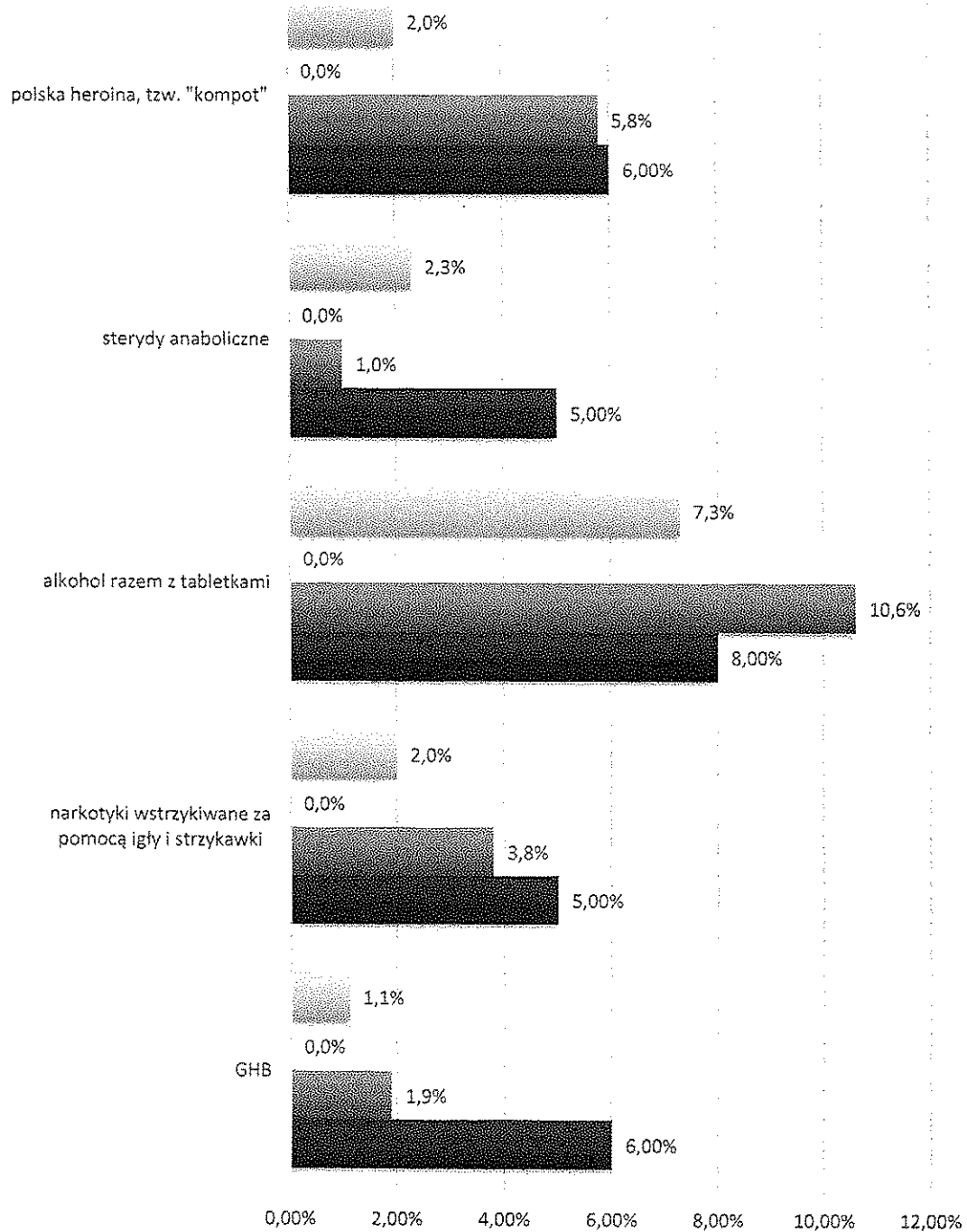


## Używanie substancji kiedykolwiek w życiu cd.

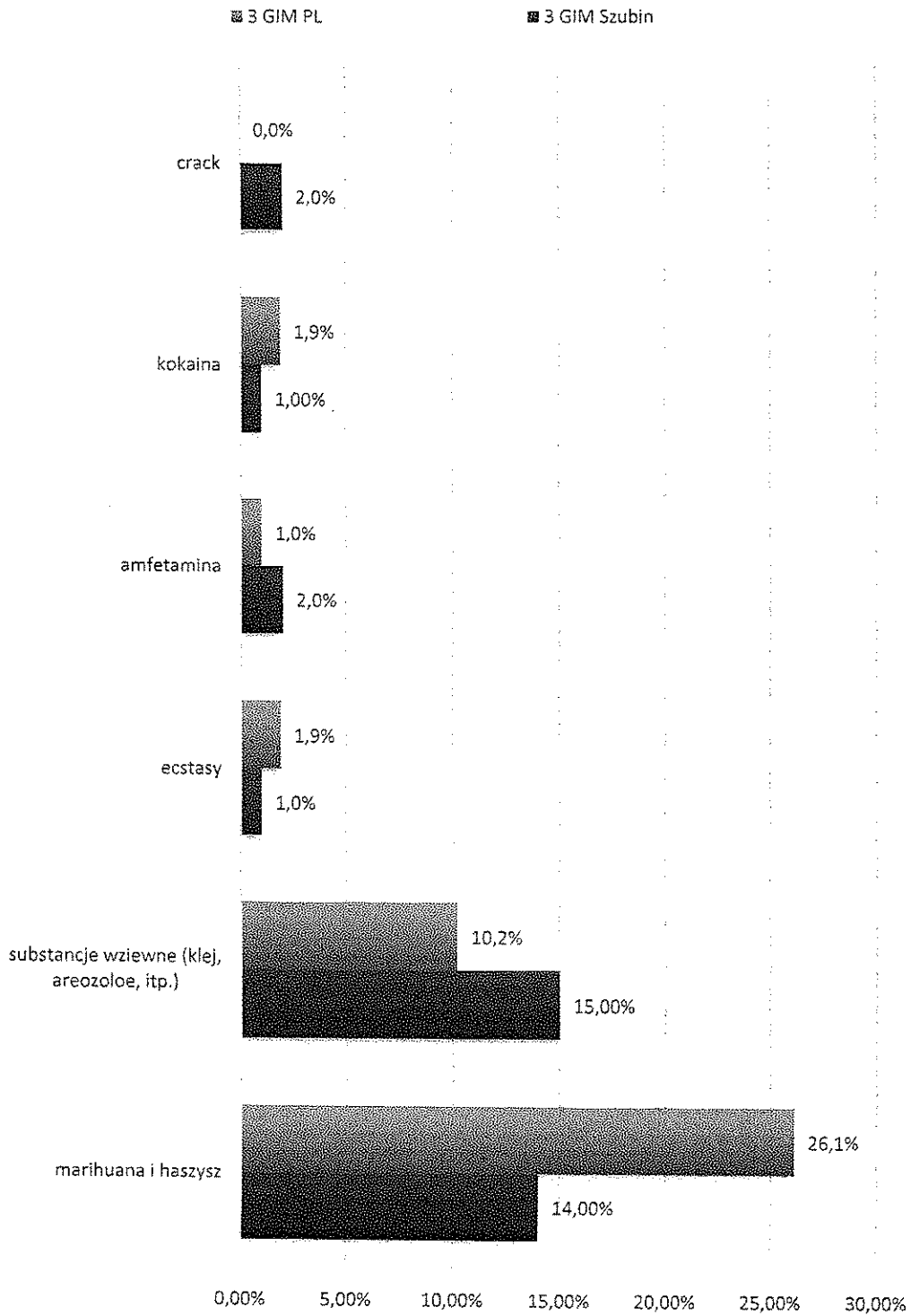


## Używanie substancji kiedykolwiek w życiu cd.

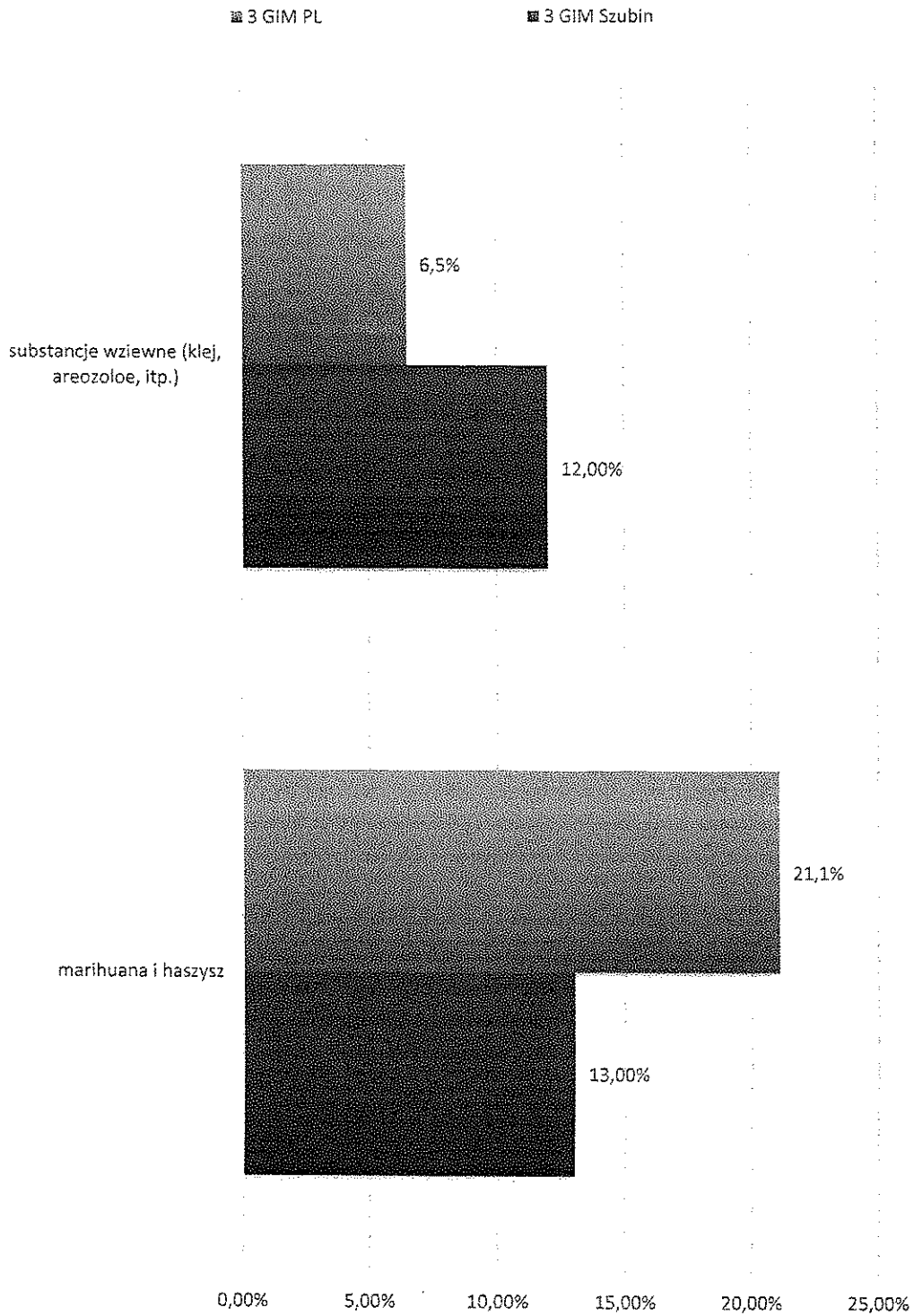
2 PONADGIM PL    2 PONADGIM Szubin    3 GIM PL    3 GIM Szubin



## Używanie substancji w czasie ostatnich 12 miesięcy



## Używanie substancji w czasie ostatnich 30 dni



W poniższych tabelach zawarto pełne wyniki badania uczniów szkół z gminy Szubin z zakresu użycia środków psychoaktywnych.

Użycie marihuany lub haszyszu							
3 GIM Szubin							
	Nie używałem	1-2 razy	3-5 razy	6-9 razy	10- 19 razy	20- 39 razy	40 razy lub więcej
W życiu	83%	12%	0%	1%	0%	0%	4%
W ciągu ostatnich 12 miesięcy	86%	7%	2%	0%	0%	0%	4%
W ciągu ostatnich 30 dni	87%	6%	1%	0%	0%	0%	5%

Użycie substancji wziewnych (kleju, aerozoli itp.)							
3 GIM Szubin							
	Nie używałem	1-2 razy	3-5 razy	6-9 razy	10- 19 razy	20-39 razy	40 razy lub więcej
W życiu	77%	7%	6%	2%	2%	0%	5%
W ciągu ostatnich 12 miesięcy	85%	5%	3%	1%	0%	0%	5%
W ciągu ostatnich 30 dni	88%	5%	0%	1%	0%	0%	5%



Użycie pozostałych substancji psychoaktywnych  
(pytanie wielokrotnego wyboru)

3 GIM Szubin				
	Nie, nigdy	Tak, w czasie ostatnich 30 dni	Tak, w czasie ostatnich 12 miesięcy	Tak, kiedykolwiek w życiu
Leki uspokajające i nasenne bez przepisu lekarza	82%	8%	4%	5%
Amfetamina	92%	1%	2%	5%
LSD lub inne halucynogeny	95%	2%	0%	3%
Crack	94%	3%	2%	1%
Kokaina	93%	3%	1%	3%
Heroina	94%	2%	2%	2%
Ecstasy	93%	4%	1%	2%
Grzyby halucynogenne	93%	2%	2%	3%
GHB	94%	2%	2%	2%
Narkotyki wstrzykiwane za pomocą igły i strzykawki	95%	2%	2%	1%
Alkohol razem z tabletkami	92%	4%	1%	3%
Alkohol razem z marihuaną	91%	3%	1%	5%
Sterydy anaboliczne	95%	2%	2%	1%
Polska heroina, tzw. „kompot”	94%	4%	1%	1%



3 GIM Szubin

<i>Nigdy nie spróbowałem(am) żadnej z niżej wymienionych substancji</i>	77%
<i>Leki uspokajające lub nasenne bez zalecenia lekarza</i>	8%
<i>Marihuana lub haszysz</i>	8%
<i>LSD</i>	1%
<i>Amfetamina</i>	1%
<i>Crack</i>	0%
<i>Kokaina</i>	0%
<i>Heroina</i>	0%
<i>Ecstasy</i>	0%
<i>Grzyby halucynogenne</i>	0%
<i>GHB</i>	2%
<i>Polska heroina, czyli tzw. „kompot”</i>	0%
<i>Spróbowałem(am) jakiegoś środka odurzającego, ale nie wiem, co to był za środek</i>	1%

Źródło pozyskania substancji psychoaktywnej podczas pierwszego użycia

	3 GIM Szubin
<i>Nigdy nie używałem(am) żadnej z poprzednio wymienionych substancji</i>	77%
<i>Dostałem(am) od starszego brata lub siostry</i>	0%
<i>Dostałem(am) od starszego kolegi/koleżanki</i>	3%
<i>Dostałem(am) od kolegi/koleżanki w moim wieku lub młodszych ode mnie"</i>	2%
<i>Dostałem(am) od kogoś, kogo znałem(am) ze słyszenia, ale nie osobiście"</i>	0%
<i>Dostałem(am) od obcej osoby</i>	0%
<i>Braliśmy to wspólnie, w grupie przyjaciół</i>	5%
<i>Kupiłem od kolegi</i>	3%
<i>Kupiłem od obcej osoby</i>	0%
<i>Dostałem od jednego z rodziców</i>	0%
<i>Wziąłem z domu, bez pozwolenia rodziców</i>	1%
<i>Żadne z powyższych</i>	4%



Powód pierwszego użycia substancji  
psychoaktywnej  
(pytanie wielokrotnego wyboru)

	3 GIM Szubin
<i>Nigdy nie używałem(am) żadnej z poprzednio wymienionych substancji</i>	76%
<i>Chciałem(am) się czuć na „haju”</i>	2%
<i>Nie chciałem(am) odstawać od grupy</i>	1%
<i>Nie miałem(am) nic do roboty</i>	2%
<i>Byłem(am) ciekawy</i>	12%
<i>Chciałem(am) zapomnieć o swoich problemach</i>	2%
<i>Inny powód</i>	2%
<i>Nie pamiętam powodu</i>	1%

## ODDZIAŁYWANIA PROFILAKTYCZNE WŚRÓD DZIECI I MŁODZIEŻY – REKOMENDACJE OPARTE NA MODELU PROFILAKTYKI POZYTYWNEJ

---

Światowa Organizacja Zdrowia (WHO) podaje, że aż 50% zaburzeń zdrowia psychicznego prowadzących do nadużywania substancji psychoaktywnych, agresji i przemocy, a także innych zachowań antyspołecznych zaczyna się w okresie dojrzewania<sup>14</sup>. Dzieci i młodzież są więc grupą wymagającą szczególnie intensywnych oddziaływań profilaktycznych.

Środowisko szkolne wywiera ogromny wpływ na rozwój fizyczny, emocjonalny i społeczny dzieci i młodzieży, stąd jego kształtowanie może sprzyjać zdrowiu psychicznemu<sup>15</sup>. Australijskie badania na zlecenie WHO pozwoliły na wyodrębnienie najistotniejszych czynników chroniących oraz czynników ryzyka<sup>16</sup>:

---

### CZYNNIKI RYZYKA

---

- 1) przemoc rówieśnicza
- 2) odrzucenie przez rówieśników
- 3) słaba więź ze szkołą
- 4) niedostateczne kierowanie własnym zachowaniem (brak kontroli)
- 5) destrukcyjna grupa rówieśnicza
- 6) niepowodzenia szkolne

---

<sup>14</sup> World Health Organization, (2004), *Mental Health Policy, Plans and Programs*, Geneva.

<sup>15</sup> Szymańska, J. (2012) *Ochrona zdrowia psychicznego dzieci i młodzieży w szkole*, ORE Warszawa

<sup>16</sup> Monograph, (2000) Commonwealth Department of Health and Aged Care 2000. *Promotion, Prevention and Early Intervention for Mental Health*. Mental Health and Special Programs Branch, Canberra

---

## CZYNNIKI CHRONIĄCE

---

Przez „czynniki chroniące” należy rozumieć: *wszystkie elementy osłabiające oddziaływanie czynników ryzyka, zwiększające „odporność” jednostki a więc zmniejszające prawdopodobieństwo wystąpienia zachowań problemowych*<sup>17</sup>.

Można je pogrupować w kilka kategorii:

- 1) poczucie przynależności
- 2) pozytywny klimat szkoły
- 3) prospołecznie nastawiona grupa rówieśnicza
- 4) wymaganie od uczniów odpowiedzialności i udzielania sobie wzajemnej pomocy
- 5) okazje do przeżycia sukcesu i rozpoznawania własnych osiągnięć
- 6) zdecydowany brak akceptacji przez szkołę dla przemocy<sup>18</sup>.

Wymienione czynniki chroniące mają charakter uniwersalny. Zadaniem warsztatów profilaktycznych jest wzmocnienie czynników chroniących oraz osłabianie czynników ryzyka. Warto pamiętać, że **oddziaływanie w zakresie jednego tematu zajęć, np. dotyczących jedynie przemocy może przynieść pozytywne rezultaty także w profilaktyce innych zachowań ryzykownych.**

Na podstawie zrealizowanych przez Państwową Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych badań pn.: „Czynniki chroniące i czynniki ryzyka związane z zachowaniami problemowymi warszawskich gimnazjalistów klas I-II”, **sformułowano kilka wniosków i rekomendacji o charakterze ogólnym.** Mianowicie:

- nadrzędną rekomendacją wyznaczającą kierunek działań profilaktycznych jest wzmocnienie pozytywnego stosunku do nauczycieli oraz budowanie klimatu współpracy pomiędzy nauczycielami w szkole oraz wspieranie konstruktywnych zainteresowań i zajęć pozalekcyjnych młodzieży;
- do najbardziej uniwersalnych i selektywnych czynników chroniących gimnazjalistów przed angażowaniem się w zachowania problemowe należy włączyć: pozytywne nastawienie do nauczycieli; udział w dodatkowych zajęciach pozalekcyjnych; aktyw

---

<sup>17</sup> Słownik terminów według Państwowej Agencji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. Źródło: [http://www.parpa.pl/download/slownik\\_terminow.pdf](http://www.parpa.pl/download/slownik_terminow.pdf) (dostęp: 28.10.2017).

<sup>18</sup> Rządowy Program na lata 2014-2016, *Bezpieczna i przyjazna szkoła.*

udział w praktykach i uroczystościach religijnych; dobry kontakt z rodzicami; monitorowanie przez rodziców miejsc, w których gimnazjalista spędza czas wolny.

- efektywna ochrona młodzieży wiąże się z prawidłowym rozumieniem przez nauczycieli procesów rozwojowych właściwych dla okresy adolescencji. Dlatego zaleca się, aby wspierać pedagogów i nauczycieli zarówno na poziomie kształcenia formalnego, jak i nieformalnego, w zdobywaniu wiedzy oraz poszerzaniu umiejętności w zakresie rozpoznawania wyzwań oraz trudności specyficznych dla tego okresu rozwoju;
- wsparcie nauczycieli powinno także objąć działania związane z przeciwdziałaniem wypaleniu zawodowemu: „Dbałość o dobry stan zdrowia psychicznego nauczycieli uczących w gimnazjum powinna być częścią szkolnego programu profilaktyki. W tym celu należy wspierać wszelkie inicjatywy służące podnoszeniu kwalifikacji zawodowych nauczycieli, ułatwiać im dostęp do form kształcenia i rozwoju własnych możliwości”<sup>19</sup>;
- działania profilaktyczne powinny być ukierunkowane na uczenie umiejętności życiowych uczniów związanych m.in. z postawami asertywności, konstruktywnym rozwiązywaniem konfliktów rówieśniczych na drodze negocjacji/mediacji oraz wspieranie ich w kształtowaniu poczucia własnej wartości.

Kolejnym wnioskiem związanym ze skutecznością profilaktyki jest konieczność **planowania cyklicznych działań**. Warunkiem zmiany postawy (a więc nadrzędnego celu oddziaływań profilaktycznych) jest ich regularne utrwalanie, zastępowanie zachowań destruktywnych konstruktywnymi oraz wspieranie uczniów w zdobywaniu wiedzy nie tylko na temat zagrożeń podejmowanych przez nich zachowań, ale także pomoc w gromadzeniu wiedzy na temat alternatywnych postaw, tj. warunkujących poprawę jakości funkcjonowania uczniów w środowisku szkolnym i rodzinnym. Jednym z elementów skutecznej profilaktyki jest także ewaluacja podejmowanych działań. Jej cel wiąże się z oceną skuteczności wprowadzanych zmian i planowaniu następnych.

Wśród postulowanych oddziaływań profilaktycznych należy wyróżnić<sup>20</sup>:

---

<sup>19</sup>K. Ostaszewski, A. Rustecka-Krawczyk, M. Wójcik, *Czynniki chroniące i czynniki ryzyka związane z zachowaniami problemowymi warszawskich gimnazjalistów: klasy I-II*, Instytut Psychiatrii i Neurologii w Warszawie, s. 52.

<sup>20</sup>A. Jaros, R. Jaros, *Czynniki ryzyka i czynniki chroniące związane z zachowaniami problemowymi – przegląd badań przeprowadzonych w Polsce [w:] Zapobieganie wykluczeniu z systemu edukacji dzieci i młodzieży nieprzystosowanej społecznie: perspektywa pedagogiczna*, (red.) J. E. Kowalska, Wydawnictwo Uniwersytetu Łódzkiego, Łódź 2014, s. 12-13.



- o zwrócenie uwagi nauczycieli i opiekunów na specyficzne potrzeby uczniów, które wiążą się ze specyfiką ich rozwoju psychospołecznego;
- o wsparcie rozwoju praktycznych umiejętności uczniów w zakresie rozwiązywania konfliktów, radzenia sobie ze stresem, asertywnością, konstruktywnym wyrażaniem emocji i potrzeb, przyjmowania perspektywy innych oraz empatii;
- o wspieranie uczniów w rozwijaniu ich pasji, zainteresowań oraz w kształtowaniu w nich postaw ukierunkowanych na twórczość, kreatywność i motywację odkrywania nowych rzeczy;
- o wzmacnianie w uczniach poczucia przynależności, skuteczności i sprawczości;
- o kreowanie pozytywnej atmosfery współpracy, umożliwiającej im samodzielne podejmowanie decyzji, branie za nich odpowiedzialności.

Warto również wspomnieć, że obok oddziaływań kierowanych do uczniów warto planować także szkolenia profilaktyczne dla grona pedagogicznego oraz rodziców. Jest to warunkiem **inicjowania zmian systemowych**, a więc nie tylko pracy nad zasobami osobowymi uczniów, ale także kształtowania ich środowiska szkolnego oraz rodzinnego – głównych środowisk, w których funkcjonują.